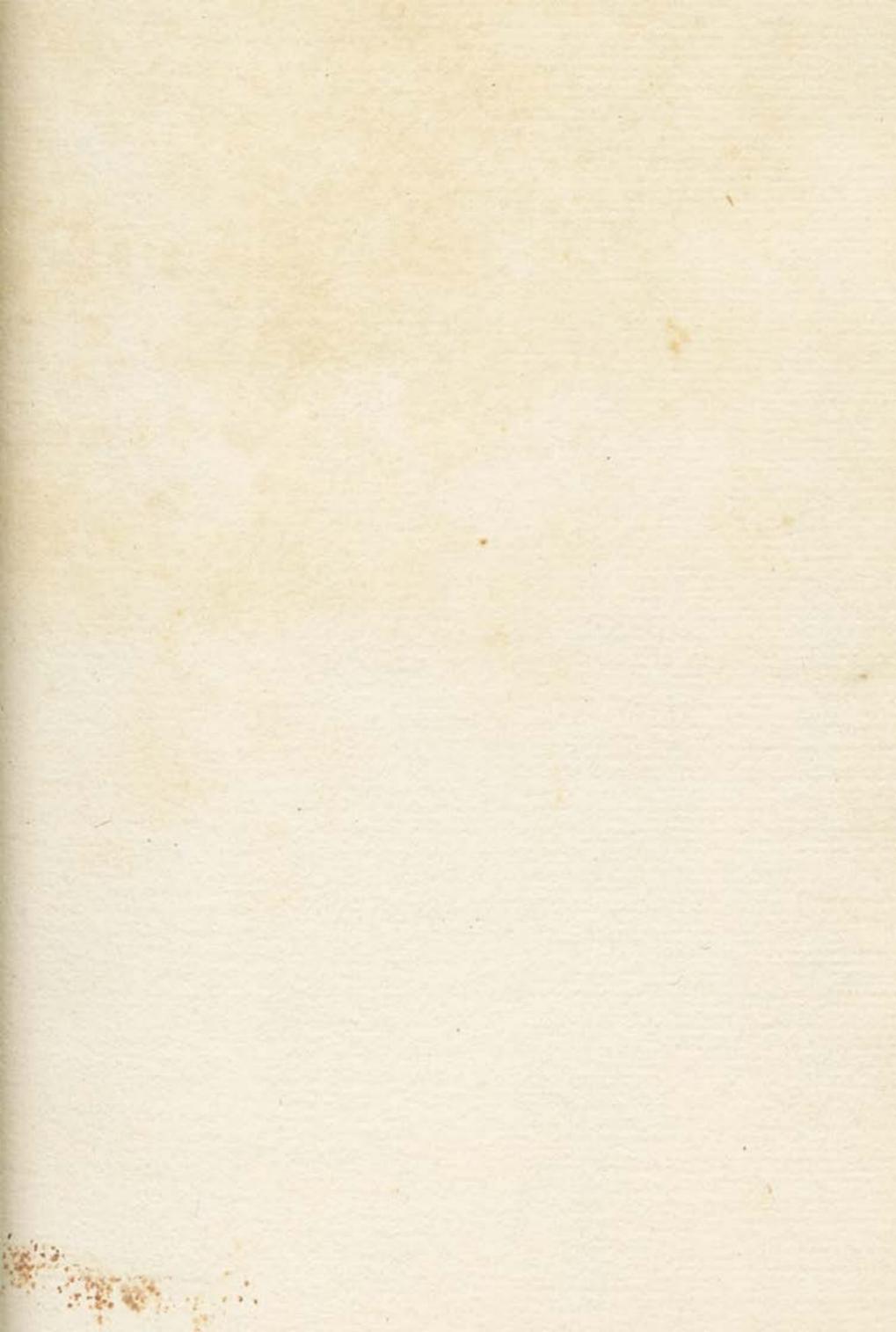

PATRIX

PETRI PAVLIV ERGERII VSTINO
POLITANI AD VBERTINVM CAR
ARIENSEM DE INGENVIS MORI
BVS OPVS PRECLARISSIMVM

Rāciscus senior auus tuus: cuius ut ex
tant plurimæ res magnificæ gestæ: ita
& multa passim sapienter ab eo dicta
memorantur: dicere ut accepimus Vbertine
solebat. Tria esse in quibus bene cōsulere suis
liberis parentes: ut facile possunt Ita iure me
ritoq; tenerentur. Primum ut honestis illos
nominibus appellant. Nam n. est ut in re par
ui momenti non parua iactura idē coram no
minis appellationē sortitum esse: in quo qdē
solent plerunq; nonnulli errare: dum leuita
te quadam: aut ipsi nouoꝝ nominum aucto
res haberi uolunt: aut si qua a suis maioribus
aceperūt tamq; gentile patrimoniū ad poste
ros certa fide transmittunt. Alterū ut in egre
giis urbibus eos statuant: Nam aplitudo splē
dorq; patriæ plurimum ualeat: tum ad opes &
gloriam: tum & ad id quod tertio loco cōstitu
ebatur ab illo: & iā dicetur a nobis. Quāq; in

hoc plerūq; ueniat quod Themistocles cū
esset atheniensis seriphio cuidam incontenti
one respondit : dum ille non propria uirtute
sed patriæ splendore gloriosum factum eum
contenderet: Neq; n. inquit is: uel tu si athe
niensis es es clarus extitisses: aut ego si seriphii
us : essem ignobilis . Tercium autem erat ut
bonis artibus liberos erudirent . Præclarū ōnia
ut in omni genere rerum prudentissimus sui
temporis : & erat & habebatur: sed postremū
illud pæter cætera cōmodissime . Neq; enim
opes ullas firmiores: aut certiora præsidia ui
tae parare filiis genitores possunt q; si eos exhi
beant honestis artibus : & liberalibus discipli
nis instructos . Quibus prædicti rebus : & ob
scura suæ gentis nomina: & humiles patrias
attollere: atq; illustrare consueuerunt . Nam
& murare sibi nomen : dum id sine fraude
defiat: unicuiq; per leges licet : & transferre
quando libeat: domiciliū nemo prohibetur.
Artib; uero bonis nisi quis ab adolescentia fue
rit istructus: aut si pueris infectus extiterit: nō
facile de se speret in ætate proiectiori posse

aut has abicere: aut illas continuo sibi parare
Iacienda sunt enim in hac aetate fundamenta be-
ne vivendi: & formandus ad virtutem ani-
mus dum tener est & facilis quamlibet impri-
onem admireretur: quae ut nunc erit: ita & in
reliqua vita seruabitur. Verum cum omnes
homines deceat parentes quidem in primis eos
esse qui recte erudire suos liberos studeant: &
filios deinde tales: qui parentibus bonis digni-
tudini possint: praeципue tamen qui celsiore
loco sunt quorum nihil neque dictum neque fac-
tum latere potest. Decens est itaque principali-
bus artibus instructos esse: ut & fortuna: &
gradus dignitatis quam obtinent digni habeantur.
Aequum est. non qui sibi summa omnia deberi
volunt: eos debet & summa omnia de se praestare.
Nec est ulla certior aut stabilior regnandi ratio que
si hi qui regna obtinenter ab omnibus dignissimi omnium
regno iudicentur. Quam ob rebus suis ubertine
primum quidem nomen sortitus quod fuit
inuestra familia diu celebre: & ab eo nup-
tilustratum: quod retro sextus principatus ex gene-
re uestro tenuit. Deinde in Hac uetus sima

urbe que & cuncta boas artiū studiis floret
& reūm omnium copia in hominū usus abū
dat ex principum genere. Atq; ipso patre pri
cipe natus: sub ductu cuius & fœlix urbis status
& familie uestre clarissimum nomē excrescit
indies magnopere letor pro mea fide: tuaq; ac
tuorū beniuolentia: q; te uideo: tum per paren
tis diligentiam: tum maxie tuo iuditio ad bo
nas artes: & præclara studia omni nisu propē
sum ferri. Et si enim tria illa quæ diximus a
parentibus maxie desiderari uideantur: i quo
rum profecto singulis non sum qui negē eos
plurimū posse: præcipue tamē cum parētes
nomina inponūt natis. Casus nonnunquam
electio dat homini patriam. Bonas autem ar
tes: atq; uirtutem sibi unus quisq; comparat.
S Que qdem præ omnibus quæ possunt ab ho
minib; studio quæri exoptāda est. Nam opes
gloria: uoluptates fluxæ res sunt & caducæ:
habitus autem fructusque uirtutum perstat
integer: atq; æternus manet: Hoc igitur
si te commoneam ut Sedulo facias: tam&
si ipse libenter id presto: uideo tamen esse

non necessarium . Quid n . aliud possum mone
re te: ut facias q̄ quod semper facis: aut quem
álium tibi ad exemplū uirtutis cōmendare
q̄ te ipsum . Cum n . ita ab ipsa naturā & ani
mū & corporis dotibus constitutus uideare
ut ónia magna sperare de te liceat: tuq̄ adeo
etiam maiora omnia præstes: ut non mō spē
sed & uota quoq̄ omnium exuperes : Quid ē
quod aut adhortacione cuiusq̄ fortius promo
ueri possis: aut cæterorū imitacione magis ac
cendi: Tuo igitur nomine breue hoc opus sus
cepi : & de liberalibus adolescentiæ studiis :
ac moribus: id est in quibus rebus exerceri in
geniuos adolescentes : quidue cauere conueni
at ad ortus sum ad te scribere: nō quidem quo
ipse te: sed ut pér te cæteros id ætatis cōmone
am : & quom quid agendum sit aliis præsi
nio: tu quod per te facis in te recognoscas: Cū
enim sit homo ex anima corporeq; constitutus
magnum quoddam ab natura cōsecuti mihi
uidentur: quibus est datum ut & corporis ui
ribus & ingenii ualerent . Nam cū plurimos
uideamus : quibus sine culpa euenerit nascen

tibus: ut & ingenio essent tardo & corpore in-
becilli: quantas gratias haberi naturæ contue-
nit si secundum utraq; hæc; & integri sumus
& ualidi. Ita autem refertur digna naturæ
gratia: si non neglexerimus eius munera: sed
ea rectis studiis bonisq; artibus excolle re cura-
uerimus. Principio igitur erit unicuiq; suū in-
genium p se spectandum: aut si minus p æta-
rem nobis ppendere id licebit: parētes cæteri
q; quibus curæ erimus a iaduertere debebūt
& in quas res natura proni aptiq; fuerimus
eo potissimum studia nostra cōferri: & in eis
totos uersari conueniet: maxime uero qui sūt
liberale ingenium a natura consecuti sinendi
non sunt aut inerti otio torpere: aut illibera-
libo implicari negotiis

Omnino aut liberalis ingenii primum argu-
mentum ē studio laudis excitari: icēdiq; amo-
re gloriæ. Vnde oritur generosa quedā inui-
dia: et sine odio de laude probitateq; cōtentio.
proximum uero parere libenter maioribus
Recessē bene monentibus contumaces. Nam
ut equi meliores ad pugnā habentur q; faciles

Sunt manu regi: & ad tubar^z clangorē a rectis
auribus exultant. Ita qui iuuenum bene audi-
unt monitoribus: & laudati excitantur ad bo-
num: uberis spem frugis ferre præ se uidetur
Quom enim bonū ipsū uirtutis honestatisq^p
faciem inexperti rerum complecti ratiōe non
possint quæ si posset oculis uideri mirabiles
ad sapientiam: ut inquit plāto & cicero me-
mīnit: de se amores excitaret. Proximum ē ab
hoc gradu ut gloriæ laudisq^p studio ad opti-
ma conari uelit. aplius autē: & q̄ sunt i acti-
onibus pomti: fugientes ocium: amantq^p sēp
aliqd recte agere: bene dispositi natura uiden-
tūr. Nam ut in eiusdem generis similitudine
uersemur quēadmodum equi cursores melio-
res habentur qui dato signo p̄tinus exiliunt
nec calcarium stimulos: aut flagelloz plaga-
morati subsistunt: Ita adolescentes qui consti-
tutis horis ad solita studia infmissaqp paulisp
exercia: alacres sine monitore redeunt: præcla-
re cōstituti ad uirtutis opera habendi sūt. Sd
& si combinationes ac uerbera metuant: magis
aut̄ si dedecus atq^p ignominiā ūde nascit̄ uere

cundia : quæ est in ea ætate signum optimū
Bene igitur habet : si & obiurgati erubescant
& castigati fiant meliores : suosq; præceptores
ament : Nam & disciplinam amari inditio est
Nec minor uero ad omnē probitatē habēda
de hiis spes est : qui sunt natura benigni : ac fa
cile placabiles . Est enim in animo simile quo
dam quod & in corporibus : nam ut in his si
gnificatio est bonæ naturæ nullo cibo abhor
rere stomachū : sed quicqd ingeritur facile ad
mittere & in alimentum conflare membra &
ita ut neminē odisse : aut aspernari : sed q̄cqd
dicatur fiatue in meliorem partem habere ó
nia bene ab ipsa natura cotstituti animi signū
est . Ac multa quidem in hunc modum sumi
a maioribus argumenta possunt : Quod uero
ad corporis habitudinē attinet : molles carne
aplos esse mēte scripsit Aristoteles . De flīq; s
cōsulēdi erunt q̄ per physonomiam deprhen
di posse unius cuiusq; i geniū natu osq; mořs
profitentur : quā nos hic rationem totā flīqua
mus . Digosci aut̄ plerumq; : diximus : ex in
dole potest adolescentibus nobis : quales uiri

futuri sumus. Nam ab initio quidem ætatis profert in quibusdam natura probitatis futuræ signa ueluti flosculos. Vnde bonæ indolis iuuenes dicimus: qui effigie ipsa oris & gestu: cæterisq; actibus spem de se bonā polliceri uidentur. Quibus ut turpe est expectacionē hominum fallere: ita laudi hi dantur: q; sine ulla tali significatione probi tamen euaserūt imitati pomorū quoddam genus quæ sub turpi atq; aspero cortice suauem aseruant sapore Hinc bene præcipiebatur a Socrate ut adolescentes inspeculo suam imaginem crebro contemplarentur: ea scilicet ratione: ut hi quibus inesset spetiei dignitas uitiis illam non dcho nestarent: qui uero deformiori spetie uideretur formosos se ex uirtutibus reddere curaret Magis autem id ipsum consequi fortasse poterūt: si nō tā suā spetiē: q; alienos probati hoīs mores: & uiuum speculum intuebūtur. Nāq; si. P. Scipio &. Q. Fabius quod ḥnibus fere generofis mentibus usu euenit: illustriū uiros cōtemplandis imaginib; excitari se magnope dicebāt: quæ res Iuliū quoq; cæsarē uisa mag

ni Alexandri imagine ad summam rerū accēdit. Quid consentaneum est euenire quom ipsam uiuam effigiem: & ad huc spirans exēplū intueri: q̄q̄ imagines fortasse maior̄ magis ad x̄mulationem gloriæ animos excitent, poteret q̄ hominis præsentia minuere plerūq̄ gloria solet: & uiuentes comitari cōsueuit in uidiā: ad exemplum certe uirtutis ac mox & ad omnem doctrinam ut uiua uox: ita & uiui hominis mores plus ualent. Debet igitur studiosus adolescens: quē uirtutis ueræq̄ gloriæ desiderium concitat: unum aliquem plures quoq̄ uereatur diligere probatissimos uiros: quoq̄ uitam ac mores: quantū p̄ ætatem licebit imitetur. Illis aut̄ cæterisq̄ natu maioribus cum öni tempore habēda sit gratuitatis atq̄ modestie ratio: tū ño maxime corā iuniorib⁹ custodienda ē. Iuuenum. n: etas prona est ad peccandū: ac nisi maior̄ exēplis auctoritateq̄ cōtineat: facile sēp̄ ideteriora plabit. Et quoniā insunt ipsis ex ætate pprii mores quod & reliquias quoq̄ ætatibus accidi ex eis qui boni sunt usu præceptisq̄ cōfirmādi erūt

& iuuandi: qui uero mali atq; illaudabiles cor
rigendi: Quorū hi quidem naturam secuntur
tantum: quidam autem experientiæ defectū
alii uero utrumq; Sunt nō in primis natura
lāgi ac liberales: propterea q; non sunt expti
indigentias: neq; opes eis labore proprio quæ
sitæ sunt Nō. n. solet fieri ut temerē dissipet q;
cum labore cōgregauit: Simul & quod super
abundat in eis calor ac sanguis non modo in
nutrimentum corporis sed & augumentum
& quod contra fit insenibus contraria id effici
ente ratiōe: quē igit̄ eum sparemus futurum
senem q; sit inadolescentia tenax atq; auarus
Non quidem quo permittendæ sint eis largi
tiones quas exercere cū discretione numerū p
sonarū: meritoq; nesciunt: sed corruptæ natu
ræ atq; illiberalis ingenii sit inditium. Hi igi
tur ad quæstuosas artes faciunt: aut manuale
opus: aut negociationē: ad curam rei familia
ris præcipue: qui & si nobiliores fuerint: quā
doq; artes affecuti: illas tñ sēp ut cætera ad ig
nobilē qstū ūdigūt: queq;dm res ē ab igentiis
mētib; pr̄s aliea. deid st bōe spei multaq; ac

magna sibi facile promittunt: ac præ cæteris
longæuam ætatem: ut q;ibus exuperat natu
ralis calor tamq; ad omne opus: & in omne tē
pus suffecturi. Ac propter hoc ipsum magna
nimi sūt & alti cordis: quoniam est ea uis cali
di ut sursum ferat: unde fit: ut sint arrogantes
& iuxta flaccum monitoribus suis asperi &
contumeliosi aliis se ipsos efferentes: appetūt
enim excedere: propter quod uolentes uideri
multa nosse faciles sunt opera reuelare: & se
ipsos iactantes: plerunq; mendaces inueniūt
simul: & quia inexperti sunt: existimantes ūia
dicere in plurimis falluntur: Ab hac autē mē
tiendi uanitate deterendi sunt maxime. Pri
mum q; assueti ī iuuentute mentiri morem
hunc uiri seruant: quo nihil est turpius: dein
de q; prope nihil æque maiores offendit q; mē
datia: adolescentum: qui studeant pridie nati
senes fallatiis circūueni: Proderit aut si ad
moneāt pax loq & raro nisi iussos diceā. i mu
lto nāq; sermōe ē aliqd sēper q; īphrēdi possit
q; si ī alterutro ē peccādū: multo sane tuius
est tacere q; loqui. Nam qui ī tempestiue tacet

hoc inūnum peccat q̄ tacet loquendo autem
in multis errare contingit . Prudendum &
ne fœdis atq̄ in honestis sermonibus assueſcat
Nam ut est a poeta græco dictum : & ab apo
ſtolo Paulo repetitum . Corumpūt bonos mo
res colloquia mala . Secundum autem superi
orem rationem quoniam sunt excelentiæ cu
pidi : sunt etiam uerecundi quoniam in hono
rari metuunt : & cogitationes parentum : ma
gistrisq̄ ex recenti meminerunt : simul & quo
niam inexperti sunt : facile refelli se posse arbi
trantur . Sunt item creduli nimis ex defectu
namq̄ experientia rerum uera credunt esse
quæcumq̄ audiunt : atq̄ etiā defacili mutat
opiniones : quoniā sūt eorū humores in mo
tu ppter augmentum corporis : & abundat ca
lor : q̄ maxie ad motiones facit . Anima ūo cō
plexionem sequitur corporis . Ideoq̄ ut facile
carētes concupiscunt : ita potiti faciantur cito
Passiōes ūo suas maxie pseqūt : & onia faciūt
ualdī : quoīā cōcupiscētias habēt acutas : quas
calor icitat : neq̄ uigēt ratiōe & prudētia : quæ
illas moderari possit . ego ūo iuxta terētianū

Sosiam non iniuria id arbitror apprime in uitia esse utile: ut comode fiant omnia ac ne quod nimis. Sunt quoque miseratiui: nec maligni moris: quoniam a generatione proximi sunt benignum habentes sanguinem ceterosque ex se existimant: quod pauca comiserunt. Quam ob rem eos credunt in iuste pati. Maxime vero gaudent amiciis: & sodalitates amant: quas plerique ea dem die: & innent & dirimunt. Iuxta has igitur adiuvationes erit adhibenda doctrina: & boni quodem mores adiscendi: mali vero aut minuendi aut prorsus eradicatori erunt. Et de cura iumentorum cum plurimum domesticae disciplinæ promissum est: nonnulla tamē solent legibus distingui. Debet autem ut fere dixerim oiam: nam & rei publicae itenatu in civitatibus bene morata esse & si fuerit adolescentes ratione instituti: erit id quodem utile & civitatibus: & ipsis bonum. maxime vero ut specialiter dicamus: ab his peccatis prohibebit. Sunt in quoque facile natura ab ipsa aetate deducuntur. Habet enim: & aetates sua propria quaedam uitia. Adolescentia libidinibus aetuat aetas media abi tione iactatur senectus cupiditate avariciaque.

consumitur: non quo ita omnes habeant sed
quod i hæc uitia ex ætate prouiores sunt ho-
mines. Curandū est igitur ut iuuenes q̄ max-
ime diu integrī seruentur immatura namq̄
ueneris: & animi: & corporis uires eneruantur: q̄
erit si a choreis cæterisq̄ huiuscmodi ludis
& item ab omni muliebri frequentia arcean-
tur: aut si nihil de his rebus loquātur: aut au-
diant: nam cum ipsi per se ætatis feruore ad
uenerea rapiantur: nulla erit spes reliqua: si
malignus quoq̄ cosilio comes accesserit: præ-
cipue uero si nunq̄ ipsi erunt ociosi: sed semp
in aliquo honesto mēbro: aut animi labore
detineantur. Otium enim ad libidines: & ad
omnem intemperautiā pronos efficit. Itaq̄
adolescentes nimia sospitate laborat̄tes: multo
conueniet labore sanari: nec uero his ocīū tan-
tum: sed & solitudo quoq̄ uehementer est ini-
mica: quæ infirmum animum assidua taliū
rerum cogitatione demulceret: nec alio diuerti-
sinit: ut enim qui desperatione tenentur soli
tudini minie credēdi sūt: ita & q̄bꝫ uoluptate
duictus ē aimus: itaq̄ & ab oīni fœditate ac ne-

nefaria turpitudine: & prohibendi sūt & ma-
gnope custodiendi: Non nisi hiis cōmittendi
quorum moreſ: & uita ſonis pfecta ſit: quorūq;
non iam exemplo peccēt: ſed auctoritate dete-
reantur quemadmodum teneris arborū uir-
gultis ſtipites alligantur ne aut propria mole
aut ui ulla uentorū deflecti poſſit: ita & iue-
nibus adhibēdi ſūt comites quorū monitis diſ-
cant: & conſcientia rethrantur: & imitacione
proficiant. Continendi ſunt etiā ne aliis: que
ſūt circa uitā imoderatioſ ſiāt. Nā ſupfluus
cibus ac potus: & ſomni abundantiores ex cō-
ſuetudine magis ſunt: non quo uariis habitu-
dinibus corporum plus minusue deberi ex
his rebus negem: ſed q; in omnibus homini-
nibus natura paucis adiumentis contēta ſit: ſi
neceſitatem ſpectemus: ſi uoluptatem nihil il-
li poſſit uideri ſatis. Auino ſo i ea ætate max-
ime ſūt arcēdi: cui minus uſus: & ualitudini
bone inimicus ē: & recte rationis uſū magno
pere perturbat. Q uia in re nequaquā mihi ui-
detur improbanda lacedemoniorū ratio: qui
ebrios ſeruos exhiberi i cōuiuijs ſuis curabāt

non quidem ut eorum insultis sermonibus: aut
fœdis actibus delectarentur. Nam i humana
uoluptas ē damno hominis: aut uitio delecta
ri hominem: sed ut adolescentibus suis exēplo
ostenderent: q̄ esset turpe temulentum uideri
Sunt igitur ut ab annis teneris asuescant ita po
tandi pueri ut illis magis aqua temperetur: q̄
limphetur uinum: & iam sobrie quidē ac ra
ro ut magis ad moliendum cibum q̄ adminiu
endam sitim datus potus uideatur. neq; n. de
cet nō q̄ mō ad uirtutem sed ad bonā quoq;
ualitudinem pertinet. Ventre cibum potūue
metiri: aut hibernis noctib; sōnos æquař aut
uoluptatibus modum facietate præfinire: sed
ratione moderari omnia: & ita assuefieri ut
iuueniles in petus facile frenare possimus arbi
trariq; non omne quod p̄ potentia uel occasio
nem facere liceat decere: ut faciamus. Ante o
nia uero decet bene institutum adolescentē rei
diuinæ curā respectūq; nō neglire: eaq; opioē
ibui abiecte ætate. Nā qd erit illi iter hōnes
sactū cui diuinitas despacta sit: nec uo usq; ad
anniles decet supersticiones puehi: q̄ i ea ætate

damniari plurimū solet: & irrisioni patere sed
ad certū mouū: q̄q̄ qs modus adhiberi in ea po-
test in qua ēne q̄ possimus ifra modū ē. Præ
cipue tūo q̄ i ēnī ætate abhominabile ē monē
di sūt nō execrari diuinā: neq̄ sacra nomia ir-
risioni habere; neq̄ spōte facile iurare: Nā q̄
temere iurāt: crebro peierare cōsueuerūt: prox-
ime aut̄ senibꝫ: ac maioribꝫ natu plurimū ūe-
rēti æ adhiberi cōuenit eosq̄ parētū ppe loco
existimař: i quo erat romana iuuētus uetusto
mōr p̄clar̄ iſtituta: quæ senatoř quos patres
appellabant: qua die habereſ senatoř deduceba-
nt ad curiā: ibi q̄ assidui præforibꝫ aderāt: id
missioq̄ senatu ūducebat frequētes domū: quæ
nimis erāt: rudimēta cōstantiæ paciēti æ q̄
in prouectiori ætate præstandæ. Qui ergo
iuuenes libenter senibus hærent: nec ab his
facile discedunt a quibus proficere possunt
hi non temere uelle uidentur ætatem
uirtute præuenire: Instituendi sunt preterea
quo pacto deceat admittere uenintes: quo
abeuentes dimittere: ut oporteat uerecunde
salutare maiores: minores humaniter col-

ligeū: amicos beniuolosq; familiariter cōuenire: quæ cū i ōnib; apte sedeāt: tum ūo i p̄cipi
b;: & eorū liberis spetiosa uidēt: & notaēt i his
maxie i quoꝝ morib; atq; ōni uita facilitas q
dē amari sol&: grauitas uero laudari: utrobiq;
tū uerēdum ē: ne uel hæc i agrestem seuerita
tē aut illa i scurilem leuitatem exeat. Hæc
autem ita cōseq; poterunt si se facile q; argui
moneriq; patiat: quæ ratio i ōni ætate: & cau
sa atq; cōditiōe salutaris ē: nā ut obiecto specu
lo faciei nostræ mendas cognoscimus: ita & ca
stigatibus amicis errores perpendimus animi
qui proximitis est ad emendationem locus: hi
autem facilime deceptioni patent: q; nihil au
dire possūt q; cōtrist&: ibecillis est: n. stoīa
chi ferre nisi delicata nō posse: dec& itaq;: &
male dicentes pati poss& obiurgantes audire
Nām qui se non patitur presentem argui:
non facile sol& cum est absens defendi. Ver
eos maxime qui sublimiore sunt fortuna: &
& in quoꝝ manibus urbium populorum
q; ius est: dec& non modo facile: sed etiam
libenter bene monentibus audire: quanto

& ipsi per multam licentiam priores sunt ad
peccādū; & eoz peccata obesse pluribus solent
ac eo qđē magis curādū q̄ pauci sunt q̄ dicere
eis q̄ uerū decensq; sit audeant: pauciores qui
uelint audire: Nā q̄ uult uerū audire facile in
uenit a quo audiat. Itaq; mirū uideri potest:
si sit q̄spīā bonus aut sapiēs in potēti statu ac
magnis fortunis natus: nec aduersū umq; casū
expt;: & si quis eiusmōi hūc p̄ quodā quasi ter
reno deo amādū colēdūq; existimo: quippe cū
īt affluentiam rerum ad omnes uoluptates
suppetēciū ad facultatem assequēdi quācūq;
cupierit: & adulatoꝝ igētē copiam: q̄ solēt ex
stultis iſanos facere: uix ratiōi ac recto iuditio
uacat uspiā locus. Id pulchre plato sētiebāt. &
comode paucis uerbis significauit q̄ē nos locū
huc aduerbū ex gorgia transferamus: difficile
ē. n. inquit: & plurima laude dignū ī magna
peccādī licētia iuste uixisse. Sed & nimia quoq;
parentum indulgentia emoliri atque ener
uare adolescentes consueuit: quod in his
plerumq; manifestum est: qui sub uidu
is matribus per delicias sunt enutriti: pla

placet igit̄ quæ ē apud quosdam gentium cō
suetudo: ut liberos suos: aut extra ciuitatē aut
certe extra domū apud cognatos: amicosue
educare curēt: quos & si plerūq; idulgentiores
inueniret. Hoc ipsum tñ q; in aliena domo ui
uere se itelligāt solutiōrē illis licentia adimit
& melioribus studiis quæ liberalia dicimus
intenciores reddit: de quibus tēpus ē iā nos di
cere. Liberalia igit̄ studia uocamus: q; sūt hoīe
libero digna: ea sunt quibus uirtus: ac sapia
aut exercetur aut collitur qbs que corpus: aut
animus ad optia quæq; disponit. unde honor
& gloria hominib; quæri sol&: quæ sunt sapi
ēti pma post uirtutem pposita præmia: nā ut
in illiberalib; ingeniis lucru: & uoluptras pfi
ne statuit: ita ingenuis uirtus & gloria. Opor
tet igitur a prima infantia his intendere & ad
sapientiam omni studio conari: Nam si nul
la est priuataq; artium & earum quæ minus
acuminis exigunt quā excelenter asseq quis
possit nisi a teneris annis illis incubuerit: Qu
id de sapientia iudicabimus: quæ tam multis
magnisq; rebus constat: & in qua arte totius ui

tæ præcepta rationesq; continet; Nō erimus
prefecto; quoī sapientes; & haberi; & ēē uolu-
mus ūnes. Nō erimus inquā isenectute sapiē-
tes; nisi iuuenes p̄mū bene sapere ceperimus
Nec ūo suscipiēdū ē; quod ūnibus pene uulgo
ē usurpatum; ut existimemus eos qui iuuenes
supra ætatem ratiōe sapiāt maiores factos desci-
pere aliqui soleū; q̄q & hoc iq̄bōdā nō ab horre
at ab physica ratiōe; q̄bō cum i puberibō s̄fus
uigeāt; crescente postmodū etate marcescunt;
Quo igenerē ē seuex quidā ab adolescēte cōfū-
tatus; obscurū est autem utriusq; nomē; cum
enim is præter ætatem prudēs probusq; habe-
retur; seniq; ad miraculū illū ostenderent. Erit
igitur inq̄t in senectute demens qui sit in ado-
lescentia tam sapiēs; & ita quidem uoce subla-
ta ut adolescens audiret. Ille ūo innati acumi-
nis nihil oblitus; atq; in eūm p̄tinus cōuersus;
tu ergo inquit præclarū in adolescentia sapiens
extitisti; suisq; illū; ut aiunt; armis confudit.
Et est quidem ex natura in plerisq; iuuenis
tanta ingenii celebritas ad intelligendum;
& ad inuestigandum tantum accumen

ut uel sine multa doctrina de rebus maximis
loq possit: sententiasq dicere grauissimas quo
rū i genita uis si eruditioē corobo r̄tur iuuetq
disciplina sūmos uiros parere ea res sol& . Vt
igit̄ hi diligent̄ curādi sūt ita nō negligendi q
mediocri ualent i genio qn uel hoc potius iu
uādi q est i eis uis naturae defectior . Omnes
tū a pueritia studiis laboribq mācipādi: dū fa
ciles animi iuonū dū mobilis ætas: ut ē ma
ronis uersus: at eo magis tūc i sistentum quo
ætas illa eruditioni aptior est q cætere qq : &
oni ætate descendū ē: nisi fortasse turpius ali
quando est discere q nescire: Quodq cōtra iu
dicauit cato ille portie familie princeps qui
latinas litteras prope seuex: grecas iam certe
senex edidicit: nec credidit seni turpe discere
q' ess& pulchrū hōi scire: Socrates etiā tātus
philosophus iam etate protecta fidibus ope
ram dedit: digitosq suos magistro forman
dos commisit. Cum nostros interea iuuenes si
plac& deo præ molitie discer̄ pigeat: & uix
dū ablactaros pudeat sub magistro ē: q tamē
iuditio proprio minime cōmittendi sunt sđ

bonis artib⁹ ad bona rectaç⁹ studia sūt īducēdi
Nā alii quidē laude: & p spē honoris alii mu-
nusculis blāditiisq⁹ aliciēdi. minis alii flagris
ç⁹ cogēdi erūt: atq⁹ hæc quidem ōnia ita rite
pēfāda: ratiōeq⁹ moderāda ut & i leodē igenio
uicissi hiis artib⁹ preceptorī utāt: & cauēdum
ut neq⁹ nimiū illis faciles: neq⁹ nimiū setieri
sint. Nā ut nimia licētia bonā īdolem soluit
ita: grāuis: & assidua castigatio ingenii uim e-
neruat: natuſeç⁹ igniculos i pueris extinguit:
qui dum timent oia audere nihil possūt: fitq⁹
ut pene ſep errēt dum in ſingulis rebus errāre
ſe timēt: maxime uero in quibus ſupabūdat
nigra colera laxius continēdi erunt eosq⁹ plu-
rimū ſuo arbitrio committi conueniet: & li-
bertate iocisq⁹ oblectari: in quo genere cōplexi-
nis non omnes quod aristotiles uoluit: ſed plu-
rimi certe ingeniosiores ſunt: Verum euenit
ut pleriq⁹ ingenioliberali prædicti dum recta
ſtudia ſeq⁹ ipſo cōtendūt aut manu iiecta retio
cāt aut quib⁹dam oppositis quaſi repagulis
i curſu ſubſister̄ cogūt aut alio diuertūt: pluri-
mis. n. aguſtia rei familiāris īpedimēto fuit

quæ liberum animum; & ad meliora natum
quæstui coagit inseruire: tā & si p extre mas di
ficultates generosa natura solet i altū emerge
re: & magis profusa rerū copia q̄ sūma iopia
bonis ingenii noceū cōsueuit. Cū de his nō si
ne idignatiōe nō dici soleat o q̄ magnus hic
erat futurus vir si i minorib⁹ ēēt fortunis nat⁹
q̄bōdā parentū ipiū & ab infantia suscep ta cōsu
etudo obstitit. Nā & q̄ minorib⁹ nobis cōsue
tum est facile id maiores facti seq̄ solemus &
pueri libēter pētum studiis quib⁹ innati atq̄
innutriti sunt dari se patiuntur. sed id quod ē
in ciuitatibus consuetum plurimum seqmur
taquā sit id optimum factu: quod ceteri & pro
bant & faciunt. Ergo difficilima omniū est ea
deliberatio nā aut libera non est aut ad eām
non nisi falsis opinionibus imbuti ex mala cō
suetudine: & hominū peruerso sermone ueni
mus. Datum tamen est quibusdam munere
dei singulari ut ipsi p se rectam viam sine ul
lo duce: & inire & tenere potuerint. Paucis il
lis quidē: & quos æquius: ut ait poeta iupiter:
amauit aut & genuit ut fabulis quoq; aliqd

demus Qualem i primis herculē accepimus
q; & græci tradunt & latini post eos memine-
runt: hic. n. cū dūas cerner& uias unā uirtutis
alterā uoluptatis: forte id ætatis agens qn de
tota uita deliberatio sumenda est: i solitudinē
secessit: ibi q multū ac diū secū cogitās: ut est
ea ætas ibecilli iuditio cōsilioq; uirtutem tā
dem reiecta uoluptate cōplexus est. Vnde sibi
p multos ac graues labores opiniōe hoīū it ī
cœlum extruxit. Ita igitur ille. Nobiscū aut
bene agit: si præceptis manuq; deducimur ut
probi simo: aut si ui & necessitateq; ad id coga-
mūr: ē. n. felix necesitas q cogit ad bonū. Quā
q et tibi quoq; ubertine id uideo i parte cōtigi-
fe. n. Cū due sit ex studiis atq; artib; hoīū q pr
ecipue: q & ad excollēdā uirtutē & ad parādā
gloriam maxime sunt affines armorum uide
lic& ac litterarum disciplina: liceretq; tibi p
parētis indulgentiā solā militare: q familie
uestræ prope peculiaris est persequi. Tu
utramque ita es: & industria & studio te
naciter complexus: ut æqualibus tuis longo
intervallo posthabitatis cū maioribus quoq;

certare i utroq; laudis genere possis. Probe igit
facis qui & militare disciplinā i qua semp tui
maiores excellerūt nō negligis: & ad ueterē
hāc domesticā gloriā nouā & litterarū laudē
adicere tēasti: neq; n. imitari eos studes. Est
aut hoꝝ nostris tēporibꝫ turba īgens: qui sibi
opinionē doctrinæ ut dedecus abhorrent. Ha
ud licinii qōdā romanorū ī patoris ſētētiā pro
bas: qui litteras uirus ac pestē publicā appella
bat multo magis q ille ait beatas fore res pu
blicas: si uel studiosi eas sapientiæ regerent
uel eaꝫ rectores studere sapiētiæ cōtigiss: &
Et quidem q uerū est litterarū disciplinæ ne
q dementiā adimunt: neq; malignitatem qui
magis ut eos qui ad uirtutem: & sapientiā na
ti sunt magnope adiuuant. Ita p s̄epe sūt aut
inditia stulticiæ detegendæ: aut iſtrumenta
pnitiosioris iiuriæ. Nam & claudium ne a ro
manis principibꝫ discedamus sane doctum ac
cepimus: & neronem eius priuignum atq;
in principatu succesorem eruditum in primis
conſtat: quoꝝ prior insignis uecordiæ fuit.
Alter crudelitete atq; omnibus flegitiis conta

minatus qui tñ sub obtentū demētiæ dixit ali
quādo optare se litteras nesciri:q; & optādum
sibi profecto fuerat: si modo non alia ratiōe q
litterar; ignarus esse clemēs potuiss&. Sd opī
nor eum si & litteras quoq; quæ male apud se
habitabāt eicere sibi porsus licuiss& tā matuř
ac libenter factur; fuisse q illā simulatā ad tē
pus demētiā exuit nec cui virtutū aut bona
artiū reliquis i se locus esset. Contra uo iaco
bus de cararia pauustiuus: & prudens uir; &
pnceps magnanimus ipse quidē nō magnope
doctus mirum tñ inmodum doctos colluit: ut
id unum fortunæ suæ defuisse iudicaret q nō
esset quantum modestum hominē optar lice
at erudit; et i senectute qdem optar cōseq uo
non facile:nisi ab initio ætatis studio laborq
nobis doctrinā parauerim: parāda s̄ igit i u
tētute solatia quæ honestā senectutē possint
oblectare: nam quæ sunt iuuentuti labo
riosa studia ea erunt iocunda ocia senec
tuti. Et sunt in hac re sane magna præ
sidia siue contrā languidum torporē ūmediū
quærimus: siuē sollicitis occupationibus

solatiū. Nā cū duo sit genera titræ liberalis.
unū q̄ totū i orio ac speculatiōē ē. Alterum q̄
in actiōē negocioq̄ cōsistit. In priore qdē q̄ sit
necessaria cognitio ususq̄ scripturaꝝ neīē exi
stīmādū ē lateſ . iposteriorū q̄ sit utilis faci
le hic dignosci potest. Nā q ad res gerēdas ani
mū applicāt: omittō quātū & præceptis illo
rū q̄ scripſerūt & eorū exēplis de qbꝫ scribitur
prudentiores fieri possunt. Sed siue rē publi
cam administrent: siue foris ibellis: aut domi
iſuis amicorūq̄ negotiis uersent: nō habēt fati
gati qua alia i re iocundius acquiescere uale
ant . cum etiam incident tempora: & hōſe in
quibus ab huiusmodi rebus uacare necesse est
nam & a re pu ſaepē iuiti prohibemur: & nō
semper gerunt bella: & signli dies noctesq̄ ali
quid habent domi quo cōtineri: & esse ſeorsū
oportet: i hoc igitur tempus cum nihil nobis
per ocium agere foris licebit lectio libriq̄ ſuc
cur&: niſi prorsus ſono indulgere aut inertī
ocio tabescere uolemus: aut morem imitari
domitianī p̄cipis qui ſingulis diebus certis
horis ſecretus ab ōnibus ſtilo ferreo muſcas

insectabatur: Fuit hic qđē Vespesiani filius tī
ti ūo minor natu frater: utriq; profecto lōge i
par:imo uero tāto omniū deterrimus quanto
Titus probatissimus est omniū habitus: quē
historiæ delicias humani generis appellaueſ
Itaq;: & eius memoria tam celebris est: q illius
exacrabilis: libero.n. iuditio dereb̄ uitaq; ho
minū posteritas utit: q nec uituperar̄ i p̄bos
metuit: nec laudes inuidet bene meritis. Qua
qdē i re magna est: ut uidemus prærogatiua
principib;: imo uero prope dixer̄ necessitas p
posita bene gerēdāꝝ rerum: si iuditium homi
num: & famæ apud posteros æternitatē spec
tař uelit. Nā i cæteris qđē humiliorib; magn
a ui ac uirtute opus ē: ut in lucē emergant: &
eοꝝ peccata suæ fortis obscuritate tegantur.
In principib; uero & magnis uiris: probitas:
sive q;rara sit i multa fortuna: ac ppter ea ma
gis admirationi habetur: sive q; ex fortunæ
splēdore magis illustretur: ea n̄el si modica ē
p;clara ac i signis habet: malefacta aut nec late
r̄ quis secr̄ta possūt: nec cogita diu taceri: illi. n
ip̄si q; aut mistri si uoluptatū: aut socii criū cō

sciis factos efferunt: & primi dānāt. Quo in
genē eius ipsius domitiani demētiā e cubicu
lariis unus urbano schomate notatūt: aliqui cū
itogatus ēēt: ne q̄s̄q̄ cū dormitiano itus: respon
dit ne musca qđē: quasi ille suo ōnes stilo sub
stuliss&: huic eius occupatiōi tā idecor ueniā
forte poss& idulgeri: si mō cōstar& qdnā per
hyemē solus agere cōsueuiss&: aut si nō maio
re odio ex cæteris facinorib⁹: q̄ ex hoc aucupio
tā foedo irrisione se dignū præbuisset. Nā q̄
scipio dicere de se solebat nūq̄ minus solū: aut
ociosum esse: q̄ cū ociosus: aut solus uideretur
non facile cui uis potest contigere: sđ solis ma
gnis igeniis atq̄ excelenti uirtute præditis: tā
& si nihil mihi uidetur minor qui cōtra & in
turba solitudinem fertiare potest: & in negoti
o q̄etē: q̄ de catone qđē scriptū ē: q̄ itea dū sena
tū cogēt lectitātī i curia libros frequēs solebat
unde nimirum & in rem præsentem: &
in omne tempū saluberrima patriæ con
silia dictabat. Quod si præterea alius
nullus ex litterarum studiis fructus hab
eretur: qui utique & plurimi sunt &

maximi satis:tamen abeunde magni uideri
debet res momenti:q; itea dū attēti legitimis
plerisq; auocamur:quæ nō possemus sine tur
Pitudine cogitař aut īminisci sine molestia
Nā si qd ē aut i nobis ipsis:aut i fortūa nostra
q; nos offēdat hac facile ratiōe leuamur: p̄t
id q; mirabiles uoluptates i aimis hominū
doctrinæ studia pariūt:& uberimos afferūt i
tēporī fructus si qn̄ bonā mētē:& ei culturæ
idoneā tale semen inciderit.ergo cū soli sumus
ab ūnib;:& ceteris curis uacui : q; ager meli
us possumus q; libros conueniū ubi sunt omia
uel amoenissima ad cognoscēdum:uel ad bene
sancteq; uiuendum efficacissima . Nam cum
ad cætera quidē plurimū ualēt:ut uero maxi
me ad saluandam uetus statis memoriam nece
saria sunt monumenta litteraræ:quibus res ho
minum:gestæ fortunæ:euentus insperati: na
turæ insolita opera:& super his omnibus raci
ones tēporæ cōtinētur. Memoria etenī hoīum
& quod transmittitur p manuſſēsim elabitur
& uix unitis hoīis æuū exuperat . Quod au
tem libris bene mandatum ē ppetuo manet

nisi pictura forsitā: aut excisio marmore: aut
fusio metallore pōt & tale quiddā præstare:
uerū ea nec signatē tempora: nec facile uarietatē
idicat motionū: & exteriorē tātū habitū exp̄
mūt: ac labefactari facile possūt. Quod aut̄ lit
teris tradit̄: nō mō hæc quæ dicta sunt efficit:
sed & sermones quoq; notat: & cogitatus hōiū
effingit: ac si plurib; exēplariis uulgarū est nō
facile potest interire: si mō & dignitas accedat
orationi. Nā quæ sine dignitate scribūtur: ea
nec sortiūtūr fidē: nec subsistere diū possunt.
Quæ igitur potest esse uita iocundior aut cer
te commodior: q̄ legere semper aut scribēre: &
nouas quidem existentes res antiquitatis
cognoscere: præsētes ūo cū posteris loqui: atq;
ita omne tempus quod etiam preteritum est
& futurū nostrū facere: O præclarā supelectilē
librore i quā ut nos: & O iocundā familiā: ut
recte cicero appellat: utiq; & frugi & bene mo
rigeram: non. n. obstrepit: non iclamat: non ē
rapax: non uiorax: non contumax: iussi locū
tur: & iterum iussi tacent: semperq; ad o
ne inpeſiū præsto sunt: a quib; nihil ūq; nisi

quod uelis: & quantum uelis audies. Eos igit̄
quoniā nostra memoria nō ē ōnium capax: ac
paucor̄ qdē tenax: & uix ad singula sufficit:
secūdæ mēoriæ loco habendos afferuerādosq;
cēleo. Nā sūt littere quidē ac libri certa rerum
mēoria: & scibiliū ōniū cōmunis apotheca: id
q; curař debemus ut quos a p̄orib; accepimus:
si nihil ipsi ex nobis gigneř forte possumus i
tegros atq; icorruptos posteritati trāsmittam⁹.
Eoc⁹ pacto: & his q post nos futuri sunt utilit
cōsulemus: & his q preterierūt: uel unā hāc su
or̄ labor̄ mercedē repētabimus. In quo iuste
forsitan possumus quoddam sēculum prox
imasq; superiores ætates accusare: indignari q
dem licet proficere autem nihil: q tā multa il
lustriū auctoř præclara opera deperire passi
sunt: Et quorūdā quidem nominā sola sūmis
tñ laudib; ornata. Alior̄ & pars uigiliaq;
& fragmēta qdā operum ad nos perueniunt:
unde fit ut ex splēdore laudū ac nōis opa de
sidērm̄ illor̄. hor̄ ūo ūliquos labořs depisse id
idignem̄ ex eař rerū q supāt ad huc excelētia:
ac digitate: tā et si ea ipsa iplerisq; partiū suar̄

tā uiciose corruptā q̄tā edā & it̄cisa ac mutila
ta suscepimus: ut pene melius fuerit ex his ni
hil ad nos puenisse. Sd i hac iactura que máx
ia ē: nō debet id minimū uideri quod r̄s pluri
mas n̄as atq; italiæ facta cognitiōi dignissia:
p magā pte lateř nos cōtigit: quoꝝ noticia cū
libris simul ac monimētis eoꝝ periit. Sicq; q
barbarotū res gestas nouimus plerasq; ex no
stris casu libroꝝ ignoramus. Et ē eo deuētum
ut latine quoq; historiæ: & cogitioē: & fidem
a græcis auctoribus exigamus. Plurima nāq;
taliū quæ apud nos aut anguste perscripta:
aut pr̄sul icognita: late apud eos r̄piūt diffu
sa: q̄q; & ea ipsa greca oratio q̄ nostris maiorib;
esse quōdā domesticā: ac pfamiliaris solebat: a
pud suos pene int̄iit: apud nos uero porsus ex
tinta est: nisi pauci qdā q̄ hac ætate illi incubu
erunt: iā e sepuchro i lucem ruocent. Sd r̄deo
ad historiā cui eo gr̄uior est iactura: quo eius
rei cognitione et utilior et iucūdior. nā libralib̄o
qdem ingenii: et his q̄ i publicis r̄b̄ et hōium
cōmunitate uersari debent. cōuenientiora su
nt historiæ noticia: & moralis philosophiæ

studiu. Cæteræ qdē. n. artiu liberales dicunt
q̄a liberos hoīes doceāt. philosophia ūo idcir
co ē liberalis quod eius studiu liberos hoīes ef
ficit: In horū igit̄ altero præcepta qd seq : qd
ue fugere cōueniat: i altero exēpla iuuenimus:
In illa. n. oñiu hoiū officia reperiuntur: & qd
quēq̄ deceat: i hac ūo q̄ dittū factūe est suis
quodq̄ temporibꝫ adiiciēdū est: ad hæc nisi
fallor et tciū .i. eloquētiā: q̄ ciuilis sciētiæ ps q̄
dā ē:p philologiā siqdē possūm ratiōe fēti
r:q̄ ē i oñi re p̄mū:p eloquētiā grauit ornatę
dicere qua una re maxie cōciliāt mnltitudi
nis animi:p historiā uero in utrūq̄ iuuamur
Nā si señes idcirco prudentioris iudicamus:
eosq̄ libēt audimus: q̄ p longam uitā: & in se
multa expti sunt: & in aliis pleraq̄ uiderunt
atq̄ audierūt: quid de hiis est iudicādum qui
multorū sēculorū res cognitu dignas memori
ter norūt: & ad omnem casum pferre illustre
aliquod exemplūm possunt: Ex q̄bꝫ id efficit
quod est sūmi uiri: & omnino excelentis inge
nii: ut & optime dicere quis possit: & studeat
q̄ optime facer. Erant autem quattuor q̄ pue

ros suos græci docere cōsueuerūt: litteras: luc
tatiuā: musicā: & designatiuā: quā ptractiuā q
dā appellat. de luctatiua: & musica dicetur po
stea. designatiua uō nūc i usu non est p libera
li: nisi q̄tū forsitā ad scripturā atin&. Scribere
nāq̄: & ipsū ē pthraere ac designar: quo ad ūli
qua uō penes pictores ūsedit. Erat autē non so
lū utile sū & honestū quoq̄ huiuscemōi nego
tiū apud eos: ut aristoteles iqt: Nā & iēptioni
bū uasorū tabularūq̄ ac statuarū: qbus græcia
maxie delectata ē succurebāt: ne facile decipi
præcio poss&: & plurimū conferebant ad de
phrēdēdā rerū quæ natura cōstāt aut arte pu
lchritudinē ac uenustatē: qbs de rebus ptiñ& ad
magnos uiros: & loq̄ it se & iudicare posse: lit
terarū uero magnus est semper fructus: & ad
ōne uitā: et ad ūne hōiū gēns: precipue uō stu
diosis eā: ut ad accipiēdā doctrinā ita: & affir
mādū ei habitū ūocādāq̄ lapsorū memoriā:
Ante ūnia igit̄ siquid proficere de doctrinis
uolemus congrui sermonis habenda est ra
tio: Et curandum ne dū maiora perseqmūr
turpiter in minoribus labi uideamur. Proxime

huius disputandi ratio adhibenda est: p quā una quā
aq̄ re: qd̄ uerū falsū sit facile argumentādo
quærimus. Ea cū sit discēdi sciētia: sciēdiq; dis-
ciplia ad ēne doctrinā genus uia facile apit
Rhetorica uo tertia ē it rationales disciplinas:
p quā artificiosa quærit eloquētia: quā & tciā
posuimus it præcipuas ciuitates ptes. Verū
ea cū nobiliū hōiū studiis celebrari oī cōsue-
uiss&: nūc pene porsus obsoleuit. Nā a iuditi
is qdē electa penitus ē: ubi nō ppetuā oratiōe:
sd̄ iuicē dialectico moř adductus i causā legi
bō cōtēdit. In quo genē pleriq; quodā ex roma-
nis adolescētibō magnā gloriā sūt assēcuti: aut
diferēdis sōtibō reis: aut defēdēdis isōtibō. In
deliberatiō uo genere iā apud p̄cipes et re-
rum doños nullus ei locus est: quoniam
paucis: expediri uerbis sententiam uolūt: &
nudas afferri in cōsiliū rationes. in populis q
uel sine arte copiose dicere possunt clari haben-
tur. Demōstratiuum genus restat: quod ut nū
q̄ est in usu sublatum: ita uix usq; ratione inue-
nitur. Nā in faciendis orationibus his artibus
utuntur fere omnes: quæ contra artem be-

nedicēdi sūt. Quæ cū ita sit elaborādū ē tū ei
quē uolumus ēē bene istitutū ut iōni genere
causaꝝ ornate copioſeqꝫ possit exarte dicere
Prima huic ē poetica cuiō studiū: & si cōferre
pluriꝫ: & ad uitā: et ad orationē pōt: ad delec-
taciōē tū magis uidet̄ accommodata. Ars uero
musicæ: nā et ea audiētē delectat: magno quō
dā apud græcos honoꝝ habebat. Nec putabat
qſqꝫ liberaliſ eruditus nisi cātu: & fidibus. Qu
ā obrem socrates ut ipse senex didicit ita īge
niuos adolescētes erudiri i his iussit. nō qdē ad
lasciuiaꝝ icitamētū: sed ad motus aīaꝝ sub ūgu
la ratiōeqꝫ moderādos. ut. n. non ūnis uox: ūd
rātū q̄ bene cōsonat ad ūoni melodiā facit: ita
& motus aīaꝝ nō ūnes: sed qui ratiōi cōueniūt
ad rectā uitā armoniā p̄tin&. Verū cū ad re-
missionē animi: sed ad dāſqꝫ passiones pluriꝫ ua-
leat modulatiōiſ ūb: tū ūo eis: disciplie cogiti-
o digia ē īgeio liberali: ūdā ūnā ūaiōē ūspecula-
m ūonox ūariāſ nā ūas: ac pōtates: et ex q̄b: ūnic
ē ūportioib: ūcōsonātias ūdisonātisqꝫ ūcaſari cōti-
gat: q̄ē admoū et dū ūnumeris ūratio: q̄ ūarimetica
dicta ē dū ūmātudib: ūq̄ ūgeometria ē ūappellata

i quibus secundū uariās ratiōes partiū uel ipa
riū: et item lineaꝝ: superficieꝝ: aut corpora uar
iae sp̄ties numeroꝝ magnitudiūq; cōstituūt:
multaꝝ his iēē p̄p̄a demōstrāt: q̄ cogicio iocū
dissima ē: & pr̄cipuā i se certitudiē cōtin&.
Sd & illa quoq; pulcherrima ē: q̄ de sideriꝝ mo
tib; magnitudinib; ac distātiis ptractat. Euo
cat. n. nos ab his tenebris: & crastō aere: & i su
piorē illā lucidissimā doū tot luminarib; dis
tictā: oculos atq; aīū iducit: i quā aspiciētē io
cūdū est fixaꝝ stellarꝝ imagines discernere:
et erraticās suis locis noib; q̄ denotař: eaꝝ q̄ cō
iūctioēs: & itē solis lunaeq; defect; lōge āte p̄
uider; atq; pr̄dicer;. Maxie ūo sciētia: de natu
ra itellectui humāo cōsona: atq; cōformis ē: p̄
quā naturalitum rētūm aiamataꝝ in animata
rumue pr̄incipia passionesq; & eoꝝ quā cælo
& mundo continentur: motuum ac transmu
tacionum causas: effectusq; cognoscimus. ac
multoꝝ quidem possumus causas reddere
quā uulgo mirānda uideri soleant. Quā cū
ōnia iocundum est intelligere: cum maximā
negotiarī circa eas quā inaere: & circa terram

fiat in p̄siones iocūdissimū ē. æq̄ue uō & quæ
his anexe sūt cognitiōes pulcheias iquisitiōes
habet: ut est p̄spectua: & de pōderibus tradita
ratio. Et quoniā quidē dicēdo hactenus p̄uec
tūs sū: reliquas quoq; disciplinās attigā. Me
dicina igit̄ est: & cogitu pulcherrima: & ad sa
lutē corporū cōmodissima. uerū exercitiū ha
bet mīme liberale. Legū peritia p̄blice priua
tiq; utilis est: & magno ubiq; honori habet: &
ipsa qdē a morali philosophia deriuata est:
quemadmoū ab naturali medicina. Quāq; ut
honestū ē aut audiētib; īpretari: aut ī iūr̄ dis
ceptantibus de iūre cōsultum aperire: ita est ī
decori tractantes causas precio conuento ope
ras uenditare.

Sciētia uero diuina ē de causis altissimis: & ū
bus quæ sunt semote a nostris sensibus: quas
intelligentia tātū attigimus. p̄incipales itaq;
disciplinas ferre cōnumerāuimus omnes. non
quo unicuiq; omnes necesario aprēdēde sint:
ut doctus tandem aut sit: aut habeatur. Nā
& singule totum sibi hominem uendicare po
sunt: & utrūq; est uirtutis opus: ut modestas

opes:ita & mediocrem posse pati doctrinam
ſed ut ad quā qſq; aptissimus erit: eā potissimū
aplectat. q̄q ita ſt̄ cōiūcte doctrinæ oēs: ut nul
la queuis ignoratis porsus aliis egregie p̄cipi
ualeat. Sd igēioꝝ diuersa ſūt genia. Quædam
.n. facile iueniūt i una quaꝝ re argumētū: &
mediū quo ſuū p̄pofitū iſerāt: quædā uo tar
da ſūt ad iueniēdū: uerū ſolida ad diiudicādū.
& p̄ores qdē illi quibꝝ ita igeniū ē ad opponē
dū aptiores ſūt. Posteriores: uo ad respōdēdū.
Itē illi ad poeticā faciūt: & rationales ſciētias.
hi uo ad reales. ſūt aut̄: & alii ingenio qdē uelo
ci: ligua uo ſermoneq; tardior & hi ad cōposi
tum ſermonem orationemq; Rhetoricam
ualere uidentur. In utraq; uero ui prompti
ad dialecticas diſputationes præclare faciunt.
quibus autem ſermo uelotior est: q̄ ingeniu
ideſt lingua quidem ſunt prompta: ingenio
uero tardo Ad neutrū genus ualeat orationis.
apliq; iq̄bodā mēorie uis multa uiget: et hi ad
cognitionē historiarꝝ ualeat: et cōprehēdēda legū
ampla uolumina. In quo ſcire nos oportet
memoriā præter ingenium ualere nō multū

Iugeniū ūo sine memoria prope nihil : quātū
qdē ad disciplinas attineat. Ad agibilia ūo cō
tra ppterera q̄ mādari scriptis uice mēoriæ ac
ta res agendaq; possit. De doctrinis aut̄ nō ui
demur id scīr quod nō memoriter scimustaut
nō facile r̄minisci possumus. Sūt ppterera q̄bō ē
uis aī æ ab sensibiliōb: & materialibō ūbō abstra
cta: & sepati & uniuersalibō aprēdēdis apti
or. Alii cōtra: circa particularia discurere : &
negotiarī sūt pñiores: & hi qdē ad prudētiā
& naturalē sciētiā illi ūo ad mathematicas fa
ciūt: & ad diuinā quæ methaphysica dicitur
Præf hæc aut̄ cum duplex sit itellectus specū
latius: & praticus: ut quisq; secūdū alterum
potior erit: ita conuenientia illi studia sequi
debebit. Sūt iſuper limitata: & quemadmodū
in iure dicunt: glebæ aſcripta quædā ingenia
quæ cum in cæteris imbecilia ſint: in uno tñ
aut in altero ualent eximie. ea autem ſolā ſt̄
illis permittēda in quibus ſolis plurimum
poſſe iudicantur. Verum Aristoteles quidē
uoluit liberalibō ſcientiis non nimis indulgē
dum nec immorandum eſte ad perfectionem

civilē hōiū uitā negotiosāq; ūspectās. Nā q; to
tus speculatiōi:& litteraꝝ illebris deditus ē:
is ē forsitā sibi ipsi carus:at parꝝ certe utilis ur
bi:aut p̄nceps est aut p̄uatus. Ac de doctrinis
qdē:& igeniis:ac utroꝝq; generibꝝ ita uideſ
diffiniēdū. In quibus est id āte ūnia aiauertē
dū:quod nō mō maiora illa præcepta q; puec
tioribꝝ tradūt:ſd & p̄ma quoq; artiū elemēta
ab optimis præceptoribꝝ accipe cōuenit.& ex
auctoribꝝ nō q;lib& passi imorari:sed opti
mis:qua ratiōe & Philippus rex macedonum
p̄mas litteras ab Aristotele disceſe:alexandrū
uoluit:& ueteres Romani liberos suos schole
mācipātes i uirgilio primū erudiri curabant:
optima utriq; ratione. Nam quod teneris mē
tibus insitum est:alte radices mittit: nec fa
cile postea diuelli ui ulla potest. Ergo si meli
oribus in initio affueuerint: illos habebunt
præcipuos:& ueluti ducibus semper uten
tur. Si uero errores ullos inbiberint: his
duplici tempore opūs erit, Primum ut
errores exrūtiuant: ac deinde ut uera præ
cepta cōdiscant. Quamobrē thimotheus mu

19

sicut suo tempore illustris: q̄ ob multiplicatas i
cythara cordas: & nouoꝝ modoꝝ ad iuuentio
nem sp̄tha iussus est exulaꝝ: ab disciplis qđm
q̄ nihil apud alios p̄feciss: & certā paciscebatur
mercedem: ab his uero q̄ ex aliis qđpiā edidi
cerāt: duplā exigebat. In discendo autem solet
esse plerisq̄ ipedimento: id q̄ magno adiumento
esse debuerat: multa uidelicet cupiditas dis
cendi: qua sit ut dum onia p̄it cōplete uiolunt:
nihil tenerū ualeat: ut enī supfluus cibus non
nutrit s̄d stomachum qđem fastidio afficit: re
liquum uero corpus agrauat: atq̄ ifirmat. ita
multa rerū copia simul igesta memoriæ & fa
cile i presenti elabitur: & i futurū imbeciliore
uim eius reddit. Semper igit̄ multa legant dis
cipline studiosi: sed pauca quotidie delegant:
quæ decoquere eoꝝ memoria possit. Sicq; tri
a aut quattuor: plura uē: ut cuiusq; uiserit aut
ocium pro eius diei præcipuo lucro seor
sum reponant: alia uero legēdo: id Conse
quentur: ut quæ iam didicerunt medita
cione saluent: quæ tiero non dum quottidie
magis familiaria sibi legēdo faciat. Huic autē

nimiæ sciædi discèdiq; cù peditati coniuncta so
let esse iordiata qdā curiositas iuestigādi . cū
. n. multa de sigulis asciscere studēt. uariis uno
tempoī disciplinis icūbūt: & nūc illac: nūc hac ī
ferūtur: aut nūc qdē unā uirib; totis āplectūt:
ide ūo ad modicū illa ricta aliā atq; aliam .
Quæ res nō mō pr̄sus iutilis ē: sed & uehemē
ter etiā dānosa . Nā ut i re est: & puerio dicit
aceſcūt uinaq; sepius trāsuasāt . Itaq; immorari
uni rei decer: & eā òni studio pseq; disciplinas
q; eo ordie capere tēptat quo sunt a suis aucto
rib; traditæ Nā qui libros iordinate legunt:
nuuca fine facientes initium media inter le
gentes & quod primum esse debuerat post
remum accipiunt hi haud temere nihil legē
do proficiunt: q; ut ònia neglexisse uideantur:
De libris autem qui sunt eiusmodi discipline
ita quidem per multos uersari conuenit: ut
meliores semper præcipuos habeamus: nec
uero par omnibus labor suscipiendus est:
sed uniuiriq; pro modo rationeq; ingenii
sui . Est enim: ut sic dixerim: in quibus
dā ingenii quidem acies plūbea: i quibusdā

uero ferrea. quibus est plūbea. siqdē & obtusa ē;
parū ad disciplinas ual&. Quibus uero ē inge-
nii acies acuta qdē sđ molis: & que facile retū-
di possit it̄ studēdū crebris it̄ pellationib⁹ idī
gēt: qui nisi pmo ipetu penetrant quo uolunt:
q̄to de hic magis intenderint magis ebescunt *
Qui ūo ferreū sortiti sunt i geniū: siquidē & a-
cutū: his nihil iperuum est: nisi eo perrupe-
uelint ubi frangi omne necesse est. Sin ūo ob-
tusū assiduo tū studio difficultates ōnes euin-
cūt. Sđ & id quoq; p pluimū ueꝝ est acutioris
ingenio minus ualere memoria: & q celeriter
capiūt retinēt minus. Ad saluandā igit̄ cōfir-
mādāq; memoriā maxime affinis est illa ca-
tonis ratio: qua uti se dicebat ut quicquid die
egerat: uiderat: legerat: uesperi cōmemoraret.
tanq; diurni negotii rationem exigens: nō mō
qui negotii: sed ocii quoq; uolebat redendam
esse rationem . Ita igitur & nos onania qui
dem si possimus reminisci curabimus: si mi-
nus: ea saltē quæ præcipue nobis delegimus
tenatius complectemur. Proderit autē. et de cō-
munibus studiis una cū fodalib⁹ crebeio cō-

ferre. Actuit enī īgeniū disputatio; liguā eru-
dit; memoriāq; confirmat ac nō mō multa dis-
putādo discimus. Sed & quæ sic discimus: me-
lius scimus: aptius eloquimur: & firmius ūcorda-
mur. Sd et alios quoq; docēdo quæ scimus:
nō paꝝ et ipsi iuuabim̄. Optimū nāq; profic-
iēdi genus ē doceřq; didiceris. uerū euénitō
nib; fere discētib; ut si quid ab initio bene p-
fecerit: ptinus magna se se de disciplinis conse-
cutos arbitrēt: & iā qdā ut docti disputēt: sen-
tentiasq; suās obnixe tueri uelit: q; eis plurim̄
officit Primus etenī ad disciplinas gradus est
posse dubitate nec: est qcq; discētib; tā inimi-
cū quā ut nimis d̄ ppria eruditioē. presumat
aut d̄ īgenio sibi cōfidat: quorum alterū discē-
di curā tollit: alterū minuit sic.n. ipsi se fallūt
i qua re minime necesse est. neminem: autem
facilius est faller quā se ipsum: neminē dāno
maior̄ decipimus. Fit autem id ideo quoniā
nundum diuerticula & afractus ac precipitia
quæ in scientiis lattitant perpendere inex-
pertis licuit quibus euénit ut aut De lib-
ris Pleraq male corrigan quæ bene per se ne-

queū itēlligere: aut ī pītiā scriptorū negligen-
tiāue culpantes multa spōte pretereāt nō itē
lecta. Verū eas opinōes studiū & pseueratiā
excūtiet: fiēt autē cōmode oīa si rite tēpora dis-
pēsabūt. si singulis dībō statutas horas litte-
ris dabimus: neq; negotio ullo abstrahemur:
quo minus aliqd quottidie legamus. Nā si al-
exāder i castris plurimū lectitare solebat. Si ce-
sar & cū exercitu p̄ficiens libros scribebat: &
Augustus mutinēsi bello rē tātā adortus: sēp-
tū i castris legere aut scribere quottidieq; de-
clamitare cōsueuerat: quid poterit urbano ot-
io ī tūuenire: quod nos diu porsus a litterarū stu-
diis auocet. Vt ille autē ē ut uel cuiuslibet min-
imi tēporis iacturā p̄ magno deputemus: &
ita tēporis quēadmoū: & uitae & salutis ratio-
nem habeamus: ut nihil iutilit̄ nobis depere
at: ueluti si inertes horas: & quæ apud cāte-
ros ociose sunt: aut studiis leuioribus dabi-
mus aut lectione iucunda transigemus. bo-
næ & enī rationis est ea quoq; bona col-
ligere quæ solent negligere cāteri. Vt si q̄s
sup̄ cōnam legat: & somnum qdē iter libros

expectet: aut certe p libros fugiat: q̄q physi
ci obesse ea uisui luminibꝫ cōtēdūt: quod &
uerū ē si mō præter modū. idest: aut itētione
nimia: aut sup multā saturitatē id fiat. Sd &
illud quoq; proderit nōnihil: si itra bibliote
cas nostras corā atq; i oculis istrūmēta hæc cō
stituamus: quibꝫ horas atq; tēpora metiri sole
nt: ut quāsi tēpus ipsū fluere labiq; uideamus
Et si eis ipsis locis ad nihil aliud q̄ ad quod cō
stituta sunt utemur: nūllā ibi aut occupatione
aut cogitationē externā admittētes

Hæc autē quæ dicta sunt maiore cura ac stu
dio psequāt: hi quibꝫ ē ingenium ad discipli
nas aptius q̄ corpus ad bella. Quibꝫ uo et inge
niū uiget: & corpus ē ualidū eos oportet utri
usq; curā habere: & animū quidē ita formare
ut uere possit decernere: & ratione uelit iperā
re: corpus uero & fortiter ferre: ut facile pare
re possit: ac deniq; ita nos totos comparare: ut
semper parati simus: non ad iferendam uim:
sed ad arcendam iniuriam: aut si uim quoq;
adhibere pmittimur: nō predæ cupiditatisq;
gratia: sed pro iperio gloriaq; decertate. Max

ime uero principib⁹ conuenit i⁹ militari disci-
plia i⁹structos esse. Nā eos quidē oport& & pa-
cis : & belli artib⁹ abūdare: & posse exercit⁹ du-
cere: & ipsos corpore suo cū opus erit depugn-
are. Quod ita esse debere Alexander qui ma-
gnus ē cognitatus ut facto semp ita uerbis sæ-
pe significabat. Nā quotiēs de homeri uersib⁹
cuius studiosissimus erat it⁹ amicos ut fit contē-
tio icidiss& quinā esset ex ὄnibus elegantior il-
lī sepe unū eximie præferebat: q̄ ē de Ἀγα-
μενone scriptus ἀυτότερος βασιλεύστατή
αέρος κράτερος τάχιχυτής: quasi enudens
deceat qui bonus ste rex fortē etiam esse
pugnatorē. exercēdū est igit⁹ ab ipsa ifātia cor-
pus ad militiā: & animus ad patiētiā forman-
dus ac ueluti equos solēt manu deducendus ē
i⁹ stadium ut p puluerem ac sudorem ferre fa-
cile solem laboremque consuescat . Nam ut in
arboribus tenues quidem ramusculos p sepe
uidemus magnā pomox uim de se natā a pri-
mis floribus ad iustum magnitudinē perferre
eōq; onore plane quidem flecti: minime ta-
men frangi: quod nisi sensim exercuiss& uali-

diores quoq; ramos ad pensū euerter&; ita &
homines nisi a pueris primo: ac deinde p̄ ones
ætates patientiæ & labore & animo & corpo
re asuescant: si qua postea difficultas rerū imi
neat frāgunt; ptinus neq; ferre tū aduersā ua
lent. Quod ipsum & magnor̄ legis latorum
quos uetus celeb̄at minois ac ligurgi auc
toritas mon&; cretēsium quidē ac lacedemo
nior̄ legis latores erudiebāt iuuētutē nō mō
ad patiētiam corporis sed ad cōtinentiam ai:
quos foris educādos exerceri i uenationib; ac
p̄ hæc currere saltare: esurire: algere: æstuār̄q;
iubebāt ut sic exercitatis uti facile ad militiā
possēt. Nā delitiæ quidē animos hominū cor
poraq; dissoluunt: labor uero cōfirmat: & idur
at. Itaq; nō nisi indurati durare laboribus po
ssunt: qui autem ita cōfuescent: animo: & cor
pore utentur facile cum opus erit ad pericula
& difficultates ònes subeūdas. Quo i genē ne
q; ex ueterib;: neq; ex nostris ullum exemplū
illustrius proponere ualeo q; parentem tuum
libenter enim: ut ipse uides: maiorum tuorū
imagies tibi propono: eosq; crebro studeo ad

memoriā tuā ūuocār: quoniā & ē in illis quid
magnifice seq̄ ualeas: & domesticis exemplis
solēt homines magis excitari. Nā ut glorioſū
ē ſuos benefaciendo uicere. ita turpe uideari
ſol& ab his quoꝝ uirtutē honori nobis duci
muſ. uita moribꝝ degenerare. Sed ad parētē
tuū redeo cui cū inumere tribui laudes poſſit:
ipſe tū de ſe nulla re magis q̄ laboꝝ patientiā
gloriarī ſol&. Eſt. n. id quod uideamus ita ad
labores ipiger i piculis audax: ut nec molē cor
poris ferre ſe ullā aut eſſe mortalē genitū arbi
trari uideatur. Ex cōtēptu nāq̄ laboꝝ mortis
quoꝝ innascitur contēptus: & crescit audatia
qua ita ille itrepide quæq; difficiila aggredit:
ut nihil metuere credēdus ſit: præter id forſi
tā unū: ne ſeni mori ſibi cōtigat. Quod ratiōe
optima ſentire mihi uideatur. ſpectāda ē:n. ſe
per uirtus: & ad facta præclara itēdēdus eſt
animuſ: de uita non magnopere curandum: qſ
qſ enim mundanas res æſtimatiōe debita pē
ſabit: facile cognosc&: & fructuſ diu uitiendi
minores eſſe: quā ut longa uita experti ma
gnope debeat: & caſuſ maiores: q̄ ut uel breuiſ

ipari possit. Dec & igit: & honeste i pace uiuē
tē: & i bello fortiter faciētē: cetera qdē æqua
nimit ferre: mortē uō qñcūq adueniat placi
de admittere: plerūq; etiā cū occasio aut neceſi
tas postulat illi occurere: non enī timeri id op
rtet ne paꝝ forte uixerimus: sed ne id ipsū q
uixerimus paꝝ uixisse uideamur: habet nāq
ōnis ætas ut edere aliquid magnificū possit.
Scipio q postea primus aſtricanus appellatus
ē uix dū pubes sub patre p patria aduersus pe
nos militās. Cū hanibal romanos ad ticinum
fudiss& patrē ipsū consulē: belli q ducē affect
ū graui uulnere: & ab hostib; circumuentū picu
lo exemit. Sicq; ex qua pugna uix ueteranis
fugere contigit. Scipio id ætatis consulē: ducē:
ciuē: & patrē: non minus pie: q fortiter facien
do seruauit: cumulatāq; & publico & priuato
merito laudē retulit. Aemilius quoq; lepidus
puer pductus i pugnā eodē cōgressu: & hostē
occidit: & ciuē seruauit. In cuius memoria rei
statuta pretexta ex senatusconsulto i capitolio
pōita ē: ut ceteri exēplo accēderēt et auctori tā
pclarī i ea etate opis suus honos habētur. Sed

& tu quoque nisi tuas tibi laudes inuiderimus
utroque illor minor ut eras natu: apud brixia
nuper cum essem*s* i exercitu germanor progre*d*i
ausus es i hostes armatus : quod tum ceteror ne
mo militum offerre se sustinuit : quo quod fact*o*
nescio quibo magis an hostibo admirationi: an
uo amicis rubori fueris. Ita igita primis annis
istitu*ed*i sunt pueri: ut & audere magna possit
& difficilia tolerare. Quid enim est illud de la
cædemonior pueris. Non hi quidem de cura ed
ucationis eorū plurimū apud ueteres comen
datur. Quos spiritus gignere mos ille debuit : quod
bus consuetum erat i concertaciōe æqualium pacienti
am tātā præstare: ut ui deiecti aut casu iterluc
tandum colapsi necari se potius exanimarique pa
teretur qui uictos fateri se uellent. Quid enim mi
rū:nam & ad arā sic uerberibo accipi solebant:
ut multus serp e corpore sanguis flueret: plerūque
etiam spiritum exhalareret: non tu aut exclamauit
uerque aut uix mimum doloris signum edidit. Ita do
mi formata iuuētus ea demū militiae opera
gerebat: quibo uetusta onis memoria plena est
& iam quod audire eos: aut aduce aut a patri

bus pār erāt. Cū iñ hostes p̄gresuri per blādi
tias monerentur a matribꝫ: ut aut uiui arma
referent: aut mortui iñ armis referēt: quoniam
tradere arma hosti aut ea abiicere fugientes
peius morte iudicabant. igit̄ illi ut partes cor
poris & citrabāt ea & tuebāt nec mirū si se ui
ui iñ armis crebro spectādos exigebant: qui &
mortuis fore ea sibi decori relata existimaret.
præstat autē consuetudo ususq; deferendi: ut
armis æque ac mēbris ac uestibus utātur. nec
uideatur ex eis corpori onus adiectū. Nā nī
ita fuissēt romane legiones longa assiduaq; ex
exercitatione institute ab exercēdo enī exerci
tus dictus ē: quonā pacto potuissēt cū pedibꝫ
agmen procedere: ac plerūq; citatū arma pri
mū differre. uallū insup: & si cuius rei ad quo
tidianū egerent usum: ac super hæc una s̄æpe
qndeci: aut eo ap̄lius dieꝫ cibos onus iūmēto
diffcile. Qui ergo erunt aut armor̄: aut litte
ray studiis dādi: qñ quidem hæ sunt liberalis
sime artiū maxieq; p̄ncipales: p̄pea q; & maxi
me p̄ncipes deceāt. simul ac mēbris uti p̄ æta
tem licebit: armis effusescere debebūt: discen

disq; p̄imis litteris tradendi erunt: cū primū
poterūt uerba formare. Iamq; ab ide rerū illa
rū ac studiorū quæ sūt p̄ uitā acturi debet quā
ædā quasi libamēta gustare talib; exerceſi
rudimētis. Sd et hæc utraq; ipsi facile exeq; iū
icē poterūt: ut certas horas ad exercitiū corpo
ris habeāt: et itē certas litterario ludo deputēt
ac nō mō quidē pueros: sed & uiros dec& hoc
facere. q̄nōd & theodosiū principē facere soli
tū phibēt: ut die quidē aut exerceſet i armis
aut de subditorū negotiis iure dicēdo decerne
ret. Nocte ūo libris ad lucernā icūber&: ac de
litterarū quidē studiis supra satisq; uisū ē dixi
mus: reliqua p̄sequamur. Ea igit̄ exercicia sui
cipiēda erunt: q̄i & bonā ualitudinē saluēt: &
robustiora membra reddat. In quo erit unius
cuiusq; naturalis dispositio diligent̄ attenden
da: nā q̄ sūt habitudine corporis molli atq; hu
mida fortioribus exerciciis siccandi indurā
dique erunt: cæteri leuius. Et quibus sa
nguis facilis est inflamari eos ardente sole
quiescere cōuenit: sd ætatis quoque habēda
erit ratio: ut usq; in tempus pubertatis leui

rib⁹ onerib⁹ subiciāt⁹ ne uel ætatis neruus frā
gat⁹ aut ipedia⁹ corporis augmētū: post puber
tatem ūo grauiorib⁹ laborib⁹ edomādi erūt⁹:
& i puberes quidē magis ad itellectū decet er
uidire.hos ūo ad mores. Itē illos ad disciplinā
curare.hos ūo magis ad robur: & ualitudinē
corporis. Quātū aut̄ sit momētū i exercēdis:
iuuenib⁹ & que cura adhibēda exemplo sit.
3 Marius qui ut auctor est plutarchus cū ēēt se
nex:& multa corporis molle grauis uir.tanta
belli gloria:per pacē tamē ut filiū militarib⁹
offitiis atq; actib⁹ istituer&:quottidie cū ado
lescētib⁹ ueniebat i cāpū:& exercebatur una.
p hæc nāq; adumbrata certamīa ad ueras pū
gnas:audatores doctioresq; pueniūt.Nā nīsi
ess& utilis hæc pugnādi disciplina:quæ per
pacē atq; i otio quærif⁹ frustra non temere.P.
Rutilius cōsul armor⁹ tractādor⁹ disciplinam
pīnus accipere milites uoluiss&:q doctoribus
gladiatori⁹ urbe accitis meditaciōē hanc uitan
di atq; iferendi ictus:penetrare in castra issit:
ut miles non solum uiribus:& audatia quibus
ātea solis nitebat⁹:sed etiā arte & idustriaq; ua

ler & Docēdi sūtūt igit̄ iūuenes quāe i hūc usū
ptinēt. ut posse hostem gladio quidē dextra fe
rire: sinistra ūo breui ūbone se tegere. Ensē ūo
fustē: lanceā utrisq; manib; tractare: & nūc q
dē se effūdere. nūc ūo denuo sub clypeūm cog
ere: puncti celsimq; sine difficultate ferire: exer
ceri quoq; dec & i cursu saltū: lucta: ac pugilāri
certamine: iaculari q lōgissime: recte sagitare:
uibrare fudes: saxa rotare. equos domare: eosq;
nūc ad cursū aut saltū adactis urgeſ calcarib;
nūc itē flexis habenis medio cursū puerteri:
& ita i utrūq; se parare: ut & eques & pedes
pugnare qsq; facile possit: equitū quoq; occur
sus dū se se telis ifestis petūt: & audatores fa
cere solet: & ad pugnā doctiores: cū & cuspidē
suam ubi itēderit locare didicerit: & contra se
ueniētem aciē immotis luminibus pferre. Ar
moꝝ ūo speties quēadmoū: & uestimentorū
quottidie uariat usus: eam autē mutacionem
ita sectari oportebit: ut experiamur singula: &
meliora ūo sēp teneamus. Similit̄ & pugnādi
cōsuetudines uariari solent. Nā olim quidem
temporib; priscoꝝ heroum curibus duces de

pugnare cōsuellerūt. Postea uo apud romānos
maxime pauci equites: aut certe nō multi: uis
autē exercitus pene tota in peditibus erat: nūc
nemo curibꝫ omēs femre in eqis bellāt. Quod
autem in usu ē: si modo præstat seruare cōue
nit: & per campestres exercitaciōes aſidue id
meditari: ac deīq oportet ad ſigula certamīū
genera p̄exercitatos ueniāt: nā alīt i tumultua
ria pugna agendū ē: alīt cū tota decerit acie. A
līt q̄i cōcurrūt maipuli: alīt cū duelo cōfligit.
nā pleriq i acie fortissie uifi ſt dimicāt: q cū eſ
ſet ad ſigulaſ certamē puocati: aio uiribꝫ tor
puerūt. Quāq disciplinæ hoc genus q p̄ ſt
um quærīt: lōge ipar eſte i quod it belloꝫ tu
multus: per indigētiā terū ſoniū uerosq̄ terro
res dicitur. Ita monebat flaccus Angustā ami
ce pauperiem pati: robustus acrī militia puer
cōdiscat: & parthos feroces uexet eq̄ues metu
endus hasta: uitāq̄ ſub diuo: & trepidis agat i
rebus. Sic enim ad illa maiora peruenie
tur: quæ futuros bellorum duces: & uſu
& ratiōne conſequi oportet: ut quibꝫ artibus
ducēdus ſit exercitus: quibus locis statuenda.

quo ordine locandæ acies:qua q̄s ratione præ
uenire hostium couſilia poſſit.ac more belli
infidias illis ponere:& ab his positas cauere:
hostilis exercitus milites distrahere:ſuos autē
metu beniuolētiaq; cōtinere:nec militare unq;
remittere disciplinam:ut.n. uirtu ſ militum
ducib; laudē parate ſol&:ita & illoꝝ peccatū
culpæ plerūq; ascribit ducis .Non æque uero
ex benefactis gloria:atq; ex peccatis ignomia
naſcitur:ipſe onia debes quæcūq; tēpus habet
præ deliberata exequi:nec ut i re noua aut ſu
bito tumultuari.neq;n.ſtare militū aī poſſūt
cum ducis conſilium labat:Milites uero ipſos
oport& natura quidem fortes exiſtere:bellādi
q;artib; inſtructos:animi multum habere:ar
moꝝ quodſit:Alimento tū ūo nō niſi quod
necessitati ſuppetat : Quæ igitur ſint ducis:
quæ militis partes : quod equitis : quod ue
peditis ſit officium : uſus atq; experiētia do
cebit: quæ profecto ex re ipſa late refert quā
melius cognoscere liceat : quam aut uo
ce precipi aut ullis tradi litteris poſſint:tam
& ſi extenſ de re militari libri a magnis uiris

edeti q̄ ne utiq̄ tibi ēēnt negligēdi. Sd machi
nāz quoq; uī usūq; noscere duce oport&. Cu
ius rei solertissimū ēē tuū parētē uides: quo
nescio an qsq; studio maiore quæsierit aut eis
generis plura forte pararit. postremo ut ab
his reb̄ nō aliena notādi quoq; pitia: adoleſcē
tib̄ adhibēda ē i qua:& augustus cæsar nepo
tes suos: Nā filios quidē nullos suscepit: ita er
udiri studuit. ut & ipse plerūq; p se docer&: nā
& a magnis piculis laborare hoīes sol:&: ad
nauales pugnas trāsmissoēsq; fluminū audati
oī reddit. Et i hoc toto qdē genīe rerū q ad mi
litaria p̄tinēt exercicia habes: quo si imittere
germānos tuos maiors Frāciscū & iacobū ma
gnanimos uiros & i armis late cogitos omniq;
prudētia ac moderatiōe i signis quos te dec&
ſep ut facis ūni fide ac pietate coleř:& ita illos
p̄b̄e imitari ut minorib̄: & exēplo uirtutis &
p̄sidio ad casus ēē ualeas. Optime qdē: n. gene
ris hūani societas cōstabit: si sācta sit iura sāgu
inis et erga supiores qdē reuerētia: ad iferiořs
ūo hūatas: cū parib̄ aūt moderatio facilitas q̄
seruabit. uerū qdē i ope nō ſep. ūefari posum̄

sed oportet iterdū laxamēti aliquid indulgeri.
huic ipsi generi modū rationēq; nūc prescriba
mus. primū itaq; preceptum ē: idq; potissimū
ut ne quis turpis ludus: aut noxius suscipia
tur: nec nisi quātū aut acuat idustriā aut cor
poris vires exerceat. Nā quod scipio: & Lelius
& iterdū augur Scæuola qui fuit Lelii gener:
soliti sūt dū animi remissioni uacareū i littori
bō maris aut alueis flumiū calculos cōculasq;
lectitare: fiebat i his porsus necessitate qua
dā. Nā non nisi functi magnis laborib: : aut
cū esset ætate iā puecta ad hæc ipsa ueniebāt.
Sd laudabilior i hoc genē forsitan idē Scæuola
qui optime piladicitur lusisse: q; scilicet & foreſi
bō negotiis: & i pretādi ciuilis iuris labore fa
tigatus ad hoc potissimū ociū recreādarum
uiriū causat cōfirmātoriūq; lateq; ēē cōferebat
Est eiusdē genīis uenationis aucupii pīscatiōū
q; curā quæ: & delectatiōe plurima afficiunt
āium et uī mēbroq; motu laboreq; cōfirmant
leuit austērū studio falēte labore. ut Inquit
Oratius: Nam hec nisi tanta uoluptate con
direntur quis est qui sponte subire tantū labo

re uell& aut pferre ulla ui poss&: q̄q̄ hoc ipsū
ligurgi legib⁹ studium erat non ocium adole-
scentiū aut si hæc forsitan grauiora uidebūt :
q̄ ut de studio fessos leuare possint. licebit aut
pros⁹ q̄escere. aut leuiter adequitār . aut deā
bulař suauiter. licebit & iocis inuicē ac salibus
uti modestis q̄ lacedemonior⁹ per otiū mos er-
at. Quā aut ferat ea res utilitatē i uita ligurgi
p̄scriptū ē. Sed nec erit quidē idecēs cātu fidī
b⁹q̄ laxare aīū qua de re supius ē habita no-
bis mētio: Nā & pythagoreorū mos hic erat:
& fuit quōdā priscis heroib⁹ celebre. ut achilē
homerus iducit a pugna redeūtē i hac re soli
tū acqescere nō quidē amatorias cātiones: sed
uiro⁹ fortiū laudes modulatē. Ita ergo p̄oci
ū poterimus: aut ipsi facere aut aliis faciētib⁹
idicare: & eos modos āplecti qui cōueniēciores
nobis temporibusque uedibuntur . Nam si
culi quidem modi ad remissionē animi
magis faciunt & quietem gallici uero contra
ad excitacionē: & motū. Itali autem inter hos
mediū tenēt: & item quæ pulsu aut cantu fit
melodia decentior est. quæ uero spiritu atq̄

ore minus uidetur i genuis cōuenire. Sd & ad
sonos saltare:& muliebres ducere choreas in
digne uiro uoluptates uideū possūt. Tā& si sit
in his rebus fructus aliquis:quoniā & corpus
exercē: & multā membris dexteritatē adiici
unt si non lasciuos iuuenes redderēt eorumq;
mores bonos:nimia uanitate corrūperēt. Non
ita tabule ludus quoniā pugne spetiē profert
hostilisq; certamis: quem palamedes troiano
bello ut uetustissimi tradunt adiuenit:ut uel
hoc negotio milites occupatos teneret ociosū
q; auerteret a seditionib; exercitū Aleæ ūo lu
dus aut cupiditatē habet minime liberalē:
aut iducētē uiro molitiē,nā qui lucri causa id
agūt maioris quæstus negotia comodius age
rēs: qui ūo uoluptatē ide uenāt tardiusculi s̄t:
quod aliud nihil possūt iuenire i quo honesti
us delectētur. In his igitur ludis delectari con
ueit q; artis aliqd aut certe pl̄m casus ūo q; mi
nimū habeāt nisi forsítā ea non putet qs arte
uacař: d q; rebo sit rō litteris tradita: aut mai
estate motu auctoris nō putet idecoꝝ faceſ de
quo if dcoꝝ sibi scriberē existimasset. Nā Clau
dius cesar de aleæ ludo librum edidit: quo

studio delectari solēt: q̄ s̄ i hoc unū diligētēt:
ut onē substātiā negligāt: certe ut uniuersū ui-
te tēpus amittant: his aut̄ q̄b̄ litterar̄ studia
uoluptati s̄t uarietas lectiois solatiū affert. no-
uaq̄ lectio uetis fastidiū tollet. iſdū tñ & opus
ē pors̄ ut uideſ nihil age ſoninoq̄ ope uacat:
ut ſufficeſ demū opi labori q̄ possim̄, nā q̄ ſe
p̄ itētissim̄ ē neruus niſi remittat aliquido rū
pi ſolet: tāetſi nullū ē tēpus laboriosius sapiē-
ti q̄ quo nihil agit ſi mō pōt sapiēſ nihil agere
Quodā aut̄ accepim̄ i hūc modū tēp̄ distri-
buer̄ ſolitos ut p̄ diē ac noctē t̄ciā ptē ſono pm̄
itteret t̄ciā ſfectioib̄ ac uacatiōi ſliquū liber
alib̄ ſtudiis darēt: quoꝝ ego neq̄ dānaſ rātioē
ſatis audeo neq̄ pbaſ penit̄ possū. id aut̄ affir-
maſ: et possū et audeo eo mino elabi nobis eta-
tis atq̄ hoc nos diutius uiueſ quo pl̄ tēpori bo-
niſ ſtudiis mācipam̄. Illud ūo d̄ corpif cultu-
nūc pōrmū atigam̄ ut ſit d̄cēſ neq̄ nimiū ex-
qſto neq̄ pors̄ neglecto: ſd̄ cū rei loco tēpiq̄: tū
maxie pſoē cōueiat: neq̄. n. ſed̄ i literatoria ſe-
ola coroātū: aut ſubdcta ueste cōit aut icertaē
āmoꝝ fluxa toga māualeatūq̄ pdr̄. nec ūo p̄ic
i p̄is filiū eq̄ cū plebeio uili ſordidaq̄ uti tūica

aūt tria clamide se p̄ber spectādū . nimia aūt
cultu uēustatisq̄ cura muliebrē aimū d̄signat:
et multe uātitatis argumētū ē. idulgēda s̄t t̄i
adolescētib⁹ qdā neq̄ oia eorū peccata seuera
s̄t aiauersiōe pūiēda nisi. n. ex pte aliq̄ iuuē
tutē expleuerit etatis illius uitia cōferēt i sene
ctutē. hec ego ad te ubertie scripsi: ut sū i itio
policit⁹ nō tā ut cōefacerē qd fieri a te oportē
ret: q̄ ut te ipsū ostēderē tibi q̄ si naturā seque
ris duce: nihil moitoř opus habes ad sūmā uir
tutē optinēdā. nisi. n. a te ipso deficias: p̄clar̄ de
te oia policeri idoles tua uidet. Laudes aūt si
q̄s tribuerē tibi sū uisus ita a me ueli acipias ut
magis illas calcar ad bene faciēdū exties q̄ be
ne factor⁹ p̄miū ēē. Adnit̄ igit̄ sūmis uirib⁹ te
cōuēit: ut eū p̄stes uirū q̄ his tā geñosis adolesc
ētie tus p̄mordiis digne r̄spōdeat ne aut tu na
tuř muērib⁹ male uſ: aut illa i te tā egregia i
doles mētita uideat. ne ue ego si qd mea cā tā
geris aut falsus d̄ te uates: aut uanus p̄dicator
extitiri. si p̄be itaq̄ gesseris hēbis qdē ab ōnib⁹
pr̄sētē laudē. a me uō & litteris si qua nobis
eīmōi facultas erit posteritati cōmēdaber. Si
mīus unus ero q̄ audā plāe diceř idq̄ palā fate
ri nihil tibi nisi te ipsum uideri defuisse finis

E MAGNO BASILIO: LEONARDIA
RETINI TRADVCTIO: AD COLVC
IVM.

EPISTOLA

Go tibi hūc librū Coluci ex media : ut
aiūt græcia delegi : ubi eiusmodi frū
magna copia ē : & iſiita pene multitudo . Nec
ueritus sum ne abste ut paꝝ liberalis : ac sane
ingratus accusarer . Si ex tāta habūdantia hoc
tam paruum munus ad te mitterem . Neq;. n.
id nunc ago : neq; ita amens sum : ut existimē
hac tantula re summis tuis erga me officiis fa
tissimacere posse . Sed ut mercatores solent degu
stationem aliquam rerum uenalium acciper .
quo facilus de illaꝝ emptione deliberaſe qu
eant : sic ego cum cuperem p̄ tuis singularibus
meritis : summaq; i me beniuolētia quicquid
mea operat : labore : industria efficere possim : i
te unum conferre . hunc tibi librum transcrip
si : quasi degustationem quandam studioꝝ me
or . Quæ ſi tibi doctissimo homini probata
eſſe ſenſero : maiori cum fiducia deinceps agg
rediar : tuo grauiſſimo : atq; optimo iuditio cō

firmatus. & iam non partus munusculis : sed
majoribus tecum agam. Quāquam id quod
de muneris paruitate supra dixi non ad librū
ipsum: sed aduertendi laborem referri uolo.
Nam & si liber per se breuis est: tantum ta-
men ponderis ei adiiecit Basiliī nomē: ut ma-
gnus putari debeat auctoritate scribentis Quā
equidem apud græcos tanta est: ut & seueri-
tate uitæ: & sanctimonia morum: & prætere
a optimarum artium studio: sacrarumq; litte-
rarum doctrina: cæteris ferme omnib; existi-
metur præcellere. Sed cum sint per multi atq;
inlyti libri: quos ille accurassime scriptos r̄liq;
it: nos i presentia hunc potissimū delegimus:
quod maxime eum conducere ad studia nost-
ra arbitrati sumus. Atq; ideo libentius id feci-
mus: quod auctoritate tanti uitæ signauiam ac
peruersitatem eorū cupiebamus refringere:
qui studia humanitatis uituperant: atq; ab his
ōnio abhorēdū cēsēt: q; his cōtigit ferē q; ea tar-
ditate igeii s̄t: ut nihil altū: neq; eḡgiū ualeāt
i tueri. Qui cū ad nullā partē humanitatis as-
pirare ipsi possint: nec alios quidem id debere

facere arbitrantur: Sed hos ctim sua ignorātia
relinquamus: neq; enim digni sunt de quibus
uerba fiant. & iā Basiliū ipsum audiamus: in
quo animaduerte queso quanta grauitas sit

BASILII VIRI ERUDITI
SSIMI ET SANCTIS
SIMI ET LEGEN
DIS ANTIQ VO
RVM LIBRIS
OPVSCVLVM
DIVINVM

VLTA sunt fili quæ hortantur me
ad ea uobis consulenda: quæ optima
esse duco: quæq; uobis si illa sequimi
ni profutura confido: quippe: & huiusmodi
ætas: & multarum rerum usus: & i super q
omnia maxime dec&: inutramq; partem mu
taciones satis esse expertum humanarum frū
me facere peritum: Itaque possum his qui nu
per uitam ingressi sunt quasi uiam aliquā
qua tutissime proficiscantur ostendere. Ac
cendit ad hoc quod naturali necessitudine

me post parentes nemo est uobis propinquior.
Quamobrem ego quidē erga uos non minus
beniuolētiæ habeo q̄ ipsi parentes: Vos autē
puto; nisi forte; me uestra mēs fallit: cum me
intuemini parentum desiderio haud quaquā
moueri: Si igitur quæ a me dicentur ea uos
fuscipere: ac sequi parati estis: in secundo eritis
ordine laudatorum: apud hesiodum. Si mihi
ego sane nihil molestum dicam: Vos autem
meministis carminum illorū i quibus ille poe
ta inquit. Optimum illum esse qui per se ipse
um quæ agenda sint conspicaretur: Sequenti
autem gradu qui alioꝝ consilia sequeretur. q̄
uero ad neutrum hōꝝ apto esse & eum penitus
esse inutilem. Nec uos illa admiratio tene
at: si quotidianie ad magistros euītibus uobis
ueterumq̄ uirorum: & ingenio: & doctrina p̄st
ātium: per ea quæ illi scripta reliquere cōti
nuū usum & familiaritatē hētibꝫ: ego aliqd
utilius ex me ipso inuenisse profitear. Evidē
hoc ipsum moniturus uenio: nō oportere uos
huiusmodi uiris ita mentis uestre gubernacu
la permittere: ut quacumq; ducūt ea sequami:

sed id dūtaxat quod utilitatē affert ab illis ac
cipiētes: scire etiam si sit opus cōptēnere: Que
igit̄ ea sint & quemadmodū discernāt̄ id iā uo
bis a pīā: hīc sūmēs ītiū. Nos quidē o filii hāc
humanā uitā nihil ōnīno esse arbitramur: nec
bonū quicqđ existimādū cēsemus: neqđ appel
lādū: qđ utilitatē nobis hucusqđ supeditet: Nō
itaqđ dignitatē: nō āplitudinēqđ maiorē: nō cor
poris uires: nō formā: nō magnitudinem: non
a cunctis hominibus habitos honores: non ip
sum imperium: non quicquid dici potest in
hac uita excellens: Sđ longius nostre procedūt
spes: & ad alterius uitæ præparationem cunc
ta molimur. Quæ igit̄ ad hanc uitam con
ferāt: ea nos totis uiribus optanda quærenda
qđ esse arbitramur. Quæ uero ilucusque per
uenire nequeunt: ut nullius momenti despi
cienda sunt: Quænam tamen ista sit uita: &
quo pacto illa uiuatur id sane ostendere plus
negotii esset: quam nos in præsentia susceperi
mus: maiores etiam auditores quam ipsi nūc
estis ad percipiendum requirit̄: hoc solum: cū
dixerō satis abunde uobis dixisse putabo: Si qđ

ōnē post creatos homines fœlicitatē mēte con
cipiat: simulq; i unū cōgerat uniuersam ; ne p
uā quidē partē illoꝝ bonorum adæquaſ cōpi
et. Sed a mō illius uitæ bono ōnia huāna : si
mul collecta magis abesse quā ūbrā & sōnū a
ueris rebus . Imo uero ut propiori utat simili
tudie;quāto i ōni re preciosior ē aīa:q; corpus:
tāto utriusq; uitæ differētia ē . Ad hāc porro
uitā sacri dicunt sermones per occulta nos eru
diētes:donec tñ profundum illoꝝ sēlū p etatē
nobis percipere posse non licet: i aliis non om
nino diuersis:quasi in umbris quibusdam spe
culisq; oculos mentis exercere debemus: eos i
mitantes qui ad certāen se comparant : qui de
saltu & motu manuum in ludo exercitati : ca
lidius deinceps in certamen descendunt . Et
nobis profecto certamē quoddam iincumbere
putandum est:& quidem omnium certamū
maximum:cuius gratia cuncta tētanda sunt :
& totis uiribus iincumbendū:ad huiuscemōi
rei præparationem:& poetis & oratoribus &
scriptoribus;cæteris omnibus deniq; homini
bus inhærendum : unde nobis ad ingenii ex

exercitacionē aliqua sit accessirā utilitas. Ve
lut igit̄ hi q̄ tingūt cū p̄mo qb̄dā modis id
q̄ colorē recepturū sit præpararūt: tādē post
ea florē supinducunt siue purpureū: siue quē
uis alium: eodem' nos itidē mō: si ut idelebi
lis sit apud nos p̄bitatis sententia cupimus:
cū his extraneis disciplinis fuerimus imbuti:
tūc sacrī & occultī op̄ā dabimus: & quasi so
lem i aqua prius uidere assuefacti: ad ipsam
lucē dirigemus intuitum: Si qua igit̄ conve
nientia utrimq̄ sit: p̄ utilis nobis erit talis co
gnitio. si aut̄ nulla sit ea tamen ad inuicē cō
ferre: & in quo differant internoscere: nō pa
rū nobis fructus p̄bebit ad potioris confirma
tionem. sed qua similitudine utemur ad hāc
rem ostēdendam: Nempe ut plante propria
uitus est fructum producere: afferunt tñ ali
quem ornatum & frōdes ipse circa ramos di
fusæ: ita profecto & animæ precipuus quidē
fructus est ueritas: non in amœnum tamē est
hac extranea circūdari sapiētia: quæ tāquam
ffondes quædam: & fructui tegmē præbeat:
& spetiē intuetibus lætiorem ostēdat. Hoc

fecisse aiunt Mosen illum summa prudētia
uitū: cuius apud omnes gentes maximū ē i sa
pientia nomen: qui non prius ad dei cōtēpla
tionē accesserit: q̄ i ægyptiorū discipliis mētē
exercuiss&: Hæc eadem fuerūt de daniele sa
pienti: cū apud babylonios caldæorū sapiētiā
ibibiss&: postea rerū diuinarū attigisse doctri
na. Sed iam satis abūde demonstratum ē:nō iu
tilē esse mētib⁹ nostris hāc extraneā sciētiam.

Nūc uo quo pacto illa nobis accipiēda sit dicē
dū uidet. Primo igitur ut a poetis īcipiā cum
illi uarii multiformesq; sint: non omnibus
quæ ab ipsis dicūtur adhibēda est mens. Sed
cum excelentium uitorum facta aut dicta cō
memorant: tunc tota mente moueri atq; im
flammarū debemus: maximeq; coniri: ut ta
les ipsi simus quales ipsi fuere. Quom uero
improborum hōiū mentionem incident fugi
enda ē illorū imitacio: Auresq; claudendæ
nō secus atq; ipsū ferūt ulyssē ad syrenum cāt
Parue enī confabulationes uie quædam sunt
ad facinora. Quāobrem omni diligentia curā
dum est: ne inter illam quā plerūq; sermones

habent festinatatem latefiter aliquid admittamus mali: ut hi qui uenetia melle permixta absorbēt. Nō igit̄ laudabimus poetas: neq; cū iurgia referunt: neq; cū scurras: aut amātes: aut ebrios: aut dicaces imitant̄: neq; cum diuite mēsa: cāt uq; dissolute fœlicitatē diffiniūt: mīe ūo cū de his aliqd dicūt: & maxie cū de illis ita narrat̄ q̄si pluīs sit atq; discordes. Nā apud eos & frat̄ i frātrem cōjurat: & parentes filiis: & filii parētib; ifetūt bella. Deoꝝ ūo adulteria: atq; amořs: & scelestos cōcubitus: & eo maxime ūumi ac p̄cipis: ut illi asserūt: ouisq; nec de pecudib; quidē sine rubor̄ q̄s diceret: his reliquemus q̄ i scena uersat̄. Hæc eadem dicēda sūt: & de cæteris scriptorib; & tūc maxie cum ad uoluptatē loquūt. Sed nec oratorū artē in mentiendo imitabimur. Nec enim in iuditio: neque usquam alibi mentiri nos dec̄t. Qui rectum ac uerum iter uitæ elegim⁹: quibus interdicta sunt mendacia legis Præcepto. Sed tunc maxime oratores amplectemur: cum aut uirtutē extollunt: aut uicia effulminat̄. Ut enim ex florib; cæteri qđē

nihil sumūt præter odorem atq; colorem.
Apes uero mella etiam inde sciunt excerptere;
ita qui non solam festiuitatem uerborū sequi
untur: fructum aliquē p̄cipere possunt. Sed
quoniā in apū mentionem incidimus; p̄sequi
amur hanc similitudinē. Illæ enī nec omnes
pariter flores adeunt: nec si quos adeunt: eos
tutos absumūt. Sed eo solo ablato quod operi
suo aptum sit: reliquū omne ualere sinūt. Et
nos quoq; si sapimus: cum id exceperimus q̄
ueritati amicum cōsentaneumq; sit: cætera ō
nia transgrediemur. Et uelud in rosis legēdis
sentes uitamus: ita quāntum utiliter scriptū
est accipientes: reliqua quæ nocere possūt de-
clinabimus. Principio igitur disciplinarum
quamlibet considerare oportet: & ad finem di-
rigere: Lapidés ad filum dorico puerbio ūdi-
gētes. Et quoniā ad hāc nostrā uitā p uirtutē
ascēdit: uirtus aut̄ ipsa multū a poetis: multū
ab historicis: multo etiam magis a philoso-
phis laudatur: eorum uerbis maxime est in
hærendum: neq; enim parū habet utilitatis
cōsuetudo quædā & familiaritas uirtutū mē-

tibus iuuenium animis q̄b infusa : cum maxie
inhærere soleant : & pene indelebilis esse :
quæ in tenera ætate discuntur : proppter
annoꝝ molitiem profundæ inusta . Et quid
aliud hesiodum uoluisse putandum est : cū
illa scripsit carmina quæ uniuersi decantat
Aspera inquit primo & pene inuia : & su
doris continui & laborum plena est uia :
quæ ad uirtutem ducit . Quamobrem nec
eiusuis est propter arduitatem illam capes
cere , nec capescenti facile ad cacumen euade
re . Sed ubi id superaueris ex eius fastigio
uidere licet : ut uia illa lenis sit : & pulchra:
utq̄ expedita & facilis : & lōge iocundior q̄ alte
ra : q̄ ad uitia ducit : quā uniuersā simul arripi
posse ipse idē poeta testat . Mihi qđē uideat ni
hil ob aliud q̄ : ut ad uirtutē pbitatēq̄ adhor
taretur ista dixisse : ne laboribus uicti ante fi
nem desisteremus . Sed & si quis alius similit
uirtutem laudarit : eius sermones prōptissime
recipiemus . Ego autem e quodā uiro qui ad
uestigendas poetarum mentes accutissimus
habebatur audiui : cū diceret totam homeri
poesim laudem esse uirtutis : omniaq̄ illius

poetæ huc tendere: nisi si quid interdum in
cidens sit: uerum in eo loco uel maxime id
patere: cum finxit cephalenoꝝ ducem naufr
agio eiectum tantum obfuisse: ut illos q̄bꝫ &
solus & nudus apparuit: uerecūdia aliqua ad
uerter&: quādoquidem p uestibus uirtute
illum dixit ornatum: ut primo regna eū re
uerita sit: deinde reliqua phœacum multitu
do tanti putauit: ut relicta epulis quibus cō
messabantur unum illum cuncti ituerentur:
nullumq; illoꝝ esse qui eo tempore magis
quicquam ab diis optar&: quam ulyssē fieri:
q̄q & nūdū: & naufragū. Aiebat ille poeta
rum interpres: hoc in loco homerum clara
uoce clamare. O homines sit uobis cura uir
tutis: quæ & cum naufragio enatat: & i lito
re nundum eiectum fortunatis pheacibus ue
nerabiliorem ostendit: & profecto ita res est:
nam cætera omnia magis possidentium sunt
q̄ cuiusq: ut i talari ludo huc & illuc transeun
tia. Sola uirtus & uiuenti: & mortuo stabilis
est: & firma possessio. Qua ratione motus mi
hi uidetur. Solō cum iquit ad diuites. At nos
non perm̄tabimus cū uirtute diuitias: quo

niā virtus firma ē: dūtias ūo alias alius possi-
det: similia his sunt & theognide dicta: q̄ iqt̄
deū quēcūq̄ tādē is sēserit uarie hoīnib⁹ talē
tū appēdere. Alio.n. tēpore diuitiis afflueſ: ali
o nihil possidere. Hæc eadē fere a Prodigio so-
phista quōdā i loco suoꝝ libroꝝ de uirtute: ac
uitiis sapiētissime scripta sunt. Cui qdē prestā
dæ sūt aures: neq; spērñdūs ē ille uir. Is ūo it
aq; iqt̄: quātū ego memini: nā eius uerba non
teneo: nisi q; sine metro sic ait. Herculē cū is
adolescens ēēt uestre ferme ætatis: diu secum
multumq; dubitasse: utrā uiā caper&: cū duas
uideret: unā uoluptatis: alterā uirtutis. Int̄ abī
gēdū aut̄ duas accessisse marronas: has ūo esse
& uirtutē & malitiā. Statim quidē igit̄ & si il-
le scilerent manifestā fuisse diuersitatē illar̄:
uideri. n. alterā accuratissime ornatā fluētem
delitiis: & ūniū uoluptatū examen post se tra-
hētem. Hāc itaq; ūnia ostētātē: & multo etiā
plura pollicētē secum trahere herculem tēta
uisse. Alteram ūo asperā & durā: seuereq; iuē
tem talia e cōtra dixisse: polliceri se nec uolup-
tatē aliquā: nec quietē: sed labores picula ūido
resq; infinitos: terra mariq; tolerādos. premiū

auctem illoꝝ fore: ut ille aiebat: deum fieri. Et
hanc demum herculē secutum fuisse dicit: &
fere omnes q̄ mō aliquid in philosophia scrip-
tore: ut qſq; maxime potuit: uirtutē laudarūt.
Quibꝫ sane credēdum est: conādūq; ut i uita
noſtra id ostendamus. Nā qſq; ea quæ alii
uerbis dumtaxat philosophat: rebus ipsis affi-
rmatis uere sapit: cæteri uelut umbræ uoli-
tāt Nec secus ea res se habet: quā si pictor egr-
egiam uiri formam imitatus sit: hic uero re-
uera talis existat: qualē ille i tabula exp̄serit.
Qui enim uirtutem in cœtu hominū laudat
amplissimisq; uerbis extollunt: ipsi uero & li-
bidinem temperantiae: & quæstum iusticie a-
teponunt: hi mea quidem sententia nihil diff-
erunt ab hystrionibus: qui cum poemata i sce-
na agunt: sæpe ut reges uel potentes prodeunt:
cum neq; reges sint: neq; potentes: neq; omnio
forsitan liberi. At qui musicus quidē si id ui-
tare ullo modo potest: numquā patitur lyrā
sibi dissonare: neq; chori principes inconci-
nū sibi chorū habere. Ipſe uero quispiam
secum dissidebit: neq; uitam cōsentaneam uer-

bis prestabit. Sed euripide auctore lingua m
dē iurasse decet: mente nō iniuratā māfisse: &
bonum uideri q̄ esse magis cupiet. At hic ē ul
timus iniuriæ terminus: si quid credere opor
tet: platonī bonū uiderit: cū nō sis. Ea igit̄ quæ
de uirtute scripta sunt ita ut dictum ē accipiē
da cēseo. Cū aut̄ preclara facta maior̄: aut me
moriæ successiōe: aut poetar̄: uel hystoricor̄
libris: usq; ad nostram ætatem cōseruata sūt: nec
huius qdē generis utilitatē negligemus. Ut ec
ce pericles atheniēsis cū eū qdā ex fori hoīb
probris laceſſer&: nihilō ē irritatus: neq; aio
cōmotus. Sed per uniuersam diem perseuera
tum est: cum ille nullo maledicto abstiner&:
hic uero tamquam ea res nihil ad se pertine
r&: compremner&. Vespere autem iam facto
& tenebris exortis: cum iurgator ille uix eo tē
pore abire uell&: pericles famulo cum limi
ne accito: prosecutus est ipsum: ut sibi quam
longa eff& hec ad philosophiā exercitatio. Itē
cum quidam iratus: euclidi megarensi necem
minaretur: idq; se fakturum esse: iuramento
firmar&: Euclides contra iurauit se profecto

illum placaturum: effecturumq; ne sibi infen-
sus for&: Quam operæ: pretium est: aliquod
huiuscemodi exemplum succurrere mētibus
hominum iam ira effervescentiū: Tragediæ
enim nequaq; est credendum dicēti. Inimicos
armabit ira manus. Sed potissimū est& nullo
modo irasci. Sin id fieri non potest: at rationis
freno moderandum est: nec permittendum lō-
gius effterri. Sed reducamus orationem nřam
ad clarorum uirorum exempla. Pulsauit q̄ spī
am Socratem sophronisci filium: faciē eius pe-
tulantissime cædens: Socrates uero non repu-
gnauit: sed illius iræ: ac petulantie se permisit.
donec ei uultus undiq; tuber fier&. Verū ubi
ira illius faciatā est. Socrates qdē nihil aliud
agit: nisi quod fronti suæ inscripsit percusso-
ris nomen quemadmodum statuis fieri sol&;
Ille iquit hoc opus effecit: nec ulterius ulcisci
perrexit. Hæc que nostris similia sunt pdig-
na esse imitaciōe duco: Hoc: n. socraticū illi nřo
conuenit: quod mon& ut percutienti maxil-
lam unam: alteram porrigamus: tantū abest
ut ulciscamur. Id autē periclis aut euclidis

simile ē illi quo monemur psequētes expectare : & benigne iras illorū tolerār̄ : & iimicis bona precari : nō aut̄ maledicere: nā q̄ erit i illis erit praeeruditus: is postea præceptis nostris acquiescet. Nec quasi i possibilia sint aspernabit. Haud sane pteūdū ē Alexandri regis membrabile factum: q cū dāri filias in captiuis haber& : mirū in modū ut ab oīibus predicabat formosas: nec uidere quidem uoluit : turpe ēē ratus eos qui uiros uiciss& : a mulierib⁹ supari: hoc illi nostro cōuenit: quod aspiciens mulierem ad uoluptatem: & si rē nō cōsumet: tamē quia id cōcupiuit in corde suo crimie nō car&. Illud aut̄ cliniæ pithagore familiaris difficile ē credere nō dedita opera: sed fortuito nostris conuenire: qui cum poss& trium talentorū dānum iure iurādo sibi delato effugere soluere quidem maluit quam iurare: q̄q sine piurio id facere licer&. Audiueraut ille ut qdē mihi uidetur præceptum domini iuremēta uetantis. Sed redeo ad id quod in principio dicebam: non omnia nobis recipiēda sūt: sed tātum utilia. Etenim cum eos cibos q̄ obesse

possūt corpori diligēter uitem: absurdissimū
ē disciplinare quibꝫ animus alitur ratiōē nul
lā habere: sed tāq; torres aliquis quæcūq; sors ab
stulerit sine delectu īmergeā. Et cū gubernat
or nō temerī niueū uētis permittat: sed ad por
tum dirigit: & sagitarius ad signū: & faber &
architectus finē aliquē suæ artis r̄spiciat: nos
ab eiusmōi opificibꝫ i cognoscēdis r̄bo nostris
superiūneq;. n. manualiū opꝫ finis aliquis ē:
uitæ aut hūane finis ē unus: quē itueāt ii q
bene uiuer̄ querūt. Quod si nulla ratiōe huc
atq; illuc i uita iactāmur: qd iñ nos atq; rates
gubernaculis carētes it̄ess&: Verū ut i musicis
gymnicisq; certaminibꝫ eoq; dē sī exercitacio
nes quoꝫ & p̄mia. Nec ullus cū se palæstra
aut p̄cratio exercuiss&: lyra deide: aut tibia
certat. Neq; enī polydamas id agebat: nec
Milon: Sed alter ante olympicum certamen
currus s̄istebat cuſrentes: Mylon uero in clip
peo ūnico stabant: nec depelli ab eo ulla ui po
terat: sed resistebat non ſecus ac statua quædā
Plumbo affixa. Quod si marsiæ aut olympi
musicam eff& meditati relictō puluere: atq;

gymnasio sero coroās: aut gloriā effectuti esset
aut effugissēt: nec corpora sua derisui habere
tur. Sed nec Timotheus relicta musica sua ī lu
ctam iib⁹ uersabat: neq; n. assecutus fuiss&: ut
cūctis musicis longe ateler&: cui tātū supat
artis: ut quotiēs libuiss& aios hominū: & ueh
emēti accēdere armonia: & rursus moli ac pla
cida delenir&. Quippe aliquido cum ī Alexā
dri conuiuio: ēū cātū quē phrygiū appellānt
modularetur usq; adeo regem excitasse dicit: ut ad arma capienda p̄filir&: atq; iterū ad cō
messationes: epulasq; reduxisse modulatione
mutata tantas uires hab& in musicis gymni
cisq; certaminibus ad finem suum directa ex
citacio. Sed quoniam in coronarum: atq;
pugilum mentionem incidimus: prosequa
mur: & aliquantis per in ea re. Porro illi qu
adam incredibili laborum tolerantia uires a
depti: infinitis sudoribus in gymnasio ma
narint: innumerasque plagas inexercitatione
tulerint. Victum autem non uoluptariū
neque iocundum: sed quem magister ludi p̄
scripsierit: uictitarint: & in cætiris omnibus

ne orationē p̄ihraā: ita istituti: ut uita āte cer-
tamen acta meditacio fuerit certaminis: tādē
se nudāt instadio: & summo labore ac piculo
decertāt: ut oleastri: aut apii aut eiusmodi co-
rona donētur: uictoresq; a precone buccinētur
Nos ūo quibus præmia uitæ nostre adeo mi-
rabilia proposita sunt: ut nec magnitudo eorū
dici possit: nec multitudo numerari: in utrā
q; aurē securi dormiētes; altera manu capescer
posse credemus: p̄ multi sane esset illusi & Sa-
rdanapalus ille primas omniū p̄tes i beatitu-
dine fer& uel margites forte quem neq; arato-
rē neq; fossorē: nec cuiuq; rei actorē fuisse ho-
merus ait: Si utiq; homero credendum ē poti-
us quā pittaco: qui iquit arduum esse: bonum
existere: Multis enim laboribus susceptis uix
eorum bonorū compotē fieri cōtigit: quoru-
nihil i hac uita ēē simile paulo āte dcebamus:
nō igit̄ d̄sidēdū ē nobis nec p̄ b̄ui uoluptate
maxie spes abiciēd̄ nisi uelim̄ et pari cōuitia
et penas subiī: non hic apud hoies q̄q; ne hoc
qdē puū r̄cte s̄etiēti: s̄d aut sub ūra: aut ubicū
q; sit illa iuditia. Nam q; nō ex uoluptate de

liquit : is forte aliqua dignabitur uenia : **Q**ui autē ex proposito peiora elegit: nullā hab& ex cusationē quin multipli pœna afficiatur : **Q**uid igitur faciēdum est dic& quispiam: qđ aliud q̄ curæ animam habendam: cæteris cn ibo p nihilo habitis : Non ergo corpori serui ēdū: nisi quantum sūma cogit necessitas: sed a nima bonis artib⁹ ibuēda : & ex corpore⁹ uicu lis : ac passionū societate p philosophiā eximēda. Illud p̄ea efficiēdū ē: ut corpus labore⁹ pati ētissimū sit: Ventri autē nō ad uoluptatē: sed ad sustētationē porrigēdum . Nam qui sēper coenas atq; cocos mēte agitant: epulaq; q̄ gratia terras: mariaque perscrutantur: miserabili ad modum seruitute premuntur: & grauissimo domino tributa pendunt: nihil lenius patientes : quā hi qui apud inferos pœnas dant : Ve re ignem diuidentes: & crebro aquam ferētes: & perfoſsum uas implere anhelantes: nullum finem labore⁹ habentes: Tonderi autem aut amiciri ultra quā necessitas sit: aut miseroſū est secūdum Diogenem: aut iniuriorū . Itaq; occupatum esse in corporis ornatū : non mi

nus turpe ducēdum arbitror; q̄ ut p̄elicē ēē aut adulter⁹. Quid enī refert homini gnauo : xeſtide amiciciatur: an uili aliqua ueite dūmo
dō corpus ab itēperie tutetur : Quod & i cæ
tis obſeruandū ē ne qđ ſupuacuo moliamur :
nec plus corpori tribuamus q̄ aīæ cōmodum
ſit: neq̄, n. minus turpe ē uiro : qui uere hoc
cognomie dignus exiūtat nimiam corporis cu
rā habere: quam ad aliā quis paſſione effemī
natū ēē. Omne porro ſtudium ponere ut cor
pori q̄ optime ſit hōis ē ſe ipſū ignorātis : nec
intelligētis. ſapiēs illud : q̄ nō id qnod cernit ē
homo: ſed opus eſt maiori ſapiētia ut quifq̄
ueſtrum qđ tādem ipſe ſit poſlit cognoscere :
Verumenimū id alſequi: non expiata prius
mente: impoſſibilius eſt: q̄ lippis oculis tolem
perſpicere. Expiatio autem aīæ ſit ut breuit̄
ſimul & abunde uobis dicam per contemptū
earum: quas nobis ſeſus porrigit uolupta
tum. Non igitur oculi paſcendi ſunt abſur
diſ ſpectaculoꝝ miraculiſ: non aspectu co:po
rum uoluptatis ſtimulos relinquentium. Nō
per aures ſonus infundendus: qui aimam cor

rumpere possit. Nā & nequitia & ignatia: ex
huiusmodi musica gigni sol&. Sed ea musica
recipiēda ē qua usus dauid poeta sacroꝝ cariū
regem: ut ferūt: ab insania liberauit: Pytago
ras etiam cum iuuenibus quibusdā uino: fer
tis: saltuq; p ciuitatem lasciuētibus obuiar&
iussisse dicit ei q modos tibia faciebat ut mu
tata armōia doricū psonar&. Quod ubi fac
tum ē bacchātes illos adeo resipuisse ferūt ut
serta abicerent: & rubore uultus uerecundiā
cōfessi domū abirent: tātum interest corrup
ta ā salubri musica impleare. Quamobrem
ab hac quidē musica quæ nūc in usu est non
secus abhorredum uobis cēsco: quā a qua uis
fœditate: lam ūo eos uapores q odoratū delec
tēt aeri misceri: aut ūguētis pūgi etiā it̄dicere
uobis erubesco. Quid dicēdū ē de his uolup
tatibus: quæ gustu aut tactu fiunt: an dubitā
dum quin illæ quoq; eiusmodi sit ut nisi q̄s
eas caueat uentri: ac fœminis seruire eos uelu

Tri pecora conpellat. Deniq; ut sumatim dicā
G uniuersum corpus despitiendum est nisi i lu
to uoluptati uelimus submergi: aut certe tā

tum ei indulgedū ut philosophie:ut iqt plato:
misterium p̄stā possit:Eadē ferme plato &
Paulus mon& dū ait non oportere nos puidē
tiā aliquam corporis habere:ad uoluptates.
Nā hi qui corpus optie nutriūt:aiam uero q̄
eius seruitio uti deb& negligūt: nihil ab his
differunt qui ut organa q̄ optima habeant sū
mo studio cōquirūt:artem nō cuius gratia il
la organa sūt cōparata despiciunt.Prorsus igi
tur contra obseruandum est.Nā castigare cor
pus: & compescere eius ipetus:ut immanem
quandam beluam oporteret:& eiusdē aduersō
aiam temerarios motus:rationis cohibeī atq̄
sedare . Nō autē frena uoluptatum remittere
& animæ curā abiicere & istar aurige uiolen
tia equorū tracti deferri:nec pythagoræ memi
nisse:qui cū itelliger& quēdā ex familiaribus
suis cibis excitacionibusq; ut pinguis fier&
curare: hic inquit nō cessat molestiorem sibi
carcerem instruere Q uod genus molestiæ
cum suspicaretur plato corpori suo inpender
achademiam insalubrē atticæ locum ferūt ex
industria delegisse: Ut plusq̄ bona habitudo

corporis ceu uitis nimia luxurias ob eā rē āp
utaret. Ipse quoq; tā audiui ex medicis sūmā
corporis ualitudinē piculosā ēē. Cum igitur
hæc nimia indulgentia & ipsi corpori inuti
lis sit: & animæ impedimentum afferat: in ea
re studium ponere manifestissima est insania
Quod si corpus contēner̄ assuefacti essemus:
parum cætera huius uitæ admirāmur. Qu
id.n.tibi opus ēēt diuitiis si uoluptates corporis
aspnare. eqdē nō uideo nisi forte quē iuuard: ut
i fabulis de draconib; fertur reconditos the
sauros uigilādo custodire. Qui aut̄ ad hec cō
tēnenda ingenue eruditus esſ: plurimū ab o
ni facinore & uerbo & oper̄ abhorre. Et qd
quid ultra sufficiātā for: siue id lydia gleba
ēēt: siue formicar̄ auriferar̄ opus rāto magis
despicer& quātominus indigēt: Sufficientia
autem ipsa nō libidine uoluptatum: sđ natūr
necessitate diffinienda est. Nam qui exce
dunt necessitatis terminos: similes sunt
his qui præcipites deseruntur: nihil stabile
inuenientes ubi possint consistere: nullum
terminum precipitationis habentes. Sed qto

plura amplectuntur tantidē: aut etiā pluris id
gēt ad uoluptates iplēdas. Diuitiasq; enī: ut
ait solon: nullus ē terminus: uerū ad eā rē th
eognide magistro utēdū ē qui ita iquit. Neq;
diuitias cupio: neq; uoto precor: sed mihi cō
tingat ex paruo uitam agere omni carētē mo
lestia: Porro nō sine beniuolentia quadā mi
hi in mentem uenit. Diogenis sentēcia hūa
ōnia cōtépnētis q; magno rege dittiorē se p̄dica
bat: q; ipse uidelicet paucioꝝ idiger&. At no
bis nisi pithyæ mysii adsit talēta:& infinita
soli iugera & numerosa armentoꝝ examina
nihil sat erit. Oporter& aut ut ego quidem ar
bitror: nec absētes diuitias optare: nec p̄fētib⁹
gloriati: nisi quātū scias uti. Sapiēter enim so
crates qui cum uider& hominem diuitiis aff
luētem: eaq; de causa & fastidio quodam glo
riabundum uadare: non prius inquit te ad
mirabor: q; notum mihi fuerit quo pacto sci
as uti fortunis tuis. An uero phydias polyclē
tusq; si auro aut ebore gloriati esset: ex qbus
alter iliensibus iouem: alter iuonem arguius
effinxit ridiculi haberentur: aliena bona sibi

gloriæ fore putantes: p̄pā nō artē quia illud
aurū preciosius factum ē silētio p̄teūtes: nos
aut̄ humanaū uirtutē nō satis decoris ipsā p se
habere arbitrātes minori reprehēsione dignos
esse putabimus: At diuitias qdē cōtēnemus &
uoluptates despiciemus: uerū blāditias & ad
ulationes sectabimur: & archilocheæ uulpis
caliditate multiplicitatēq; gaudebimus: At nī
hil ēq; æque fugere debeat sapiēs: q; ad ostēta
tionē uiuere & populares aures sequi: nō aut̄
uerā rationem usq; adeo ducem uiuendi habe
re: ut etiam si omnes homines reclamēt ni
hil mutet eoz quæ recte instituerat etiam si i
famia uel pericula subire p̄ recte factis necesse
sit: nā q; aliter institutus est is nihil differre ui
detur ab ægyptio sophista: qui & arbor scie
bat & aqua & fera & quicquid liber&. Siq
dē ipse quoq; modo laudabit iusticiam: si id
placere audientibus intellig&: modo eam ui
tuperabit: si his apud quos loquitur iniurias
esse gratas cognosc&. Et q; proprium assenta
tor̄ ē: ut polypus ad spēm subiecti soli colorē
mutat: ita & ipse ad uoluptatem audiētum

uariabit sētētiā: Sd̄ hec ī nostris libris discem
us pfectius Inpresētia ūo ū brā aliquam uirtu
tis descripsimus ex his extraneis doctrinis . q
enī diligēt e qua uis re cogunt utilitatē : & si
minutatī id egāt: tñ ut magna flumia multa
ex multis locis accipiūt icremēra. Nā id q̄ iqt
poeta: si puū paruo ſup addas : idq̄ frequēt fa
cias: nō ad pecuniæ dūtaxat augumētū recte
dictū fuisse putādū ē sed ad cuiusuis sciētiæ.
Byas qdē igit̄ unus ex septē ſapiētib⁹: filio ſuo
ad egyptios pficiscenti rogātiq̄ patrē qd nā ag
ēdo maxie ſibi gratū facer&. Si uiaticū iqt ad
ſenectutem compares uirtutem nimirum p
uiatico intelligens: sed arctiorib⁹ termiis illā
circumscribens: ut pote qui eius utilitatem hu
manæ uitæ ſpatio diffiniuit. Ego autem ſiue
Quis Titoni ſenectutem ſiue uiuacissi
mi apud noſtros Mathusalæ : qui mille
annos minus triginta dicitur uiuifle: ſi
deniq̄ uniuersum tempus ex quo fuerunt ho
mines metiat: ridebo puerilē eius ſentētiā :
contemplās longum: & infenesibile ſeculū .
quod qdem tale eſt: ut quemadmodum imor

talis aīæ ita etiā illius sæculi: nullū finē mēs
possit cōcīpe. Ad q̄ ut uiaticū paremus: ōnis
lapis: ut dicūt: mouēdus ē: ūde aliqua utilitas
ad eā rē sit nobis futura: Nō igit̄ quia ardua
sūt hæc & laboriosa idcirco torpescemus: sed
memores illius sentētiæ: oportere uidelic&
unū quēq; uitā probatissimā eligere: expectar
aut̄ ut consuetudo faciat illā iocundam: atq;
dulcem uideri: ea sequi aggrediemur. Turpe
ē enim cū tēpus per secordiā abierit: tūc demū
illud reuocare. cū p̄t dolorem nihil sit aplius
reuocati ūditurū. Ego igit̄ q̄ optima ēē rebar:
partim nūc uos admonui: partim omni uite
tempore admonebo. Vos autem cum tria sit
morborum genera: ut ne uos ei similes præ
stetis quod insanabile est: neu ita mente egro
tetis: ut pleriq; solent corpore egrotare. Nā
hi qui parua i ualitudine agūt ipsi proficiscū
tur ad medicos: qui uo grauiori morbo p̄mū
tur: ad se curātes accersunt: at hi in atram bi
lē isanabilit̄ trāsuecti sunt: nec ueniētes qdē
medicos recipiunt. Quod uos nō patiamini
nūc recta cōsilia aspernātes.

FINIS.

EX.XENOPHONTE:LEONARDI A
RETINI:TRADVCTIO DE TIRAN
NIDE

Enophontis philosophi quēdām libel
lum quem ego ingenii exercendi ḡfa e
gr̄eco sermone in latinum cōuerti : ad
quem potius Nicolae scriberem:q̄ ad te : q̄ &
latinar̄ litterar̄ tātam pitiam habes quātam
nemo fere hoc tempore alter i gr̄ecis ipsis adi
scendis sotius mihi adiutorq̄ fuisti . Tu itaq̄
hoc munusculū accipies:quod ab igeio haud
quaq̄ magno:sed certe tibi deditissio lucubra
tum ē. Atq̄ ita existimes ueli neminē prorsus
ēsse ex omni iuuentute : cuius ego iuditium
pluris faciā q̄ tuū: Quod nō tātū quia te sum
me amo:ita mihi accidere itelligo:q̄tū tua sin
gulari : ac pene ic̄dibili i cūctis rebus perpen
dendis examinadisq̄ diligētia . Sed cum uni
uersæ antiquitatis stūdiossimus sis : omibus
q̄tū etib⁹ illis sūma auctoritate uiris mirabi
liter affectus uideare: tamē ut ego ex sermoib⁹
tuis:quos pro nostra familiaritate s̄epe meū
instituīs animaduertere potui:præcipuo quo

g

dā amore xenophōtē amplecteris. Quod mihi quidem cum satis mecum agitauit: nō sine summa ratiōe uideri sol& illi uiro contingere: In nullo enim ūquā tot simul bonas artes uel mediocriter fuisse accepimus: quot in xenophōte nō summæ fuerū. Qui ab scolis gymnaſiisq; philosophorū: in quibus ille p̄cætis floruerat: ad armam exercitusq; delatus: ita eximia corporis animi q; uirtute eluxit: ut breuissimo tempore cōsēsum omnium ex pene milite dux crearetur. Qui bellū difficultimum ac p̄iculosisimū ita gessit: ut plurimis ex hoste uictoriis summa cū gloria potiretur: exercitumq; uictore ex itimis babyloniæ finib; p̄ in festissimas atq; barbaras ḡetes ad patrias sedes reportar& icolumē: Mitto thraciā: bizātiū: sinopē: aliaq; ifita loca: quæ illū ut iustissimū uirū ita etiam sumū ducem ac bello timendum esse senserunt: Deinde cum iam eius nomen tota græcia celeberrimum esset: ob eam causam ab inuidis ciuib; hostis patriæ iudicatus fuisset: in peloponesum se recipit: atq; ibi ad disciplinas librosq; reuersus: Cum ad ea quæ ab Socrate in adolescentia

didicerat: multaq; usum adiūxisset: res & co-
gitaciōes suas mādař litteris iſtituit: qua qdē ī
re ita excelluit: ut ei⁹ elegatiā admirari qdē ō
nes: asseq ūo nulli adhuc potuerit. Quāobrem
Nicolae mīe nobis errař uifus es: i tali uiro de-
ligēdo. Quid. n. illi abſuit pulcherriaq; rerū:
qd nō ſū me fuit: qris doctrinā i hoie: dotiſſius
xenphō: laudis prudētiā: prudētiſſius: gaudes
eloq̄ntia: at hic iť p̄cipes ei⁹ rei cōumerat. Vir
tutē amas at hic ūniū x̄tatis ſue optimus uir
fuit: Admiraris res geſtas: i hoc quoq; geiř la-
udis nō mediocrit̄ excelluit. Multi q; una aut
al̄ta cōmemorataq; frū p̄diti fuei ſūmi haēt:
hūc ūo q ita uniuersas cōplexus ē ut iþe iť ſe
ſe de excelētia certare uideat: quo tādem loco
haēdū putabimus: Itaq; tuū hoc de xenophō
te iudiciū magnope pbamus: Atq; ut tibi
grati eſſent labores nostri: cum exercere nos
uellemus in hoc potiſſime libro id effecimus:
Maiora autem illius uiri opera quæ pmulta
ſunt ac pulcherima: in his primitiis ſtudioq;
noſtroq; nullo modo auſi ſumus attingere: .

TRADVCTIO DIALOGI:

VM ad Hieronem tyrrannūm Simo
nides poeta aliquando ueniss& : effētq
ambo ociosi:sic illū affari cœpit Simo
nides . An uelles inquit o Hieron ea narrare:
quæ tibi notiora debent esse quā mihi : Et q
nam sunt illa o Simonide inquit: Hieron: quæ
mihi q̄ tibi notiora esse possint : cū tu adeo uir
doctus ac sapiens sis: Scio iqt ille te olim priua
tum fuisse : & nūc esse tyrrānū : par igitur est
utrāq̄ uitā exptū longe melius nosse q̄ me: qd
iter priuatam uitā tyrranicamq̄ intersit : qd
ue altera alteri præst& ad uoluptates capien
das: atq̄ molestias . Quin tu ergo iqt Hieron
cū ipse nūc priuatus sis:ea mihi cōmemora:q
in priuata uita solēt cōtigere: hoc etenim mō
ego maxime arbitror utriusq̄ uitæ differētiā
tibi posse ostēdere . Tūc Simonides sic icerit.
Mihi quidem perspicere uideor Hieron p
uatos homines dolere: atq̄ lētari: per oculos
quidem uisu: per aures auditu: per nates odo
ribus: per os cibo atq̄ potu:uenereis nō p eas

partes corporis: quæ notæ sūt omnibus nobis
Frigida at et calida: ite mollia et dura: grauiæ
que & leuia: toto corpore iudicamus . Hisque
oibus lætamur quū bona sūt: angimurque ad
uersis . Aliquādo uero ut mihi uidet p ipsum
aīum aut dolore afficimur: aut uoluptate . Ali
quādo at cōiter p aiuz & corpus . Ex sōno plāe:
q uoluptatē aliquā capimus māfestū ē: quo at
id fiat: & qii magis mihi uideor ignorare . Nec
sae miꝝ ē si uigilātibus nobis: ipsi sēsus mani
festiores sūt q̄ i sōno . Ad hæc respōdēs Hierō
eqdē iqt Simōide: præter hæc q̄ a tecōmemo
rata sunt: nihil aliud referre possum unde ty
rannis sensus aliquis: aut doloris: uel uolupta
tis proueniat . Quā ob rez ego adhuc nihil ui
deo cur priuatam uitam tyrannica superet .
At uero inquit Simonides in his ipsis quæ cō
memorata sunt: permultum præstatis . Mul
tiplices enim per quodlib& istor̄ uoluptates
capitis: minuitisq̄ dolores . Non est ita inquit
Hieron: sed longe minores tyrannis uolup
tates sunt q̄ priuatis: maioresq̄ molestiæ .
Mira hercule narras inquit Simōides . Nam

si ita est: cur multi atq; summi ut videuntur ui
ri: tantopere tyrannidem affectauere. Ideo me
hercule inquit Hieron: quod expti non sunt:
taq; nequaquam recte de ea te sentire possunt. E
go uero te docebo omnia hæc uera esse quæ
aixi. Nam ut ab oculis tuisq; incipiā: quead
modum & tu modo fecisti. nonne i hac si quis
recte animaduerterit i deteriori loco compre
rit eē tyrānum. Nam cum multis i locis mul
tæ res sint aspectu dignæ: ad eas uisendas pri
uati homines suo arb̄. trio proficiscuntur. Itaq;
& ciuitates quaslibet adeūt: & cōuentus & lu
dos: ubi res mirae sūt: pulcherrimæq; aspectu
Tyranni uero nequaquam ita: neq; enim illis p
ficisci tutū est: ubi præstib; nō sunt potēto
res futuri: neq; arces quas domi possident reli
quere: ne simul & regno spolientur: & poten
tia ulciscendi eos qui spoliauer̄. At uero dic: &
quispiam. ueniēt illis hæres & domi manenti
bus. Ita me hercule s̄g pauca ex multis: & hec
sumo p̄cio emuntur a tytannis. Nemo enim
defert quicquam ostēdēdi gratia: q; non mūko
plura a tytannis breui tēpore petat: quā a reli

quiis hominibus omni uita spatio acceperit.
Tunc Simonides. At si in his inqt quae ad ui-
sum pertinent priuati homines superiores sūt:
uos illos auditu superatis. Laudes enim uias
quod dulcissimū est: auditis continuo neq; q;
quā ē i conspectu uestro: q non oīa & quaecun-
q; dicitis: & quaecūq; facitis; summo cum stu-
dio conetur extollere. Iurgia uero rem aurib;
amaram nunquā auditis. Qui is enī p̄senti tyrā-
no auderet male dicere: Et quā uoluptatē o Si-
monide inqt Hierō putas eos: q nō maledicāt
afferre tyrāno: cū ille aperte sciat omnes q ta-
cent de se male sentire. Qui autem putas lau-
dibus gaudere: cum omnes laudantes suspecti
sint: ne assētando id agant. In hoc equidem in-
qt Simonides tecū o Hieron facillime sentio:
easq; tātū laudes dulcissimas eē arbitror: quae
ab hoīe liberrimo audiant̄. Sed illico profecto
nunquā p̄suadebis: uos in his rebus q ad uictū
ptinēt nō multū ante ire. Tūc ille scio inquit
Simonide oēs ferme arbitrari dulcius tyrānos
esse: atq; bibere quā priuatos: ea ut opinor ra-
tione adductos: q etiam ipsi libētius sumerēt

ea quæ nobis: q̄ ea quæ sibi apparantur. Quod enim quotidianū usum excedit: in eo uescēdo solet esse iucunditas. Itaq; ab hominib; præter tyrannos: solennes dies læto animo exspectantur. Semper enim est illis quædāz facetas ac pene fastidiū lautor; cibor;. nec quicq; noui festis diebus tyrannoꝝ mensis apponi potest. Quā obrem spe etiaꝝ cārent tyranni eius se modi uoluptatis. Illud te præterea non fugit: q; quāto plura quā satis est apponunt: tanto ciuius edētes capit facetas. Quā obrem ēt in ipsa mensa deteriori loco estis: cui plura quā priuatis & mediocriter degentib; apparantur. At pfectio iqt Simonides: donec auīditas edēdi supest: lōge magis delectantur ii q; p̄fæcioso cibo quā q; uilī utūtur. Nō ne igit o Sionide: iqt ille: ut cuiq; maxie res aliqua dulcis ē; ita se auī de huic rei prebet: pr̄fus ita: an uides igit tyra nos ad mensas suas maiori cū auīditate uader quā priuatos: Nō me hercule iqt: sed magis e cōtra. Tū Hierō: qd tu iqt: nō animaduertisti has innumerās saporū machinationes: quæ fiunt tyrannis: quū nūc acida poscunt: nūc

aspera ac plura huiusmodi : Animaduerti in
quit Simonides: & mihi nimium contra natu
ram uideri solent. Non ne igitur arbitraris in
quit ille imbecillis atq; infirmi appetitus has
esse cupiditates: quū tibi mihiq; notū sit eos q
libenter cibum sumant: nihil horū irritamen
torum indigere. Deniq; ut suauissimis odori
bus quibus tyrañni continuo unctionur: lōge
magis gaudent ii qui se ad eos admouent: q i
psi tyrañni: q & in terris odoribus contingere
solet: ut exhalans ipsi minus sentiat: q alii p
pinqui: ita cui epularū suauiū semper est co
pia: nullo tempore illis audiissime uescitur.
Qui uero rarissime copiam habet: is summa
cū iucunditate & audiitate se imbuit. Iā igitur
piculū ē: iqt Simonides: ne uenereæ uolupta
tes solæ cogat hoies affectare tyrañidē: quū li
ceat illis q eo i loco sūt: qcqd formosū uiderit
illo potiri. Ad hæc Hierō sic inqt. plane scias
id te nūc cōmemorasse i quo a priuatis aptissi
me supamur. Nā prio cōiugia ipsa tūc demū
iucunda sūt uideturq; gloriā quādā nobis affer
re: quum quis ditioni amplioriq; cōiungitur.

Secundo uero loco par pārisin autem inferiori te coniungas infamia nō uitabis. Tyrānus autē nisi extraneā uxorē uelit:inferiorē ducat necesse est. quāobrem mininum illi erit affetus. Tunc enim mulierū studia maxime deletant:quū illæ de se magnifice sentire uideāt. humiliū uero studia siquidē adsit:nō multū sunt grata.sin autē absint studia irae indignationesq; generantur grauissimæ. Quare i coniugio:ne par quidē priuatif erit tyrānus. In cæteris uero amoribus multo magis supamur. Nam q̄ta delectatio sit re amata potiri omnibus opinor notū esse:ipse uero amor plurimū tyrannos respuit:minimeq; cuz illis esse uult. neq;enīz cupido illarū rebz quæ in potestate nostra sūt amore delectat:sed sperataz. Ut igitur is q nūq; passus ē sitim:quāta delectatio sit i potu ignorat. itaq; q amore expertus non ē: dulcissimam ut ita dicam uenerē expertus nō est. Hic arridens Simonides sic inquit. Et quo uultu affirmare potes o Hieron:tyrannis hominibus amorem non innasci:quum tu hanc Dailochaz ames:cui præ eximia eius forma

pulcherrimæ est cognomentum; Ideo me hercule inquit ille: quæ res minime in potestate mea est eam ego rem magnopere cupio. Egō enim dailocham ardens illius compos fieri cupio. ad quod cupienduz forte natura ipsa me impellit; & id assiqui si tamen ea uolente atq; æquo animo id fiat uehementer exopto.

Vt autem cupiditatem meam explere nō magis mihi placet; quā i me ipsum malum aliquā machinari. Ab hostibus enim inuitis arripere ego pulchrum duco. ab amatis uero ita demū si concedant. Vbi enim amatæ beniuolentia respondet; ibi aspectus: respectus: rogationes: responsiones: omnia deniq; dulcia sunt; dulcissimæ uero atq; iucundissimæ lites: pugnæc. Vi autem ea quæ cupias extorquere: predæ similius est quā amor. Atq; latroni quidem ipsi aliquā p̄b& uoluptatē: tū sui lucrē: tū ini mīci iactura. Amatæ at molestiis gauder: grauit̄ q̄ ferētē attiger: & sic illi odio eē: intolerabile ē ac nefariū. Itē p̄uatis firmissimū ē amoris iditū: si quando i amata significationez aliquam beniuolentiæ conspicantur. Tyranno autem id

cognoscere haudquaq; licet. Scimus enim homines metu obsequentes: q; maxime possunt simulare amorem, nec ab ullo genere hominum plures insidiæ tyrannis fiunt: q; ab his q; maxie amar se simulant. Hic Simonides: parua sunt inquit o Hieron quæ tu adhuc retulisti. nam plerosq; uiros licet uidere: q; se sponte abstinent eiusmodi uoluptatibus. Sed in illo ut mihi uidetur maxime præestis cæteris hominibus: q; quæ in gentia animo concipitis celeriter perficitis. sū mam omnium reg opulentiam habetis: sūt uobis ægregii equi: insignia arma: formosissimæ feminæ: magnificæ domus: atq; omnibus ribus ornatiissimæ: ministrosq; multitudo: ea super potentia ut facile & inimicos subuertere possit & amicis prodesse. Ad hæc respondens Hieron: haec equidem admirare inquit si in tyrannide iudicanda multitudine deciperetur. q; per uulgas secundum ea quæ oculis subiecta sūt de felicitate hominis uel miseria iudicat. Ipsa uero tyrannis eiusmodi ē. ut ea quæ optima pulcherrimaq; putantur omnia ponat ante oculos hominum: quæ autē grauia molestaq;

sunt in tyrannoꝝ mētibꝫ ſcōdāt: ubi profec-
to ſita ē miseria hominis atqꝫ fœlicitas. Quār
nulgus: ut mō dixi: nequaquā mirū ē ſi deci-
piatur. At uoꝝ sapientes in hoc errare qꝫ plus
mēte: quā oculis uideſ ſoletis magnope adm-
itor. Ego plāe doctus expiētia frū hoc tibi affi-
rmāſ poſlū bonoꝝ qdē pte minimā tyrannos
h̄e: magnōꝝ aut̄ maloꝝ plurima ſubſtinete.
Principio enim pax maximū bonum eſſe cen-
ſetur. hac autem tyrranni minime frui poſ-
ſunt: bellum autem maximū eſt malum: hu-
iūs tyrranni maximam paſtem ferunt. Priua-
ti enim niſi ciuitas ſua publice bellum gerat.
quocūqꝫ uelit ſecuri proficiſcūtur: nec eſt illis
uerendum: ne a quopiam truſidentur. Ty-
rranni uero tum maxime inter hostes eſſe
arbitrātūr: cum ad ciuitatem ſuam reuenere.
Sin autem ciuitas bello prematur: tunc ſolum
priuatis pīculum eſt: cum extra mœnia ſunt.
cum uero in urbem ſe receperē nihil eſt am-
plius timendum. At tyrañus neqꝫ extra urbē
tutus eſt: neqꝫ in urbē: ſed tunc maxime ſibi
putat cauendum. Item cæteros homines &

pax & iduciæ liberat bello. Tyrranis autem nec
pax: nec ullæ iduciæ possunt esse cum subditis: propter
ea utraq[ue] haec bella sunt: & quae ciues aduersus ho-
stes: & quae tyrrani aduersus subditos geruntur.
Hoc igitur belloq[ue] causa quæcumque populos
subiicit ac prepeti necesse est. hac eadē certe iubunt
tyrranis: ut in armis esse: custodiri: procurare: in
piculo se ponere: & siquid aduersi contigit igemini
scere. haec tamen priuatoq[ue] sunt quam tyrrannoq[ue] com-
munia: & hucusq[ue] paritas est. At si quid foeli-
citer euenerit: nequaquam in hoc tyrrannus par-
ceteris. Populi enim si quando prælio communi-
sso fuderit hostes: difficile dictu est quā magnā
capiunt uoluptatem in uertendis: p[ro]sequēdis:
trucidādisq[ue] inimicis: quanta læticia exultat:
quā gloriatur: quā gaudet: ciuitatē suam de-
corasse arbitrātes: Quisq[ue] prædicat se huius
consilii participem fuisse: complures hostiū
necasse. Nec ullus feri inueniri potest qui nō
cæsorum exaugeat numerū: ita pulchrū du-
cūt uicisse egregie. Tyrrannus autem si quando
suspiceretur coniurationem aliquā contra se in-
iri. eaq[ue] de causa quosdam ex ciuib[us] suis p[ro]œ

na afficiat. Scit ciuitatē se totā nō hitur: pauci
orib⁹ i paturū. Nec lāeticiam præ se fert: neq
hoc facto exultat: sed quātū potest dethrait:
& cōtinuo se purgat: non iniuria id fecisse. Ad
eo ne sibi quidē placent: q̄ ipsa idē effecit. Nec
tamen cum illos quos timebat necauit ea de
causa securior est: sed longe magis tim& quā
p̄us: & i eiusmōi bellis ōni tēpor̄ p̄seuerat. A
amicitias etiā tyrraōꝝ si ita plac& cōsiderimus.
Et p̄mo qđem animaduertas uelim: si magnū
bonū sit amicicia: Omnes: n. q̄ quēquā amāt:
ei pōpto animo conātur p̄delle: gaud& eius p̄
sentia. absētem desiderant. summa lāetitia ēde
untem suscipiunt: exultat eius rebus prospe
ris: angunturq̄ aduersis. Quantum autem
boni i amicicia sit: nec ciuitates quidem
latuit: a quibus plerisq̄ sanctum est: liceſ ad
ulteros impune occidere. Porro illa d̄ causa q̄
ab eiusmodi hominibus amiciciam corrūpi
putariunt: quæ est inter uiros: & uxores. Nā
si cui pudicicia per uim abrepta sit, nihilo ius
ob eam rem in honore habetur apud maritū:
Cum eius amicicia uideatur sine labo ali

qua pm̄sisse: Deniq̄ tātū boni ē iamicicia: ut
ad eam rem pficiēdā: deoꝝ atq̄ himinū mu-
nera uideātur cōcurere: Huius aut̄ rei tā bōe:
tāq̄ p̄claræ nemo magis ē exp̄ q̄ tyrrānus: q̄
uere probem aia duerte. Nā cum int̄ parētes:
& liberos & frātres adiuicem uiros q̄ & uxo-
res ōiū firmissimæ arctissimæq̄ sit amiciciæ:
easq̄ priuati homines diligētissime colāt: ade-
o tamē ne hæ quidem amiciciæ ualent apud
tyrannos: ut s̄æpe filius a patre: & pater a fi-
lio & cōiunx a coniuge: & frater a frātre ne-
cetur. Qui igitur illis: quos ipsa natura ad am-
andū cōpellit lex cogit: ita odio est: ut plerūq̄
de sua nece cogitent: qua ratione ab reliquis
hominibus amari putabimus: Præterea cui
fides deest: etum magno bono carere negari nō
potest. Quæ enim familiaritas: qui usus:
qui congressus potest esse iocūdus absq̄ fide:
Quis seruum: qs clientem aspicere potest si
is sit infidus: Huius autem rei quā sit exptes
tyranni: hinc uel maxime lic& cognoscere:
quod non facile cibis ad se delatis credunt: sed
etiam ante prelibationem: ac primitias deoꝝ

famulos ipsos gustari iubet: ne quod male edant:
aut bibat formidates. Quid quod ceteris quodem
hoibz pria sua magno usui est: Ciues. n. absq; ul
la mercede adiuicet se tutari: astigit seruos: co
pescut facinorosos: maxie laborat: ne cuius uio
lenta iferaet nex. Eoque seueritatis in iudicadis ci
uibus processere: ut plerisque in ciuitatibus lex sit
& eum quemcum homicida congressum habuerit: polu
tum uideri: Quo fit ut in patria sua quisque securus
uiuat. Tyrannis uero oia contra. Prior est per poenit
quibus afficiuntur hi qui ciue necarunt: punita proposita sunt
tyrannicidis. per pollutione: sacrificiis prohibitis statu
ae in templis deorum immortalium collocantur: Si quis autem: quod
plura possideat tyranni: quam prouati: plus & ea de
ca putat illos laetari: lugeat is quod deinceps. Nam uer
lut athletae: non nimis gloriosum putantur: ceteris
hoibz superiores esse: sed si ab aliis athletis superent
molestissime feruntur. ita tyranni non si plura ipsi
habeant: quam prouati certenti sunt. sed si minus quam alii ty
ranni possideant molestum est. Nec facilius optati
cōpotes fiunt tyranni quam ceteri homines. Ceteri. n.
aut edes cupiunt: aut agros: aut mancipiū. Tyrann
i uero urbes: regiones: portus: arces: quas adi

pisci difficilius piculos usq; ē: q; eas res q; a p;ua
tis cupiūt:Nz tñ ita multi ex p;uatis hoib; pa
uperes st:ut ex tyrānis.Nz eī ad r:umer com
putāt diuitiae:sz ad idigētiā.Si plura hēs q; in
digeas:pmulta hēs:si pauciora:par;.At & am
plissima possessio necessarios tyranor; sūptus
nō iplet,cū p;uato hōi lōge minus sit satis.Nō
eī quēadmodū cætis hōib;.sic & tyrānis quoti
diāos sūptus l; ihiber;.p;serti cū fiāt maxie in
custodia corporis:quāquā rmittere certissim
uidet tyranor; iicitus.Deide nequaquā appell
lādī sūt paupes:q; sie iuria satissaceū possunt
necessitati suæ:sz hi quos potius idigētia com
pellit ad faciūs.Tyrāni at cū ipsis necesse sit ni
si forte p;ir malit.tāquā aliquo bello iminēte
cōtinuo exercitū alere:ui ipsa cogūt ad oia di
uia hūanaq; diripiēda.Graue & illud accidit
tyrānis icōmodū:q; si q;ii uiros bonos pruden
tes fortes cognoscāt:cognoscūt autē nō minus
quā p;uati:cū amar; cupēt illos tieāt necesse ē:
fortes ne qd audeāt libertatis g;ra.prudētes ne
qd aduersus machinēt:iustos ne cupiāt populi
ab illis gubernari:Cū uero eiusmōi hoīes pp

metū eā rē quā mō cōmemoratiū substule
rūt: quo sñā tūc ūliquos hūt tyrāni p̄ter i p̄bos:
p̄ter flagitiosos: præter ignauos: Gaudēt tyrā
no i p̄bi hoīes: qā timēt ne qñ ciuitas libera fa
cta pœnas iniuriaꝝ a se exigat: gaudēt flagitō
si pp cōcessā a tyrānis flagitioꝝ licetiā: gaudēt
ignauī qā liberos eē mō magni faciūt. Est igī
grauissimū ut mihi qdeꝝ uideſ: cum bonos co
gnoscas ad usū p̄ditioꝝ ex necessitate cōpelli: t
Præterea cū sine ciuitate: nec floreſ nec saluus
eē possit tyrānus: ciuitatis amatorē eē illū ne
ceſſe ē. Tyrannis uero ipſa talis ē: ut p̄iaꝝ quo
qđ odio h̄c cogit. N̄z ei læto uultu aspicer̄ p̄t
tyrānus ciues suos: uel bene armatos: uel ma
gno ingēio p̄ditos. s̄z extrāeos: quā ciues præ
ſtatiōres uideſ cupit. illosq; ad sui corporis cu
ſtodiā hēt. Odit & fertilitatē agroꝝ ne uberta
te rē elati ciues: difficilius iugū ūruile patiā
tur. Volo ēt ſionides ūferre tibi uoluptates il
las: qđ ego fruebar i uita p̄uata: i tyrānide ue
ro oio amisi: ego ei cū p̄uatus eēz: una cū æqu
alibus eram: delectabar illoꝝ usu: illi itē: ut o
pinor: meo. Eram in ocio ſi quando id opta

reterā qñz i cōtiuiio: cui qdē rei ita me plerūq
toto aio debebā: ut oiuз rex me haberet obli
uiο:nec si qd i se hēt icōmodi hūana uita me
iminerā:usq adeo iter catus:serua: saltatiōesq:
totus uersabat. Nūc uero n̄z hi q aī mihi erāt
fāliares una mecum eē gaudēt: cū pāamicis mi
hi serui sint fcī. n̄z ego cū illis: cū nihil uideaz
i ipsis: aut bēiuolēti æ erga me: aut charitatis.
Potus uero: atq sōnos nō secus: q̄ isidias caueo.
timeo celebritatē hoiuз: timeo solitudinē: ti
meo icustoditos aditus: timeo ipsos custodes:
n̄z iermes illos h̄re uellē circa latus: n̄z armatis
multum confido. hæc itaq faceř: & p̄terea se
potius aliēis cōmitter quā suis: & barbaris q̄
græcis: & liberos qdē cupe i seruitutē trahere:
seruos at i libertatē reponer: nōne ista oia tibi
uidēt aī formidolosi: ac metu abiecti eē signa:
Metus at n̄ solū m̄tes hoiuз afficit: uer & gau
dia cūta exturbat: n̄z illic exister ullo pacto si
nit. q̄ si tu uiquā Simonide i militia fuisti: ibi
q̄ penes aciē hostiū cōstitutus: r̄cordar q̄so: q
tibi cibus: q̄ sōnos illo tēporū uidebat. Naz qua
les molesti æ tibi eo tēpore fuerūt: tales cōtiuo

ferūt tyrānū: iatūt & grāuiores. Nō ei ex aduer-
so solū hostes h̄rē se putat tyrānus: s̄z undiq̄.
Hæccū audiss& Sionides: per optime mihi ui-
deris iqt̄ o Hierō ista cōmēorasse. Nā bellū q̄
dē terrorē h̄rē negari nō pōt. S̄z tñ nos tūc cū
sumus i afmis: custodib⁹ p stationes dispositis
nihil timemus: secureq̄ capimus & cibū & sō
nū: Ita me hercule inqt Hieron: cū leges ante
oīa uos t̄ueāt: q̄ qdē custodes ipsos cogūt: non
minus de uīa salute q̄ de sua cogitař. Tyrāni
uero mercenarios hūt custodes: quāsi messores
Et cū oportēt huiusmōi hoib⁹ nihil poti⁹ eē
q̄ fidelē: difficultus ē quēq̄ illoꝝ fidū inuenire
q̄ multos opifices cuiusuis rei. Oēs ei ut dictū
ē: pecuniæ grā tyrānū custodiūt: Pecunias aut̄
longe plures: l̄z illis pūncto tēporis accipere: si
tyrānū occiderint: q̄ oī uita spēnt si illuz prote-
xerint. Q d si qs nos ea de cā putat beatos. qđ
facile: & amicis pdesse: & inimicis obesse possi-
mus: nimiū fallit. Qua ei rōe adduci pōt tyrā-
nus ut benefaciat amicis: cuz apte sciat: q̄ qto
plura qs ab eo accepit: tāto citius cupit effuger
Nullusq̄ sit q̄ illaz̄ rex q̄ sibi largitæ sunt a

tyrāno:q̄c̄ suū eē p̄tis c̄idat:q̄ eo loco fuerit u
bi tyrānus ēt si cupiat nullo mō possit auferri:
Ab inimicis at̄ peccas accipe quēadmodū licet
cū māifestū sit uniuersos subditos esse sibi ini
micos:quos n̄g necare pōt tyrānus:n̄g i uicula
cōiicere:q̄bus eī post hac domiaret. S̄z apte sci
ēs q̄ inimici sūt simul:& cauere & credere h̄z
necessē.Illud ēt te scire uolo Simonide:q̄ eos
ciues quos tyrāni timēt:egre uiueſ patiunt̄:e
greq̄ occidūt.Nec secus in his ē:q̄ i egs q̄ si fl̄
nui quidē sit s̄z tñ feroces:nec uti q̄s illis pōt:
pp̄ timore:nec ut alienet adduci pōt pp̄ uirtu
tē.Itaq̄ & possidētes:& alienantes similiter a
gūt.Hic Simonides:ē igit̄ honor:ut uideo p̄ci
osissima res:cuius cupiditate adducti hoies
nullū labore fugiūt:nullū piculū subire recu
fāt.Vos itaq̄ o Hierō:& sic tot incommodis p̄
mat̄ tyrānis:quot mō a te cōmemorata fueret:
tam̄ ad illā icaute p̄cipitatis:ea nimis d̄ cā ut
āplissimo i honore sitis:ut ōs uobis pareāt:ōs
admirent̄:loco cedāt:afflurgāt:q̄ oia a subditis
fiūt erga tyrānos.Nā hoc uno maxie o Hierō
mihi uidet̄ a cæteris aīalibus hō differi:q̄ ho

noris est cupidus. Siqdem cibi: potis: uenatis
q; nobis est cū cæteris animatibus cois uolup-
tas: Honoris at cupiditas: neq; brutis natura
indidit: n; oib; sane h; oib;. Sz quibus eius
rei cura e: hi s; q plurim; a pecudib; differt:
Viri iā & nō hoies deinceps appellādi. Quam
obrez mihi uidemini: has os i tyrānide subire
molestias. Ut uobis egregie honos habeat: cū
nihil i humanis rbus diuinitati proprius uide-
atur accedere re: q ex honoribus prouenit gau-
diū. Ad hæc respondēs Hieron sic iqt. At mi-
hi tyrānoz honores Simonide:pide se haber
uidentur: ut ego paulo atē d uenereis dicebā.
Nā neq; obseruātia eoz: q nos minime amāt
grata ē nobis: neq; coacta uenus iocunda: Sed
hoc quidē saepe fieri intelligimus: ut qui ma-
xie timēt: aut odēt aliquē: hi maxie obseruēt
munera mittāt: loco cedant: assurgant: ad que
facienda non amor: sed timor eos impellit.
sed hæc oia meo itidicio seruitutis st mūera:
Veri enim honores aliis ex causis gignuntur:
Quotiens enim homines ui; quempiam ea
uirtute præditum sciunt: ut plurimū sibi

pdesse nialeat:& ea de cā ī ore illū hñt: cōtinū
o laudāt: qſq; ituet illū: tāq peculiare aliquid bo
nū: uia decedūt: assurgūt: uirtutis ac meritorū
grā coronāt: dōare gestiūt: & hæc nō timoreſ
ſz spōte faciūt. hi tādē putādi sūt ueri honores
beatūq; illū eē cui talia cōtigūt. Puto ei talē ui
rū: n̄ de inferēdis alteriſz de repellēdis a ſe in
iuriis cogitatē: n̄ timori: n̄ inuidiæ ſubiaceſ
ſz tute: beateq; uitā ageſ. Tyrānus āt noctes di
esq; ſe euq; eē ſētit: q; ob illat̄ ſclades: cōi oīum
ſētētia ſit ad ſuplicium mortēq; dānatus: Hæc
oia cū audisſet Simonides qd igit̄ iqt̄ o hierō:
ſi tā pessima res ē eſſe tyrannū: tuq; id minie
ignoras: ab hac tā nefaria peſte: nec tu te nū cli
beras: nec aliis unq; ſpōte ſe liberauit: q; ſemel
tyrānidē fuerit adeptus. Ea de cā iqt̄ hierō: q; ī
hoc ēt miferrima ē tirānorū cōditio: n̄ ei ullo
modo reliq; illā l̄. Nāz quēadmodū poſſūt
tyranni aut tot pecunias reſtituere: quoſ ipsi
diripuerit: aut tot uincula pati: quoſ ipsi inie
cert: āt tot mortes mori: quoſ ipsi ne caueſt. un
de eēt illis tanta multitudo aiaꝝ. S̄z ſi cui cō
modū uq; fuit ſe ſuſpēder: hoc pfecto tyrannis

eēt:qbo solis:nz tener̄ malaz rē:nz reliqre cōdu
cit.Hic Sionides minie uero iqt admiror o hi
erō:te aduersus tyranidē ita sētiř:cū tu ea m̄te
sis ut maxie carus hoib⁹ eē cupias:quā rē quo
min⁹ assequar̄:putas tyrannidē ipedim̄to eē.E
go tñ doceř te possū ut arbitror:nihi pp pote
statē ipedir̄ amicitias:sz augeri magis illaꝝ
facultatē.Nec illud nūc cōsiderem⁹ ueli:an qz
admodū plus possūt hi q pōtatē hñt q̄ p̄uati:i
ta & plurib⁹ pdesse:& bñficio sibi cōciliař pos
int.Sz illud qro si eadē faciūt tirannusq⁹ & p
uatus i pari officio:utri eoꝝ maior sit ḡra.Ec
ce ei ut a p̄uis icipiaz rebo.Salutant quēpiam
familiariter p̄uatus:& dñans:utrius appellati
o plus dlectabit salutatū.laudet aliqs ab utro
q̄ pariter:utrius laudatio erit gratiōr.Sacrifi
cando honoret uterq⁹:cuius tandē honor erit
acceptior:Visant ægrotantē pariter:an dubi
tandū ē:qn i hac quoq⁹ te potētissim⁹ hoiu⁹
magis sit grata huianitas:Donēt tātidē:qs am
bigit duplo gratiora eē mūera:q̄ a potestatem
habētib⁹ pficiſcunt:q̄ ea q̄ a p̄uatis.Mihī qdē
uideri solet quādaꝝ diuinitus adiūctā eē graz

eiusmodi uiris. Nā & multo magis uideſ ſu
uat aliqz cū pōtate: q̄ p̄natū:lz is idē ſit:nz ul
la in re mutatus. magisq; nos delectat cuz illo
loqui: q̄ cū his q nobis ſūt pares. Mulieres ēt i
pſe: quaꝝ tu amori maxie inimicā eē tyranni
dē qſtus eſ: dominātis ſenectutē minime aſp
nantur: minie & deformitatē fastidiūt. Hono
res ei ita hoies cōpant: ut ſiqd i his m̄te ſit nūſ
q̄ appeat. ſiqd uero decoris luculentius redda
tur. Q d ſi i pari re lōge maior gratia uobis ē:
q̄ priuatis: negari nō pōt qn multo facilius a
micos pare uobis liceat: cū plura dona: & bñ
ficia cōferre poſſit. Nō ē ita simonide ut tu
putas inqt Hieron: nā multa faciat tyrannus
neceſſe ē: q̄ ſibi hoies reddūt inimicos. Exigen
dæ ei ſūt pecūiæ ad neceſſarios ſūptus: puniē
di facinorosi: phibēdæ iiuriæ: cogēdū custodi
rei: ubi custodia opus ē. Nec parcēdū tardis: cū
celeritate res indiget. & habēdi ēt corporis cu
ſtodes: q̄ una res: qbus moleſtissima ē. Nō eim
putat eiusmodi turbā aleſ tyrānū ſalutis ſuꝝ
cā. fz ut ſuis imineat ciuibus: Tūc simonides
ita iqt: Ego uero: q̄ ōs huiusmodi curæ abiciē

dæ sit nequaquam diceret. sed ista quidem rex ple
ræque ut mihi uideatur gratissimæ sunt: quædam
uero odiosæ. Doceat ei quod optima factu sit: & eos
quod illa fecerit primis laudibusque ornare: sumam
gratias atque beniuolentiā parit. Deliquetē uero p
bris lacerare: coercere: dñna: pūire: haec uiden
tur mihi ab alienatione quādā hinc animorū:
sed meū hoc cōsiliū ē: ut quod res ī se molestiā hinc
uideat: eas aliis faciendas principiendasque mandet.
quod uero gratias copiat: eas p se exequat quod ī potestate
ē. Cuius rei exēplū manifeste ī choris appetit:
quorum certāini magistratus p̄mia potuit. Cogere
at illos & moneat: & castigat: nō magistratus: sed
alioz officiū ē. Ita quod gratissimum ī ea re putat
esse: hoc a magistratu fit. quod uero odiosum est
aliis cōmittit. Quid igit prohibet: & ī cæteris
rebus: hoc idē seruat. Ciuitatū ei aliæ p tribus
diuisæ sūt: aliæ p classes: aliæ p ceterias: aliæ
item: alit: & cuique pti suus p̄est magistratus. si quis
igit his quēadmodū choris p̄mia potuit: quinā
armis p̄tēt. qui equis. qui ordine: qui uirtute
in bellis: qui iustitia in consiliis: euenerit pro
fecto: ut certatim his rebus omnibus enixe

studeat. Quā obrez & ppabūt tē lociūs ubi o
pus erit honoris grā: & tributa soluēt: & qđ op
timū qđ ē. minime at cōsuetuz: cultus terra
rū multo splēdidiō fiet. prāmio posito uillis
& agris: q optime sint exculti. In qua quidē re:
manifestissima apparet utilitas. nā & crescūt
uectigalia: & frugalitate negocium pariet. nec
ob desidiaz libidines crescēt. Si at mercatura ci
uitati ē utilis: huic quoq; rei p̄miis constitutis
multi mortales ad eā rē excitabunt: Quod si
is qui redditū aliquē hōestū rei p̄. excogitarit:
prāmīū pponeat. nec huius qđē rei meditatio
negliget. Vt at sūmati oia cōprehēdā: si cuius
cūq; bōi auctoribz: iuentoribz: q; premia consti
tuēt: p̄ multi occupati eīt i bōis r̄bō meditādis:
multis at i eo gñē occupatis necesse erit multa
utilia iuēiri: iuētaq; augeri. Si at id uereris o
hierō ne hec tā multa prēia māgnā exhauriāt
pecūiā: succurrat tibi q̄so: q; nihil uiliū emit̄ q;
q; prēio cōpat̄. uidem̄ ei i musicis gymnicis q;
certānibz: q̄s curas quos labořs: quos sūpt̄ p̄ p
uis prēiis subeāt hoies. & hierō m̄ hercule iqt
Sionide uidris narrasse. Sz tñ de his armatis:

q̄ mercede accepta nōs custodiūt: hēs qđ doce
as: ne ea d̄ cā odio simus ciuib⁹ nr̄is. An for
te cēses: ut is q̄ amet a suis: nullis oīo custodi
b̄ idigeat. Nō ita iqt̄ sionides: s̄z idigebit. Ne
q̄ ei me fugit quosdā eē hoīes: q̄ uelut eq̄ quā
to magis illis idulgeat. rāto maiori petulātia
sūt. Hoc itaq̄ genus hoīuz cōpescet armator⁹
terror. bōi āt ex nulla ī tñm cōmodi capiēt: & si
mul tu eosdē capitif⁹ tui hēbis custodes. cū iaz
sæpe dños uiolētia seruoꝝ occiderit. Si igit̄ ip̄
mis hoc erit illis p̄ceptū: ut os ciues custodiāt
& si res ita postulet: opē ferāt. n̄z ei uilla cītas
ī p̄boꝝ hoīū oīo ē uacua: si hoc itaq̄ spectař ad
suū officiū p̄suasū erit illis: ut ciues tūrēt: & p̄
terea colonos: iūm̄taq̄ ip̄boꝝ: fiet p̄fecto ut ci
ues oī metu: ac sollicitudie p̄ illos liberati: com
modius res suas curař: atq̄ augere possint: ho
stiū uero aut repētinā uī ſpelleř: aut latētes iſi
dias p̄rēſētī: q̄s melius pōt: q̄ hi q̄ cōtinuo ſt̄
ī armis: hec illoꝝ officia dōi erūt: militiæ ue
to nihil hoc ḡnē hoīuz pōt eē utilius. Naꝝ &
pugnabūt: & labores fuſcipiēt: & picūla ſubi
būt: ante ciues tuos. Vicinas āt urbes p̄pēſiōſ

adpacē faci& eorū formido.hōies .n. cōtinuo
belligerari pati:facillime ūniū:& suos seruañ:
& inimicos labefactař qēt:Atq̄ ubi ciues tui in
tellexerint ab eiusmodi armatis:nihil bōis ho
minib⁹ piculi eē:malos āt iniuria phiberti:au
xiliū ferri afflictis:ptegi ciues:i bello labores
suscipi:nullus sere repiet q̄ pecūia p̄ illoꝝ m̄r
cede nō libētissime ac pmptissime cōferat :cū
ſæpe alias hāut quaquā in re tā utili p̄uati ho
mines maiores ūptus sustineāt.Illud quoq̄ te
dcet o hierō:ne recuses rē tuā p̄pā:in cōi utili
tate uelle cōsuef.nā ut mea qdē fert opinio:lō
ge oportūius dcētiusq̄ expēdit a tyrāno in rē
pu.quā in p̄uatā.qd̄ facile p̄z:si sigillatiz cōsi
deras.Si .n.tibi sit ſplēdida domus infinito ſū
ptu instructa:utꝝ ex illa maiore tibi gloriā cō
parari putas:an ex uniuersa urbe: moenib⁹:re
plis:porticib⁹:foris:curiisq̄ ornata.Armis ue
ro utꝝ tuis p̄pis eḡgie tectus:magis treñdus
hosti uiderer:an si tota ciuitas bii armata sit.
Vectigalia āt utꝝ putas maiora fori:si solū ſis
tuæ diligētissime curent:aut si ūniū ciuitū res
tua diligetia frugifere fiāt:Currus uero quos

aleſ magnificētissimū mūus:pulcherrimaq; e
xercitatio putat:utq; magis putas dceſ:ſi plu
rimos ſniū equoꝝ tu unus alas:& i certā na
mittas:ā ſi ex tua ciuitate plurimi exeāt: plu
rimiq; dcertēt.Victoria at utra pulchrior tibi
uidet ex equoꝝ uirtute:ā ex ciuitatis cui tu p
ſis felicitate.ego ſāe nec d̄cere qdē arbitror:ty
rannū hōieſ cū p̄uatis certaſ.uictor.n.ullā glo
riā aſſeq̄ tyrannus:ſz inuidiaſ:ut ex multoꝝ
bōis pecūiaſ trahēſ:ad ſuaſ magnificētiaſ.uic
tus uero oiuꝝ maxie ridiculo ē.ſz ē tibi o Hie
rō:ut mihi qdē uidet:ciū aliſ:q ciuitatib; pſūt
hōestū certam.quoſ ſi tu qdē ſupaueriſ:ciuita
tē tuā feliciore oīdēs maxie pulcherrimā glo
riosiſſimazq; uictoriā aſſeq̄re.ex quo illud p
mū cōtiget:qd̄ tu potiſſimū cupiſ:ut caruſ ſiſ
tuiſ.đinde nū uicus erit tue uictorie bucinator
ſz oſ tuā uirtutē d̄cātabūt.Intuebūt te nū ſolū
ſinguliſ hōies:ueꝝ & nūuerſe ciuitateſ.Nec fo
uatim:ſed etiam publice admirabuntur.lice
bitq; tibi quacunq; uolueriſ uifendi gratia tu
to proficiſci.licebit & domi hoc idem aſſe
qui.Semper enim aderunt turbæ hominum

ostētaſ tibi cupiētiū: ſi qd: aut prudētiæ aut d
coris: aut bōi alicuius hēant: & tibi ōi ſtudio
placeſ enitētiū: ſau:ebūt tibi pſētes: cupiēt uide
r̄ abſētes: nec ſolū diligeriſ ab oib: ſz & amabe
r̄. nec tiebiſ tu qdē queq: ſz alii p te ſolicii eſt:
ne qd tibi cōtigat aduerſi. Eritq: pſuafū oib:
ut d̄ tua ſalute cogitaſ dbeāt. Q r̄ ſi qd ūq imi
neret: ū ſolū h̄res illoſ piculoꝝ ſocios: uerꝝ &
prectoſ acerrioſ. Nec erit uerēdū tibi multis
pulcherrimisq: mūeribe affluēti: ne cui ū bñ d̄
te merēti qppia d̄ fortūiſ tuis patiaris. Oēs. n.
tu: ſ bōiſ ūidebiſ gaudēteſ: ō ſ p tuis ſb: ū ſecuſ
ac ppis uigilāteſ. i theſatris āt hēbiſ cūtaſ a
micoꝝ diuitias. ſz age o hierō dita amicoſ: te
ei ip̄z ditabiſ. Auge citatē: tibi. n. ipſi cōpabiſ
potētiā. Qu æ illi amicoſ: atq: ſocioſ: puta ciui
tatē qdē ppaz eē domū: ciueſ uero ppiquoſ: a
micoſ āt filioſ: Filioſ uero uelut ppaz aiāz: &
hos ō ſ uiceſ cōeris officio. Si. n. amicoſ bñficiiſ
cōpleteſ: nihil tibi obeē poſteſ inimici. Qu æ
oī ſi tu feceris: cūtaꝝ q i hūana ſūt uita: pul
cherrimā ac beatiflīmā rē poſſidebiſ. Foelix ei
cū ſiſ nemo tibi ūidebit.

FINIS.

GVARINI VERONENSIS IN
PLVTARCVM PRAEFATIO.

AIORES nostros Angele mi suauissi
^m me non admirari:& maximis prosequi
laudibus non possum: cum tantam in
eis animi magnitudinem: atqe constantiam fu-
isse intuear: ut litterae: ac doctrinæ studia: si-
mul & rerum tum publicarum: tum familia-
riū negotia capesserent: Itaqe completeret ut
eos neqe subtilitas: neqe discrien: neqe occupa-
tio deterret. Quin adeo sedulo: adeo prudē-
ter: adeo prouide suam impariere diligentia:
ut qua in re magis excellerint: nō facile digno-
scas. Tanto quippe cum ordine: & ut ita dicā
parsimonia suum distribuisse tempus uiden-
tur: ut ex ocio negocium: & ex negocio ocium
nullum amitterent: Horum uestigia: cum ui-
tili pro parte: & quantum hac ætate fieri pōt-
te longe imitante aspicio. Tibi pro nostra mu-
tua beniuolētia: & charitate congratulor. Naz-
eo pacto magistratus: & publica exerces mune-
rat: ut & liberos ne omittas: & domesticæ rei

curā suscipias. Maiorē at īmodū me tua quæ
daz sedulitas: & accuratio ppēsa delectat: quā
in educādis p̄cipue filiolis tuis: recte p ætate
morādis adhibes. Id sapiēter eqdē: & sūma cuz
rōe puidisti: ut uirtutē & honestos mores a te
neris ibiberēt anis. Certū mediussidius: ac sta
bile legatū: Nā cū reliqua mom̄tanea: & fuga
cīa bō: & qdā ludibria fortū: sit: Virtus p̄fē
cto cōstās: æterna: & nřa ē possessio. Sz qd op̄
ē meis hæc efferre stiiis. Adest eruditissimus:
& clarissimus auctor Plutatchus: q̄ oēm rē de
hac ip̄a d̄ qua loquor: iſtitutiōe a uertice: ut ai
unt ad calcē nō miuus acute: q̄ sapiēt̄ explica
bit. Eū nūp ex greco latinū feci: tuoq; nōi d̄di
caui. Suscipies at opusculū: cuius & si p̄ itet p̄
tis uitiū minus luculēta fortasse sit dictio: sñā
ꝝ tñ elegātia: & p̄ceptis diuīo quodā mō exco
gitatis abūde letabēt̄. habebis eī ūde & aiuz d̄
mulceas legēdo: & tuos educādo iſtruas. Qua
in re abs te peto: & magis atq; magis oro: ut il
lustrissimo ip̄mis Manuela Crisoloræ gratias
hās: suūq; tollas ad sydera nom̄. Q̄ m̄ eius ui
ri op̄a: simul & hūanitate faciū ē: ut græcas

Splēdor litterāꝝ ad nōs redierit hoīes : quos
ob earū ignorationē nō p̄uā duduī iuoluerāt
tenebræ. Sz de his alias Plutarchū ipsū audia
mus†

PLVTARCHVS
DE LIBERIS
educādis.

1 VID nā est qđ de īgenuorū educatiōe
liberoꝝ dicer q̄ sp̄ia possit:quaꝝ ue reꝝ
usu ii ad moꝝ pbitatē euasuri sunt: Eia
cōsideremo ante oīa d̄ ipoꝝ pcreatiōe: fortalis
principiū fecisse p̄stabit. Si q̄s igit̄ illustriū esse
natoꝝ p̄ optat:id ei p̄ponendū arbitror: ut ne
uilibus, aut abiectis se se deuinciat mulieribus
quales meretrices sunt: aut pellices. Quibus
enim uilla ex parte: uel matre innatā est macu
la: eos quoad uita supersit īdelenda quædāz
ignobilitatis conuicia comitantur: quæ in
crepare: carpereq; uolentibus in promptu ma
gnopere sunt. Sapiens nimirum is extitit
poeta: quisquis infelices ait esse prognatos:
quum nequaquam recte fundamenta sui

gnis iaciāt. Pulchre igit libertatis: ac licēti & te
faurus ē bōis p̄ratū eē parētib⁹. Quæ ū his
plurimi fieri d⁹: q̄ legitimā exoptāt sobolē. at
q̄ simulati: & numoꝝ istar ficti gniis arrogātia
falli: dpmiq̄ n̄a sol&c. quo circa is rectissie ceci
nit poeta: q̄ hūc i modū iqt: Sceleris pētū mēs
usq̄ sibi cōscia: fortissimū quoq̄ captiuū trahit
uiꝝ. Quēadmodū lactātia simul & fastu ūfer
ti sūt: q̄b⁹ claris nasci pētib⁹ obtigit. Eā ob cāz
filium themistoclis Clephantum multoti
ens i multitūdīe dixisse ferunt. Quicqd is ex
peteret ab athēiēsiū populo mox appbatū iri
Nā q̄ ille uellet: & mater: & q̄ mater & thēi
stocles. Quæ uero thēistocles: eadē & uniuers
sus athēiēsis populus. Dignissimū ē eā aī ma
gnitudinē collaudař: coꝝ q̄ iccirco regē Archi
damū pecuniis mulctauer̄: qm̄ pusilli corporis
mulierē m̄imōio cape passus erat. Subīde di
cētes q̄ ille n̄ reges: s̄z regiā eis stirpē edere co
gitass&. Post h̄ec deinceps dicāt q̄ maiores nr̄i
haud neglexisse uidēt. Quid nam illud ē: ut q̄
se mulierib⁹ generād & grā sobolis admouēt:
hi oīo sobrii: aut uino saltē modestissime deli

bato: congressū faciāt. Quibus enim ex initio
ut a genitoribus p̄ ebrietatē seminarēt accidit:
ii uini audiū ac temulentī nimirū esse solent.
Ea p̄p cū Diogenes quēdā ex temulētia aliēa
tæ mentis adolescētulū desipe cerner&: Ado-
lescētule inq̄ ebrius te seminauit pater. Et de
genitura quidē hactenus. At uero de ipsa iam
degenda uita uidetur explicandū.

“ Eneraliter eqdē: qđ de artibūs ac sciētiis
dicere consueuimus: Idē etiā d̄ uirtute di-
cendū. Tria esse q̄ ad operis perfectionē rite o-
beūdā cōcurreñ oporteat: naturā: rationē: & cō-
suetudinē. Rationē disciplinā uoco: Cōsuetu-
dinē uero exercitationē. Initium a disciplina. V
sus ab exercitio ac meditatione fiet. Ex omni-
bus at absolutio cōparabitur. Si istorū pars ul-
la defecerit: necesse erit hāc claudaz esse uirtu-
tē: Cæca ei res est sine disciplina natura: & abi-
q̄ natura disciplina manca res existit. Imper-
fectum at qddam existit: si ambobus his care-
at exercitatio: Nā sicut in agro: cultura bōaz
iprimis esse tellurē oportet: tū serēdi peritum
agricolam: de hinc optima semina. Eodē mó-

telluri naturā: agricolæ: præceptorē: seminibz
studiorz institutiones: ac præcepta cōferes: q̄
oia i eoꝝ aīos conuenisse: ac spirasse contēderi:
quos uniuersi decantāt. Pythagorā dico. Socra
tē. Platonē: & quisq̄s sēpiterñ cōfēctus ē glo
riā. Ingētis certe fœlicitatis: & diuini fauoris ē
si cui singula hæc dū contuleāt. Quod si quis
haut idoneū existimat ingeniū: postea q̄ doc
trinā: & rectā ad uirtutē nactus est exercitatio
nē: ingentes naturæ defectus: ut fieri potest: n
remittere magnū in modū: imo uero prorsus:
erraū se sciat. Socordia eīz naturæ uires pimit
doctrina tollit ignauia. Facilia quoq; ipſos fu
giūt negligētes. Difficilia uero cura: & diligē
tia capessunt. Quā expeditissima: q̄q; efficax
sedulitas pariter: ac labor existat: cōpluribus i
rebus facile: si cōplexeris disces. Aquaz enim
guttæ lapides cauāt. Ferꝝ & æs manuū tacti
bus obterunt. Carpētorz rotæ ſumis inflexæ
uiribus haud ullo pacto pristinā reparare rec
titudinē possunt. Curuatas histrionuz uirgas
nullo dirigere modo lic&. Quin factus præ
naturā labor naturæ uim superauit. An hæc

dumtaxat diligentiae potestatem indicant.
Minime: immo uero & infinita cætera. Si
quod fertile natura solum incuriae deditur:
squalid & incultum: quoq; natura præstantius
est: eo magis si per ocium: ac negligentiam
omissum erit: perditur. Est ne quispiam infe-
cundus: & supra modum asperior ager. At
cultus generosos edidit fructus. Quænam
arbores sunt: quæ datæ neglectui non simul:
& tortæ pululent: & steriles persistent. Quū
eædem rectum assecutæ patrocinium fruc-
tuosæ sint: & magnopere fertiles: Quæ corpo-
ris forritudo non obtunditur: & propter in-
curiam: molliciem: ac malam habitudinez
non perit: Quæ autem imbecilla adeo na-
tura: quæ per exercitationes: atq; certamina
ad maximas non augeatur uires: Qui uero
equi a primis bene domiti annis suis non ob-
sequuntur sessoribus: Qui autem indomiti p-
stant: no ne ceruice durissimi: & animis fero-
ces euaserunt. Et quid admirari cætera opus
est: cum truculentissimas feras laboribus mi-
tigari: mansuetieriq; plerunque cernamus.

Bene Thesaltus ille: q̄ cūm interrogaret q̄nāz
abiectissimi thesalorū esset. Qui bellicarū qui
etē reū agūt: inq̄t: Et qd multis opus ē uerbis
Cōsuetudo ē: q̄ longeua permaneat. Si qs pp̄
as: familiaresq; ex consuetudine uirtutes agat
is nullo aberrare posse mō uideſ. Qua i re uni
co usus exēplo āplius d̄ hisce rebus plixiora e
narrā desinā. Licurgus ille sparthanorū legif
lator gemios ex hisdē parētibus catulos fuscī
piens: haut similib; educauit morib;. Alter
eī elluonē luxuriaq; solutū. Alterū idagine fa
gacem: & uenationib; idoneū reddidit. Postea
cū aliquā lacedæmonii unū in locū cōueniſſet
SAd pādā iqt uirtutē uiri lacedæmonii igēs ē
momētū cōsuetudo: disciplina: doctrina: & ui
tae institutio: q̄ uobis illico manifesta uehem
ter esse faciā: duos subinde catulos abducēs: cū
ollā i medio: leporēq; corā eis posuisset: alē q
dē leporē: alter i ollā maḡ erupit ipetu: Cū at
lacedæmonii nūdū q̄dnā id sibi uellet cōiecta
rēt: aut quāobrē catulos ostētasset: hi ābo dixit
iisdē orti parētib; ceterū diuersā uitæ cōsuetu
dinē affecuti: alter gulosus: alter uenator euase

re. De tanta qđē ac cōsuetudine satis. Cōseq̄ns ē:
ut de educatione dicatur.

Port&; ut mihi pfecto uidet; ut matres fi
lios educēt; eisq; ubeta porrigant; qm̄ ma
iori cū charitate; & impēsa magis diligētiā nu
triēt; ut q̄ natos ex intimo; & ut dici solet ex ū
guib; amēt. Nutrices uero; & alūne suppositā
quādā; & ascripticiam bñiuolētiā hñt; utpote
mercedis gratia diligentēs. Quod matres eos
quos pgenuerit nutriū; alerq; cōueniat; ipa ēt
natūra demonstrat. Vnicuiq; ēt aintiū gñi; q̄
pariūt iccirco simul & lactis alim̄ta suppedita
uit. Eius quoq; sapiētē fuisse puidētiā cōstat;
q̄ duplices mulieribus māmā addidit; ut si ge
mellos pepisse contigerit; duplices ad alēduz
fōtes haberent. Præterea ut maiorē i eos quos
pcreassēt amorē; beniuolētiāq; fouerēt. Quod
medius fidius haut iuria factū ē. Victus ei ci
biq; sodaliciū quiddā bēiuolētiæ; & amoris i
crementū existit. Nā & beliū; dū a sociis pa
stus auellūt; magnuz p se ferř d̄sideriū uidet.
Dāda p̄fertī opa; ut matres quēadmodū enar
ratū ē; filios educeute; isq; ubera porrigat. Sin

id facer̄ nequerit uel pp aduersā corporis ualita
dinē id nāq̄ ipediūto eē poterit: uel pp alioꝝ
studiū gignēdoꝝ: alūnas ac nutrices nō uiles e
quidē: aut aduenticias: uer̄ q̄ maxime idoneas
p̄basq̄ suscipiendas esse censeo. Primū qdem
moribus instructas patriis. Sicut enim infan
tium mēbra: simulac nati sūt: formari cōponi
q̄ debent: ut recta: minimeq̄ obliqua fiāt: Ita
pueroꝝ mores principio aptae: concineq̄ fige
re cōueni&. Illa nāq̄ nouella ætas ad fīngēdū
facilis & tenera ē: & ipsoꝝ aīs dum molles ad
huc extāt disciplinæ melius iſtillāt: Difficili
us at q̄ dura sūt molliiūtur: Ita & doctrinæ: dū
puerilis adhuc aīus ē insculpūt. Aptissime igi
tur diuinus ille Plato nutrices admonuisse ui
detur: ut ne friuolas: ac turpes pueris fabellas
mandēt: ne illoꝝ animos ex initio stultitia: &
corruptis ibuāt moribus. Pulchre igitur pho
cilides poeta monuit: Dum tener est gnatus
generosos instrue mores. Illud etiam ne omit
tatur dignum est: ut adolescētulos qui alunnis
conuicturi ministraturiꝝ sint: tales iprimis
inquiramus: ut bonis ueniāt instituti moribꝫ

Dehinc ut patriū sermonē: ac expeditā p̄fōnū
ciare uerba sciāt: ne barbaris uocibus: aut de
prauatis moribus it̄incti aliquiōd ex his uiciū
reportēt. Haut est ab re illud usitatū sermone
prouerbiū. Si claudio uicinus habitaueris: & i
pse claudus abulare disces. Postq̄ peruetūz eo
ætatis erit: ut iam paedagogis committi pueri
debeant: hic ad eorum institutionem oīs hēbi
tur diligētia: ne mancipiis: aut barbaris: aut p
fidis: & inconstantibus filios tradeř se nesciāt:
cū irridenda uehemēter hoc tempore multo
rum adsit consuetudo. Præstantes siquidem
seruos nacti: hos quidē agricultores designat:
illos naucleros: alios mercatores: quosda& do
mesticae rei dispēsatores. At si quē temulentū
scurrani: & ad omnem rem gerendam pror
sus inutilē seruum sperierint: huius curæ na
tos committunt. Frugi uero paedagogum ta
lē natura esse oport&: qualis Achillis paed
agogus Phœnix erat: quem idcirco Peleus: ut ē
apud Homer⁹ Achillis curae p̄fecisse dī: ut ei
dicēdi pariter: ac faciendi ductor for&: atq̄ ma
gister. Maximū oīuz: lōgeq̄ p̄mariū dicturus

accedo. In quicquidem filiis praeceptores : quorum
uita nullis obnoxia criminibus: irreprehensi mo-
res: & optimus expimetur. Hoc estatis ei forte : si
mul ac radice eē legitimā cōseq̄ disciplinā
Ac ueluti coloni sepes arbusculis circūponūt:
Ita & æquissimi p̄ceptores consona pueris in-
stituta: & admōitiones isuerūt: unde rectissima
mor̄ germina pululēt. Nūc uero r̄spuēdi: sto-
machādiq̄ nūlli s̄t gētores: q̄ p̄usq̄ ullā ex p̄-
ceptorib⁹ expientiā sumpererit: hoīb⁹ aliquādo
i p̄bis: i peritiaq̄: ac ignoratiōis isignis liberos
cōmendāt. Quod & si p̄ ignoratiā factū fuerit
ridiculū tñ ē. Illud at extremæ certe fructitiae.
Quidnā iques: quidā ei q̄q̄ quibusdam dicē: ib⁹
p̄itis aliquor̄ inscitiā: improbitatēq̄ cognorit
idq̄ p̄senserit. Eis tam suos cōmendant pueros.
Nōnulli placidis eoꝝ uicti blāditiis. Sūt qui
rogantiū amicor̄ gratiæ tribuāt. Qua in re si
mile quippiā factitant: ut si quis ægrotō labo-
rās corpore doctū: ac salutiferꝝ omittēs medi-
cum: ut amici grāz ineat: i p̄itū deligat: a quo
fortassis in pnicieꝝ detur: aut p̄æstantissimo
gubernatore dimisso: obsecrantibus amicis

pbet ignar̄. Proh iūpiter diiq̄ ōs est ne pater
næ q̄spīā appellatiōis:q̄ pluris obsecratiū gra-
tiā:q̄ liberor̄ eruditioñ faciat:Haut ab re-
qd̄ antiquus ille Crates diceř solebat:q̄ si licuſ
ſet:ubi i altissimā urbis partē cōſcēdiffeſſet:ſe uo-
ciferatuꝝ aiebat:Quorūm ruitis homines:q̄
ōe i cōpādis pecuniis ſtudiū facit:Filior̄ ue-
ro qbus eas reliqtis nullā ſāe curam uſcipiſtis.
Quibus addēdū eē cēſeo:q̄ ubi patres haut a
liter faciūt:q̄ q̄ magnā calceor̄ ſedulitatē hñt
cū iteri pedē ipſū puipendāt. Multi ſūt pētes
i qbs adeo nūoꝝ amor piter & filior̄ odiū icr-
euſit:ut re maiora ipēdāt ſalaria:nuilius exist-
i atōes hoēs eoꝝ natis deligāt:uiliſſioꝝ p̄cioꝝ
diſiplinā iſectātes. Ob quā rē Aristippus haut
iſuſe:qn urbāo plurimū ſermōe q̄ndā m̄tis io-
pē patrē carpfit. Quopiā ei ex eo p̄cūtāte:q̄ta
iſtruendi grā filii mercedē poſtular& . Mille
dragmas dixit. Ille uero hercle ait. Permagnū
poſtulatū. Seruū ei comparare mille dragmis
poſſu. Duos iqt hēbis ſeruos & filiuū: & quem
mercaberiſ:& ut ſūmati dicā quonā mō abſur-
dū n̄ ē:niros quo dextra cibos capiāt:ita affue

fecisse: ut si leuā pteñdat: cōtintuo inçrepemus
nullā autē facere puidentiaz: ut idoneas: atq;
legitimas audiant disciplinas. Quid autē his
admirādis accidat patribus postq; filios male
nutrierit: maleq; instruxerit dicere aggrediar
Nā cū sumpta uirili toga salubrē: ac bene in
stitutū uiuēdi ordinē aspnātes: ad immodestas
atq; seruiles se se p̄cipitarit uoluptates: tūc ita
liberos erudisse penit&. Cūq; nulla extat utili
tas se se ob illoꝝ peccata discruciat. Hi ei assen
tatores: parasitosq; r̄cipiūt idecores: ac execrā
dos hoies: & pnitiosos iuuētutis euersores. Il
li scorta: meretricesq; supbas: atq; suptuosas r̄
dimūt. Alii obsoniis & exquisitis ferculis dies
pagūt: Quidā in alea: p̄cacissisq; sodaliciis uti
naufragi demergūt. Nōnulli iuuenilib; se se
magis applicātes malis adulteria: libidineſq;
cōplectūt: & unicā morte uoluptatē existimāt
Verꝝ ei uero hi: si cuiuspiā phylosophi cōsue
tudinē hūissēt: haut talib; pfecto reb; aiuz in
duxisset. Quin id Diogēis p̄ceptū didicisset: q
uerbo qdē grauiter: re āt uere cōmōefaciēs ait
Metricia īgredeī domū: ut pdiscas q̄ uilissima

rū reḡ p̄cia nullā p̄se ferūt excellitiā. et ut sic
cicte dicā uaticinari magisq̄ admoneū iūr me
existimās. Vnū i ha re p̄mum: mediū: atq̄ po
stremū eē uerticē asseuero: ut hōesta uitæ re
gula: & legitimi sit eruditio. Hæc eē q̄ ad uir
tutē: ac beatitudiēz plurimū ferāt adiūm̄ti. cæ
tera qdē bōa hūana qdā eē pusillaq̄: & idigna
quæ tātis iſectemur studiis. Pulchra qdē me
diuſfidius est nobilitas. Sz maioꝝ illud n̄oꝝ
bonū existit. Præciosæ q̄ppe diuitiæ. Verꝝ ea
ē fortunæ possessio: cū eas & hñtibꝫ multotieſ
auferat: & minie ſpātibus afferat. Magnæ in
ſup opes ſignū qđdā & facinorofis nota ſeruif
& calumniatoribus iacēt: quotiens loculos a
gitare: adoririq̄ concupuerint: & quod maxi
mū eſt. Hæ quoq̄ ſceleratiffimis cōes homini
bus ſūt. Gloria uenusta quidem res ē. sz incō
ſtīs mutieq̄ ſtabilis. Formā p̄cipuū qđdā: & p
qua uēdicāda magnopere decertet. At caduca
p̄uoꝝ durans tēpoꝝ. Præciosa quippe ſanitas.
Verū permutationi prorsus obnoxia. Cōcupi
tæ ſane uires: & i p̄tem beatitudinis collaudā
dæ. Sz facile aut ægritudie: aut ſenectute cōta

besunt. Si quis omnino corporis robore glorie
tur: sententia falli se discat. Humana siquidez
uis præ cæteris pars quota extat animalibus
Ellephates inq:tauros: atq: leones. Nostris at
in rebus sola & imortalis & diuina est eruditio.
Ex universis duo humæ naturæ perq: pe-
culiaria bona sunt: intellectus: & ratio. Et in
tellectus quidem imperat. Ratio autem obse-
quitur. Hunc nullus fortune tollet incursus:
nulla calumnia distrahet: non ægritudo comitum
pet: neq: senectus ullis affliget nocumentis. So-
lus intellectus est: qui ueritate confessus rupi-
bescat: & reliqua omnia tempore diminuat.
Scientia senectus augescit. Bellum siacula
torrentis instar trahens: & omnia ferens solaz
doctrinam nequit eripere. Quo circa phylloso-
phum Stilponem illum megarensem memo-
ratu dignum fecisse responsum autumo. Naz
cum demetrius captam urbem solo æquasset
stilponem interrogauit: nunquid suorum qui
cqd amissis: Cui stilpo hanc equidem inquit:
bellum enim nulla ex uirtute spolia ducit. Co-
cors huic: & consentaneum illud socratis uidetur

esse responsū. Nā cūz Gorgias: ut arbitror per
contaretur: an persar̄ regem felicem esse pu-
taret. Nescio inquit quantum habeat uirtutis
ac disciplinæ: perinde ac in hisce: non ā fortu-
næ bonis persistat beatitudo. Cæterz quemad-
modū nihil filioz eruditione propensiū: &
conducibilius faciundum esse moneo. Ita icor-
rupta ac salubri patriā insistere oportere dixe-
rim. Ita ut liberi a popularibus: & laudatiuis
q̄ procul nugis abducantur. Nam multitudi-
ni qui collibuerit: is sapientibus displiceat o-
portebit. Testimonio ē Euripides ita dictitās:
Iners ego sum meos in uulgum uersus dare:
Modicis uero: ac equalibus sapientior. Et pro-
fecto qui peritis contemptui sunt: iii ad perorā-
dum in multitudine magis idonei habentur:
Qui enim ad turbulentissimæ gratiam: & be-
niuolentiam plebis ineundam sua constitue-
rit exercitiateos ut plurimum prodigos: & uo-
luptatis atuidos intueor: & iure quidem ac me-
rito. Nā si quis ut uoluptatem aliis compar: &
honestatē negligit: is certe rectas ac salubres d'
lectationes suas āte ponere: aut pro uoluptuo-

sis modesta sectari nullo mō poterit. Ad hæc
ne pueri dicāt ex tēpore cauēdū erit. Quod ei
īcōsulto ac temef dictū:factū ue sit:id pulchrū
eē neqt. Vtq̄ i puerbio est:difficilia hōesta s̄
Im̄p̄meditati quoq; sermōes pluria leuitate:i
curiaq; referti:nz ūde sumēdū exordiū:nz ubi
t̄minādū facile cōspicāt. Praet̄ alia delicta:q̄b̄
extēporarie dicēdū ē:hi ad īmoderatā quādā i
cidūt multiloq̄ntiā. Cōsyderata uero medita
tō orōnē e cōgrua uagari m̄sura n̄ sinit. Periclē
ut accepimus ad p̄orādū cōuocatū multoties
populo nequaquam audiuisse constat:q̄ impe
ratum se esse diceret. Eodem modo & eius
in re publica emulator Demostenes:quum
ad consulendum accerferetur a populo:resti
tit. Nō ei istructus sum ait. Hāc nullo cū auct
ore:mendacēq; traditionē eē fortasse qs dic&
Verum i oratione contra Midia cogitationis
utilitatē palā adduxit:hūc in modum inq̄s.
Ego uiri atheniensēs cōsyderasse me fateor:&
q̄tum in me sitū ē præmeditatū uehem̄ter eē
nō ificior. Miserādus ei certe forē:sī ita dispo
situs accessisse:ut quā de hisce rebus oratu

rus sū icōsyderata p̄æteriissim. Neq; ueſo id
nunc dico: ut ſit oīo dicendi expedita p̄æ para
tio reprobāda: aut quominus ab his q̄ eam rez
digne exēqui poſſint habenda ſit exercitatio: ſed hoc iuueni parce faciūdum: quoad uirilis
ſuccedat ætas: neue ex incidēti dicat dignum
arbitror. At cū eloquendi uiires radicē egerint: tunc ubi tēpus aduocarit orādi ubertatē īptif
cōueni&. Sicut ei q̄ lōgo tēpoř in uinculis con
iecti fuerint: ſi posterius foluantur: ob diutur
nā uiculorū consuetudinē ambulare nequeūt
quin immo claudis incedūt pedibus: Ita & q̄
ſermonem diutius aſtrinxerint: ſi quando lo
quendū extemplo fuerit: nihilominus eundē
ſtilum interpretis obſeruāt. At ſi quis pueros
ex tempore dicere ſinat: extremæ cauſam ga
rulitatis iſtituit: Miser quidam pictor:
quim ſuam Apelli oſtenderet imaginem:
hanc modo pinxi dixit: cui Apelles: & ſi
taceas inquit hanc ſubito depictam eſſe in
telligo. Demiror autem quo nam pacto non
plures huiuscemodi depinxeris. Et ut ad p̄orē
materiā referat oīo: ſicuti theātralē ac tragicā:

62

ita & de p̄fſaꝝ & hūilē dīcēdi oſonē euitādā fū
giēdāq̄ p̄ſus admoneo. Tūidū nāq̄ orōis ge
nus ciuile nequaꝝ ē. Tēue uero nufq̄ mou&
Quēadmodū ei corpo ſi ſolū icolume uerꝝ ēt
bōe hitudinis eē oꝝ: ita & oſone non mō nō æ
grā: ſed ēt robustā eē conuenit. Nāq̄qđ tutuꝝ
eft: id ſolū mō collatidaꝝ. Quod uero cū picu
lo fit: id ēt admiratiōe p̄ſequimur. Eādē quo
q̄ de āi diſpoſitione ſſiaꝝ hēo. Nāz neq̄ teme
rariū: neq̄ audacia prorsus exiſtū: ac timiduꝝ
eſſe decebit: cū illud qđē ipudētiā: hoc āt ſerui
lē afferat turpitudinē. Mediā āt i cuntis ſecař
uiā ſūmæ & artis & cōſoantiæ ē. Adhuccū d̄
diſciplia cōmēorē d̄ ipſa qđ opiner diſerēdū
cēſeo: ſermonē ūo cōtētū eē mēbro: nō āt uari
is diſtictū eſſe clauſulis: nō puū impitiæ ac
diſſonantiæ ſignū facio. Id p̄terea ad exercita
tionē fastidiosuꝝ: & paſſim itollerādū arbitror
Vnicus nāq̄ canēdi modus & iuariatus perſo
nis acto laborē ſimul ac ſatietaſe gignit. Amoe
na uero uſq̄ quaq̄ iuarietas cū cæteris i rebo
tū uero i uocibꝝ: atq̄ ſpectaculis. Ingenuis igit
adolescētibus nihil uel audituꝝ uel ſpectatuꝝ

omitti. imo nec is qui orbis disciplinæ appellatur. Ve^r hæc perinde ac gustus gratia: uel iⁿ transcurso perdiscenda sūt. Fieri at neqt: ut iⁿ cū ctis perfectione assiquatur. Antiquiorē aut p^{ro} miriamq^{ue} philosophiam eē ducat. Qua in re meam corā ex similitudine quadā cōstituēda sūt. Nā sicuti compluris nauī urbes obire p^{ro} pulchrum est: Ita in præstatiſſima domiciliu^m habere cōmodissimū ac præciosissimū. Vrbæ profecto Biātez philosophū dicere solitū accē pimus. Quēadmodū cū proci penelopes con gressum habere nequirēt: eius se ancillis imi scabant. Ita & qui philosophiā conseq^{ue} non ua lēt: per cæteras nullius sane existimationis di sciplinas aridi semper & tenues intabescunt. Quādū alia^m artiū & sciētia^m uti p̄cipem constituere philosophiā oportebit. Ad corpo ris qdē curā duplē scia^m hūana excogitauit i duſtria: medicinā dico: atq^{ue} gymnaſticā: quare altera sanitatē: altera bonā iportat hūtudinē. A nimo^m at ægritudies atq^{ue} langores: sola ē q̄ cu r&c: medeatq^{ue} phia. Per hāc ei & cum hac scire l^z qd hōestū: qd turpe: qd iustū: qd iniustū: &

sumatim quid diligēdū:qd fugiendū:quomō
parentibus:quomodo natū grādioribus :qūo
pegris:magistratibus:amicis uxoribus:ac ser
uis utēdū sit. Vtq; deos uenerīmur:parētes ho
noremus:seiores uereamur:legib; obtēpem⁹:
mīratibus cedēdum sit. Amicos diligeſ oportē
at:i mulieres seruare modestiā:caros h̄ſe libe
ros:minie seruire cū seruis:& qđ maximū ē i
pſpis fortunæ successibus lætitia n̄ effūdi:nec
i aduersis casib; tristitia deprimi:nec oio uo
lup:atibus eē deditos:nec ita per iracūdiā affi
ci:ut beluaꝝ animos induamus:q ex omnibus
philosophiæ bōis ātiqſſima iudico. Generose
ei secundam ferre fortunam uiri officiū ē. Sie
inuidia uero homis bū iſtitutit: uoluptates
rōne superare sapiētis. Iracūdiā uicere nō uī
lis profecto aut abiecti munus est uiri. Cāte
rū eos pfectos opinor eē hoīes:q ciuiles cū phi
losophia pōrates qānt imiscere. Hos ſibi gemi
na tēdicār bōa reor:ut ſ.eoꝝ uita:& ad cōmu
nē oiuꝝ utilitatē in re p.duceretur:& ſūma cū
tranqlilitate nullis obiecta fluctibus per sapiē
tiæ ſtudia ueraretur. Naꝝ cū triplex uitæ ge

nus existat: unū quidē actiuū: contemplatiū
alterū: tertiuū uoluptuosū. Hoc sane dissolutuꝝ
& uoluptatis mācipiū: beluaꝝ ē & ifimoꝝ ho
minū. Actiuū aut̄ si phia caruerit iep̄tū ē: &
magnis delictis iueluit. Speculatiū s̄i ab acti
uo seiūgiē pr̄sū iutile: Expiūdū igit̄ p̄ uiribꝝ²
ut & publica cōficiāt: & philosophia uendicet
quēad modū p̄ tēporibus attinere uidebitur.
Hunc in modū Pericles ciuilia tractauit offici
a. Hūc in modū Architas Tarentinus. Hunc i
modū Dion Siracusius: & Thebanus Epami
nūdas: quoꝝ utꝝq; Platōis constat fuisse disci
pulū. Circa disciplinā quid amplius imorari
deceat nescio: nisi q̄ p̄ter ea q̄ dicta s̄t cōducibi
le imo uero necessariū existit: ut ad adipiscen
dos atiquoꝝ codices ne paꝝ diligētes sit. Verꝝ
hi p̄ agricolarꝝ more colligēdi. Nam ita disci
pliæ instruūtū: non librorum possessio: sed u
sus & exeritatio est: sicut & colendi scientiaꝝ
ab tellure: non autem a uomeribus & reliqua
suppellectile conseruari contigit. Corporis cer
tamina: ut contemnātur: ne digna quidem ex
tant: s̄i ad eius rei p̄ceptores: ut ad ipsa q̄tum

l h

sat erit elaborent: pueri dimittetur: quo & apta quædam membra & compositio simul & robur acquiratur. Bona enim in pueris corporis habitudo: bona quoque senectutis fundamenta iacit: sicut hiemi necessaria per serenitatem parare conuenit. Ita & boni mores: & optimū ad senectutem uiaticū modestia in ipsa iuventa reponentur. Adeo at̄ perinde ac in cella quādam reseruandus est corporis labor: ut ne fragiles: leuiterque cedētes ad doctrinæ & studia fatigati succumbant. Hostes enim disciplinæ: ut a Platone dictus ē labores atque somni. Quid his tātū insisto: cū ad id quod dictū longe prīcipalius ē explicādū: sumo ducar studio. Militibus nāque certaminibus pueros exercere conueniet: ut in iaciendis hastis: tractandis arcubus: nationibusque magnope cōtēdāt. Victores eosque quos bello deuicerit bona sibi ipsis p̄mia eē proponūt. Bellū educatā in tubra corporis hītudēs repudiāt. Macilētus at̄ miles: bellicis assuetus certaminibus pugiles: & structas prælio populat acies. Quid agis dic & quispiam: tu cū de ingeniorum educatione liberorum datū te præcep

ta spopōderis, postmodū inopes; ac populares
ita uideris p̄termisſe; ut solis institutionē lo-
cupletibus exhibere cogites; quibus occurrere
haut certe difficile. Ego nāq̄ hanc ipsā institu-
tionem communē omnibus; ac utilē eē maxie
ueli. Veꝝ si ppria laborātes idigētia meis uti
cōmonefationibus negerit; fortunā; nō āt me
consulētē accusēt. Enitendū itaq̄ pro uiribus;
ut optima pueris; uel etiā ipſis pauperibus fi-
at educatio; fin āt possibili saltē potiendū erit.
Et ista quidem; quæ grauiter i sermone obici
poterāt adduxi; ut quæ ad rectā iuuenū iſtruc-
tionem ferūt deinceps adiungā. Illud igitur af-
fero ad honesta pueros exercitia non plagis;
aut uerberibus; sed monitis ac rationibus ad-
duci oportere. Omitto ei ea magis seruos dece-
re; q̄ liberos; qui durati rigescunt; & ad labores
sustinendos; nunc ob plagaꝝ dolores; nunc ob
contumelias horrent. Liberalibus aut̄ pueris
maiorem laudes; ac uituperia; q̄ uerbera com-
moditatē afferunt. Illæ enim ad honesta cō-
citant. hæc a turpitudine cohibent. Mixtim
uero & alternis utendū erit obiurgationibꝫ;

& laudibus. Postq; uehementer obiurgarint:
pridore agendum erit: rursusq; laudibus reuo-
cabunt: iisq; imitandæ nutrices erunt: quæ u-
bi infantes lugere coegerint ubera denuo ad e-
os solandos admouent. Cauendū autem erit
ne imodicis elati laudationibus intumescant:
quoniaz nimiis demoliti laudibus frangunt:
Plerosq; iam ego patres uidi: quibus amor ni-
mius ne amarent causa extitit. Quid enim est
quod dicere uelim: ut exemplo luculentior fi-
at oratio. Nam cum hi festinent: ut filii in cū-
ctis ociis antecedant: immensos illis labores
adiciunt: sub quibus defessi corruāt: & alioq;n
pondere molestiarum oppressi doctrinam mi-
nus mansuete percipiūt. Plantæ enim cuz mo-
dicis alantur aquis: q; multis suffocantur. Eodē
modo animus cum mediocri uegetetur labo-
re sub nimio demersus opprimitur. Ab conti-
nuis igitur laboribus danda quædam pueris
respiratio. Reminisci enim oportet nostraz
omnem uitam in remissionem: ac studium
esse diuisam. Quo circa non uigiliam modo:
uerum etiam somnum esse repertum: non

bellum solum : sed & pacem : non hyemem :
sed & tranquillitatem : non operosos : sed fe-
stos etiam dies : & ut generatim eloquar : la-
boris condimentum est ocium : Idq; non in
animantibus modo ; sed etia; i his quae anima-
carent fieri conspicias . Arcus enim lyrasq;
remittimus : ut tendere possimus . Ac sum-
matim corpus quidem indigentia : & reple-
merito : animus uero remissione atq; labore
conseruantur . Increpandi pleriq; merito sunt
genitores : qui paedagogis : atq; præceptorि
bus filios ita committunt : ut quid hi discant
n; uideat : neq; protinus audiant . Qua in re
plusquam opus sit delinquent : quum ipsi
paucos intra dies experimenta suscipere ac
tentare debeant : non autem in mercenarii
dispositione spem suam collocare . Nam &
illi maiorem puerorum curaz ac diligentiaz fac-
turi sunt cū rationem ubiq; reddituros se fore
scient . Hoc i loco generosū illud lepidū ue-
stibularii dictū : q nulla alia ex re equū adeo pin-
guesceri : q r̄gis oculo dixit . Supoia puerorum me-
moria exercēda cōsuescēdaq; ea ei disciplīæ q;

quædā cælla penaria ē. Quāobrem memoriaz
esse matrē misaꝝ traditur in fabulis. Quasi
uero insinuēt atq; demonstrēt nullā a natura
rē tantū gignere: ac nutritre q̄tuꝝ memoriā pos
se. Illa igitur in utrāq; partem exercendā: siue
ii natura memores: siue cōtra obliuiosi fuerit.
Naturæ siquidem abundantiam corroborabi
mus: defectum uero supplebimus: cumq; illis
cæteros: istis se ipsos uinceſ continget. Præcla
re enim apud Hesiodum. Paruula si tentes su
peradieſiſe pusilliſ. Idq; frequēs peragas ma
gnus cumulatur acerius. Illud uero ne paren
tes lateat memoratiuam doctrinæ parteꝝ non
modo ad perdiscēdum: Verum & ad cæteras
uitæ res non minimam cōferre portionē. Nā
rerum gestarum memoria ad futurorum con
ſultationem exemplum quoddam extat. Præ
terea filii ab uerborum turpitudine retrahen
di: ut enim ait Democritus. Actionis umbra
existit oratio: dñ hinc ut ipſi colloqo faciles: & i
obuiis cōpellādis suaves fiāt præparādū erit.
Nā sicuti graues i colloquio mores digna in
ſe contrahunt odia: ita & pueri cari sociis red

dētūr: si q̄siti nō p̄tinaces oīo: nulliq; cedentes
extiterint. Nō solū ei uicere: sed et uinci scire
speciosū ē: in iis p̄fertim rebus i q̄bus uictoria
detrimentū parit. Extat huiuscemodi cadmea
certe uictoria. Huius rei testē adducēdū sapi
ētē habeo Euripidē: qui hūc in modū locutus
ē. Duobus ob loq̄ntibus: cū alter furit q̄ uerba
frenat: is longe sapiētior. Cæterū illa nō mino
q̄ superiora: q̄nī longe magis adolescentibus
exercenda: ea sūt ēiusmodi sine mollicie uitaz
ēē degendā: cōtinēdam linguā: irā sibi subiice
re: manus cōprimere: quale at horū unūquod
q̄ sit despiciendū. Hæc autē ab exemplis no
tiora fient: & ut a posteriore prius exordiar:
pleriq; manus ad iniusta sūmittētes lucra aī
actam effuderūt uitā: ut Gilippus lacedæmo
nius: qui quoniam pecuniaꝝ fācculos soluerat
Sparta in exiliū expulsus est. Sapiētis autē mu
nus est: ab nūlla uinci iracūdia: Adolescens q̄
dam temerarius admodū & fastidiosus: Socra
tem calce percussit. Quamobrem cuꝝ moleste
ferentis comites adeoq; animi discruciatos a
spiceret: ut ipsum persequi uellent: si me aī

nus inquit calce pulsasset: dignum me: ut mu
tuo illi calces incuterentur existimaretis. Q d
tamen haut ille prorsus effecit. At cum eum
uniti et si probris insectarentur: calcitrone m q
nominaret suffocatus est. Cum Aristophanes
multa i eum conuicia dissipans eum cui nebu
læ titulus est comœdiaz edidiss&:& astatiū q
dam talia decantās dixiss&. Nunqđ ista Socra
tes iniquo pateris animo: Haud equidē n edi
ussidius ait. Siquidē in theatro perinde ac ma
gno in conuiuio salibus mordeor. Sororia ista
& paria Architas tarētinus & Plato gessisse ui
dentur. Ille enim ex bello reuersus: rei namq
militari operā dabat: agrum incultū ac squalē
tem offendens: accito illius uillico nisi iratus
forem lugeres ait. Plato uero aduersus deditū
uentri seruum: fastidiendūq̄ ira percitus uo
cato sororis filio Speusippo: abi dixit: hūc uer
berato. Nam ego nimia exagitor ira. Ardua
hæc & imitatu difficultia: dicet sane quispiam:
nec ego sum nescius. Verum enim uero toto
enitendum est pro posse: ut istis utentes exē
plis ab inconuenienti & scua nimirum ira ma

gnam saltem auferamus partem. Nam cū
alias quidem ad res : nec cum eorum doctri-
na : nec cum uirtute certare possimus : suæ
nihilominus sapientiæ perinde ac deorum
antistes sacrorum expositores : tedaſq; geſtan-
tes : hæc imitari pro uiribus & aliquid de-
radere conamur. Decontinenda uero lingua
ut proposui explicare reſtat. Si quis paruū:
aut contemptibile ſuſpicatur a ueritate ue-
hementer errat. Magnæ enim sapientiæ
tempeſtium est silentium: & omni certe fer-
mone præſtantius. Idecirco maiores nostri my-
ſicas deditaſſe cærimonias uidentur : ut ex
illis capta ſilendi consuetudine : deorum me-
tum ad humanorum fidem archanorum trāſ-
feremus. Nam quum neminem tacuisse pi-
guerit : dixisse certe complures. Præterea qđ
ſilentio retentum est efferetur perfacile: quod
autem edideris nullo modo reuocari potest.
Scio innumerabiles ob linguae intemperantiā
ad maximas incidiſſe calāitates. Ex qbꝫ ſlictis
cætiſ unū : aut duos adūbrationis grā mēinif-
ſe ſat erit. Cū philadelphus ſorore Arſinoem

cepisset uxore. Sotades igit̄ i sanctam minie ri
mulā trudis aculeū: quo dicto in uincula cōie
ctus: multo tempore putridus itabuit: & itēpe
stiuæ diacitatis haut increpādas utiq̄ pœnas
dedit. Qui ut aliis risū exhiberet: i diuturnos
collapsus est luctus. Paria & cum his cōtēden
tiā Theocritus philosophus dixit: sustinuitq̄
& grauiora nō nihil. Alexāderī græcis: ut pur
pureas pararēt uestes edixerat: ut cū īdiret bel
li cōtra barbaros a se cōfecti uictoria solēnib⁹
celebraūt sacrificiis. Tū natōib⁹ argētū p capita
cōferētib⁹ Theocritus igit̄ prius qđē subdubita
bā: nūc uero perspicue fētio: hāc tibi secđz Ho
mer⁹ necē fore purpureā: qb⁹ ex rebo magnam
alexādro cōflauit inimiciā. Regi macedonū
Antigono: q altero carebat oculo: cū cæcitatez
obiecisset: haut mediocrē suscitauit irā. Magi
strū enim coquoꝝ Eutrepionē i centuria qua
dam constitutū: ut rationē redderet: accipetq̄
ad se uenire iusserset: quā cū ille ad eūz multo
tiens aduertās retuliss&. Scio inquit Theocri
tus: q̄ ciclopi me crudū appones. Quo dicto il
li quidem cæcitatem: huic uero coquinariam

obiecit autem artem. Tunc Eutrepion: capite igit̄
carebis respondit: & huius dicacitatis insaniæ
q̄ pœnas lues: dehinc dicta renūciauit ad regē
At ille qui Theocritum interficerent statim
misit. Præter hæc omnia id quod sanctissimum
est pueri uera proferre consuefiant. Mentiri e
nim seruile est uicium: & a cunctis mortalibus
odio insectandū: nec quod apud mediocris ēt
seruos ueniam promereatur. Ista quidem de
puerorum ornamentiſ atq̄ modestia: nullam
per ambiguitatem: aut segnitiē disputaturus
accessi. De his autem quæ deinceps dicturus
sum dubius persto: & acipiti magis trahor sen
tentia hac illac ue in trutinæ modum uergest
in neutrā certus inducor partez. Per multus
uero de introducenda: aut re aduertenda me
torpor habet. Ut illam tamen expromam pr
sus audiendum est. Quid illud est: Vtrū qui
puerorum amore tenetūr: eorum societatem
& consuetudinem habere finendi: aut contra
prohibendi: & ab ipsorum conuersatione pro
cul arcendi. Cum enim plerosq; rigidos patres
moribus acerbos immitesq; respicio: qui filio

rū dedecus esse arbitrantur: si cum eorū amato-
ribus obseruētur: hanc rē meis introducere con-
siliis nereor. Cū aut̄ ex altera pte animaduer-
to Socratem: Platonē: Xenophōtez: Eschinez
Cebertē & uniuersum illum uirorū cætum: q
mariū commēdat amores: q̄q̄ adoleſcētes ad e-
ruditionē popularē principatū & ad moꝝ de-
niq̄ probitatē peruerterunt: subinde alter exi-
sto & ad illorum emulationem uirorum: ipse
deflector. Harum etiam rerum testimonio est
Euripides: hoc inquiens pacto. Sed est amor
mortali bus quidam infitus animi moderata
iustaq̄ seruantis. Simul id Platonis institutuz
ingenti studio & urbanitate temperatū haud
prætermittēdū. Licere iqt̄ iis qui optime d' re
p. meriti sunt: ut quem ex honestis formā ma-
luerint iusto sibi deuinctū amore media fron-
te dissuauīēt. Quod si quos pulchritudinis libi-
do ceperit: eos fugare propellere q̄ conueni &
Qui autem animū dilectione ac beniuolen-
tia complectentur: ii penitus comprobandi:
quales atheniensium amores: & lacedæmoni-
orum existunt. De his prout unusquisq; sibi p

attollamus: eumq; comprimum effe ramus: Pleriq; ad scortandū accedunt: & intempesti uas ducunt uxores: paternaq; ad senectutez ui atica corradūt: atq; surripiūt. Scelestissimum hominum genus amicitiæ simulators nullā prorsus eloquendi libertatem degustātes: ii lo cupletum quidem assentatores: pauperum cō temptores: aduersus iuuentutē perinde ac ex arte lyrīca deducti: cum suos ridere nutritōrēs cernunt: ultro arridēt. Ex omni uitæ parte no thi atq; degeneres: ad diuitium nutu uitam a gunt: fortuna liberi: electione serui. Tum ma guas se pati contumelias opinantur: cum nul l's afficiantur contumeliis: quoniam alienū frustra cibum capiant. Quocirca si quis pater est: qui de bene instruendis natiscuram gerat: has primum fastidiosas propulset pecudes. Condiscipulorum etiam flagitia repellantur: quoniam ii ad mansuetissimas etiaz naturas corrumpendas satis possunt. Ista quidem honesta & perutilia sunt: quæ uero dicā humana. Haut ei uolo parētes oio asperos & natura eē durissimos. At præteritorū nōnullis

peccatorū concedendam interdū esse ueniām
ducant:seq̄ iuuenes aliquādo fuisse memine
rint. Quem admodum mēdici amara quædā
uenena dulcibus imiscētes humoribus:comitē
utilitatis amoenitatē inuenerunt:ita & patres
increpationū rigorē mansuetudine temperēt
est necesse. Puerοꝝ nāq; desideriis remittēdæ
interdum habent: nōq; nihil laxandæ:quādo
q; rursus intendendæ. Leuia præsertīz delicta
molli ferant animo. Sin aduersus ipsos ira ex
canditerint: illico tumorez animi deponat. Pa
rentem enim celeres: q; graues suscipere iras p
stat. Nā cum quispiam ita difficiles induit ai
mos: ut non nisi summo cum labore redire in
gratiā possit: profecto filioꝝ odiū contrāxīs
se non paruo patefecit indicio: ut aliqua etiaz
nouisse peccata dissimulēt satius erit. Verum
surditatē & obtusos senectutis sensus ad filio
rum cōmissa transferat: ut pleraq; uidentes n̄
uideant: audientesq; non audiāt. Amicoꝝ erra
ta perferimus: quodnā ergo miꝝ si & natorū.
Crapulantium multoties seruorū æbrietatez
minime redarguimus. Interdū pepcisti: si sup

id est plurimi iustitiam facere oportere : nec
eam ullo modo trascendere : nec in odio inside-
re. Hoc est fugiendū esse ocium : prouidenduz
q̄: ut necessariam præparemus alimoniam .
Haud iniciendā unicuiq; dexteram , i. non pró
pre : aut icosulco conciliari oportere. Angustū
ne gestabis anulum : q̄noniam ita uitam : ut eā
non uinculo distingas exercere debebis. Ignē
ferio cædi minime decere. Hoc est irritanduz
non esse furentē : haud enīz conuenit : quin po-
tius cum intumescit iræ cedendum. Cor ne cō
māducabis. Quid aliud insinuat : q̄ ne animuz
offend̄: s sollicitudinibus : eum ne curis confi-
cies. Abstinendū a fabis : q̄ in re ciuili uersari
non oporteat. Fabis enim priscoꝝ suffragia fe-
rebantur : quæ finem principatibus attulerūt.
Cibos in scaphio non esse ponendos : significat
autem in improbum animum urbanos imit-
ti non oportere sermones : aut ulla uirtutis stu-
dia. Cogitationis namq; cibus est cū ratiōe stu-
dium ac sermo frugi : quez impurū ac sordidū
humana reddit improbitas : Haud retrouerti
qui ad contermina proficiscantur : id est quib;

moriendum est: cum proximum uitæ termi
num intueantur facile ferant: neq; mœrore d'
primantur. Ad priorem denuo materiam flec
tetur oratio: & quod prius agebat a prauis ho
minibus: sed assentatoribus p̄fertiz liberos ab
ducamus. Compluribus id patribus præfari
non desino: ac ipræsentiaꝝ rursus dictito: nul
lum animatium genus assentatoribus esse per
niciosius: nulluz qđ citius i p̄cipitia iuuēitez
deducat: qui patres ac filios radicitus obiece
runt: Illorꝝ senectutē simul & horuz adolescē
tiam tristitia & magnis affligentes malis: & q̄
ipſorū consiliis clādestina quædam iacꝝ esca
uoluptatē prætēdūt. Opulentes filios patres:
ut sobrietatē conseruēt monent: Assentatores
æbrietatē. Illi temperantiam: isti lasciuiam.
Illi parsimoniam: isti sumptus & expensas. Il
li labores appetendos: isti socordiam. Vnius
cuiusq; uitam punctū esse temporis asseuerāt.
Quocirca uitaeudum: non aut diminute uitae
dum esse: & quæ uobis paternaruz curā mina
rum. Iam pater uti saturnus quidam ætate de
lirat: iam capularis est dæmon. Sublimē hūc

Suadet ita etiam suspicatur. Ego uero postq; d
puerili iam institutione ac ornamento diserui
ad adolescentiū ætatem transeundum paucis
esse censeo. Sæpen numero improborum duces
morum incusauit: qui cum puerili adhuc æta
ti pædagogos magistrosq; præficiant: iuueni
lem impetum solutum uagari sinunt: Cum e
contra maior his annis q; puerilibus cautio &
obseruantia debeatur. Nam quis ignorat pue
rorum delicta parua esse: ac meditatu facilia.
Fortassis enim aut pædagogorū incuria: aut
præceptorum in ludis peragendis inobedien
tia: At iuuenum peccata immensa plerunq; s̄t
& miseriарum plena: uentris immodestia: pa
ternorum bonorum expilatio: alea: saltandi
protervia: æbrietates: amores uirginum: mu
lierum corruptiones: adulteria. Horū igitur
impetus omni cura & diligentia cohercendi
reprimendiq; fuerant. Petulantem enim uigo
rem ætatis non facile a uoluptatum obserua
bis icursu. Quo circa illi freno uehementer opus
existit: ea pp̄ter: q; huic ætati summopere nō r
sistunt: haud intelligere uidentur: se illorum

cognitionibus magnam ad perpetranda faci
nora licentiā exhibere. Prudentes itaq; patres
hoc potissimū tēporī sūma custodire uigilātia
oportebit. Ut adolescentulos ad modestiam i
ducant: instruāt: minentur: rogent: consulant:
polliceantur. Nunc eorum exempla demon
strent: qui ob suas libidines ad magnas perue
nerunt erumnas: aut qui per tollerantiam lau
des: & praeclarām sunt gloriam assecuti. Hæc
enim duo perinde ac uirtutis elementa sunt
spes honoris: ac fortitudo pœnæ. Nā cum ille
ad egregia honestatis opera promptiores effi
ciat. Hæc ad perpetranda uilissima segnores
redit. Generatim at liberos nostros flagitio
sor̄ hoiuz cōsortio segregare decebit. Eorum
ei malignitatē reportant. Hæc & Pythagoras
obscuris quibusdam p̄cebit sermonibus: quos
hoc i loco positos explanabo: qm ad cōquirēdā
uirtutē n̄ minimū uidet̄ afferre mom̄tū: qua
le illud: quæ nigrates habent caudas gustari
non oportere. Hoc est cum hominibus con
suetudinē nō eē habendā: quos mox deprava
tio ipsa denigrat. Iugum staterāq; ne trascēder

Optat mater parvulū crescere: optat cito uide
re maiore eū: quē numero iuuenu miscere fe
stinat. nunq̄ sibi forsitan seruitur. His tot tan
tisq̄ p̄cedentibus factis pentib⁹ m̄riq̄ tota d⁹ a
lacritate seruiriri. Reddat n̄e d̄bitū: reddatur &
posterioris: qđ debet. Exolute fili: qđ debes: & offi
cia debita qualicūq̄ exhibe famulatu: q̄a pen
tibus nemo pōt reddere: qđ debet. Hūilitas ta
lib⁹ s̄oblata p̄sonis: uiuendi tēpus extēdit: &
morte dilata multū n̄rāz progat uitā: uicēq̄
faciētib⁹ reddēs officia n̄ra dno iubēte cōmē
dat: q̄ i t̄m pētū nom̄ diligit: ut se ipsū patrem
iussir̄ dici. Irreuerēs at filius qđ de dno ipse
mereat. Salomōis dicta testāt. Cōtūeliis affici
ens p̄rez: & cōtēnēs senectā m̄ris cōfūdet & in
ob̄pbriis erit: filius dereliq̄ns custodir̄ discipli
nā p̄ris meditab̄ sermōes malitiæ. Maledicē
ti p̄rez & m̄rez extiguet lūm: & pupillæ oculo
rū eius uidebūt tenebras. Audi fili patrē q̄ te
gēuit: nec cōtēpleris: q̄a seruit m̄r tua. Pareat
p̄ri ligua quā gēuit: & m̄rez suā nemo crudeli
uerbo p̄cutiat. Sic te sapiat fili iuēlis auctori
tas ætatis: ut noueris unde sis natus. Mem̄to

scripturæ sanctæ: ubi spiritu sc̄o loquente dictū
est: q̄a q̄ maledixerit patrē: aut matrez morte
moriatur. Mem̄to ergo parētū esse: qd̄ talis es
quoꝝ manibus clementa sumplisti. Fauces tu
æ ne cum lacteū pdiderūt sapore: quē tibi pi
a mater infundens liguā istā pavit potu cor
poris. Impende debitū patri: matriq; seruitiuz
q̄ nunq̄ tuos uagitus horrentes totum in te lā
bebāt osculis corpus. Sit tibi grata salus ipioꝝ
quibus carior ē uita tua q̄ propria. Redde ui
cē colendæ pietatis: facta parentū tuis cunabu
lis cōmoda officiis propriis exsolue. Parentes e
nīm adeo debent dulciores: q̄a per alios repa
rari non possunt: & cuꝝ eos lex naturæ subtra
xerit: nec patrem tibi alterū potis iuēnire nec
matrez. Mutato coniugio uictricus patef est:
nec nouerca potest nomē matris iplere. Nul
lus igitur filiorum auctorez lucis suæ cedat i
iuriis. Nemo parentibus optet aduersa: qui li
beros suæ saluti anteponunt. Intollerabile ne
fas est ex illo ore audire proterium sermonē:
aut illis pulsari manibus: quias humor diluit
oculorum nostrorum: Timete s̄niaꝝ: quā dñs

tis ac naturæ bonitate permultaq; insuper diligētia indigebit. At humano effici posse constat ingenio.

FINIS

Hieronymi præsbyteri de officiis
liberoꝝ erga p̄etes breuis admōitio.

ARENTVM meritis subiugās filios
deus omnipotēs seruiēdi legē i officiis po
steris dedit: ut hoc cogant diuino facere impi
o: qđ debuit pietas suadere: dicēti libro exodi:
i quo it: scriptū ē. Honora patrē tuū & matrē
tuā sicut p̄cepit tibi dñs: ut beū sit tibi: & lōgæ
sis uitæ sup terrā: quā dñs deus tuus tibi dabit
Audite fili salutiferā iussionē: & p̄cepta legis
affectu dbiti amoris iplete. Seruite p̄ib⁹ fūti
pres: & m̄res ueras tenera diligite pietate: & ut
uere cōuges mereāt matr̄ noie nūcupari. nēo
p̄ez aspis uerbis lēdat. ne fiat amara dulcedo
hoc fiat int̄ p̄etes & filios: qđ iubēte dñs nā cō
tiuit. Affectū son& q̄cqd liguæ dixerit libero
rū. Inter caras cōiunctasq; plōas pietatis iura ser
uet. hoc filioꝝ ora loq̄t: qđ p̄etes dlectat audir

Præbeatur patribus amorı mixta formido: q
prima nobis sunt cā nascendi. Exhibete patri
bus filii: quod uos pótas paterni nomis cogit:
q adeo ē eorū meritis attributa: ut ipsa dū uobis
exigat: quod natura iubet nō potuit. Matri b
quoq; debitā impendite reuerentiā: q uobis u
teri liuorū seruiētes pōdus uiri corporis tollerāt
atq; ignotam portantes infātiā: famulatū quē
dā exhibet nascituris. Illo tēpore n̄ sibi tm̄ esu
rit mater: nec acceptos sola digerit cibos. Mat̄
no uictu alitur & ille qui lat&: eiusq; membra
alterius cōmestione pascut: ut hō futurus alie
nis morsibus saturet. Quid ipsa mēorez nutri
menta: & teneræ ifātiæ dulces iniurias: quas
nutritiōis affectus de suis puulis sumit. Quid
cibos in matre cōfectos: q fōmineis manantes
ex mēbris lacteū soluūt i succū: & fauces iuali
das liquido sapoř pfūdūt: cogente natura. Su
munt infantes de matre: quod bibant: & dente
non nato hoc sibi currentibūs labiis eliciunt:
qd̄ n̄ sit necesse mordere. Seruiūt materna po
steris pectora: seruiūt ipsis i cūabulis: manū &
ēga m̄bris duota lacteū gratos artus accipiūt

suppeditato. Moleste aliquādo pertulisti: Vl
tro ueniam exhibe per seruuli quandoq; frau
des demulsiſti. Cohibe prorsus iracūdiā. Ex a
gro iuuencos abstulit. Rediit hesternum non
nūq; exhalans temetū. Inſcius esto. Vnguenta
redoletur. tacitus ſis. Hūc in modū perulca iu
uentus equini instar pulli domita: mitisq; red
ditur. Enitēdū ē: ut qui libidinibus succūbūt:
& increpationibus oīo rebelles existūt: connu
biō ſubiungantur. Hoc ſiquidem tutiſſimū iu
uetutis eſt uinculū. Eas aut̄ despondere filiis
uxores contueni&: quæ nec multo nobiliores:
nec diiores ſint. Sapiētia refertū utiq; prouer
biā. Aequialem tibi mulierē inquire. Nam qui
ſe iſpis longe ampliores capiūt uxores: non e
arū maritos: uer̄ dotis mancipia feciſſe ſe ne
ſciūt. Cæterę hisce rebus breuia quædā appo
nens cōfētiz p̄cepta circūſcribā. Ante omnia
opus eſt: ut patres nō ſolū nihil peccādo: uer̄
etiam honesta ſingula peragendo manifestū
ſe ſe filiis exemplar exhibeāt: ut i eoꝝ uitam
quasi quoddā ſpeculū intuētes: ab opuz ſimul
& ſermonū turpitudine ſe penitus auertant.

Nā si qs deliq̄ntes obiurgat filios: tū is i eoſdē
illabatur errores: hic ignorare uideſ ſub illoꝝ
noīe ſua ſe icuſare crima. Et ut ſuccicte dicā:
q uitā iprobe d̄gūt: ii nullā ſeruos: aut liberos
increpādi licētiā agūt. Præterea i eoꝝ cōmiffis
nūc cōſulēdo: nūc iuſtituēdo iuuēt. Vbi ei ipu
dēs ē ſenectus: ibi & iuerecūdos eſſe iuuenes ē
neceſſe. Ad cōpādā filiis modetiā dāda oga ē
ut oia p reꝝ cōueniētia pficiāt. Imitemur at
potiſſimū Euridice: q̄ quis illyrica & barbaris
ſima for& mulieꝝ: ad erudiēdos tñ liberos q̄
q̄ in ætate iā puecta ſtudiū ac disciplinā atti
git. Quātā uero i eius filios idulgētia habue
rit: uel illud abunde: qđ muſis dedicauit epi
grāma declarat. Hyropolitana Euridice poſt
q̄ doctrinæ: ac eruditioñis deſideriū cepiſſet:
hūc muſis titulū cōſecrauit. Pubescētibus ei li
beris mater iā grandæua ſtudioſū: atq̄ uirtu
tis monumēta litteras ingenti cū labore perdi
dicit. Vniuersa quæ in ſuperiorib⁹ expoſita
ſunt pcepta cōplete: uoti magisq̄ admonitiois
opus eſſe forte ceneſbitur. Ut at plura per imi
tationem aſsequamur: & hoc iſum quadā ſor

(a)
promisit ingratis. Meretur enim cæcitatis
subire supplicium : qui parentum uultus uel
toruo iñisū despexerit ; uel elatis oculis læse
rit pietatem. Si quicquam sapitis filii : eo a
nimo uidete uenerabiles facies : quo uos ipsi
conspiciunt : & eorum labiis dulcibus osculis
inherete. Senibus seruire per facile est : quos
nemo portat : nemo nutrit siccō corporis sui.
Foureatur itaque parentum senectus : & fac
tis eorum uicissitudo reddatur. Habet enim
quandam senectus infantiam. Videant libe
ri uestri : quid faciant uicem uobis similez
redditorū. Imitamini filium Machabeum :
qui matri mortem seruiuit : & durum im
perium gratarter aggressus est : ne offende
ret genitricem. Maluit fratribus sociari fune
ribus : q[uod] uoluntati matris obſistere. Ita enim
matris suadentis uoluntas perfecta est : ut deo
filium faceret martyrem fratribus coronis p
ticipem. Denique obsequium suum melius
morte probans suasionem sermonis matris
iplevit : & lucē istā moriēdo cōtēnēs cōfors fac
tus ē martyr : ut illa germāitas ætno collegio

(a)

fīrmaretur. Ecce qd p̄st̄it aīt̄ mātri subiecto
deuotus filius obediens promotus est:q nolēs
maternā aliqualiter lādere pietatē p̄petuā ui
tā passione suscepit. Qui dñz confitendo:cum
morere:t̄cū fratrib̄ a dñō corā āgelis coronari.

FINIS.

Calphurnius brix. Lectori. S. Hēs optie lector
te eī appello q iā p̄ factus es:q madmodū libe
ros tuos:& diligēter educař:& p̄claris discipli
nis ac morib̄ iſtitueř possis:auctores āt qbus
hæc cōtinēt huiomodi s̄:ut qcqd dixerit fer p̄
lege hñdū sit: Petri pauli Vergerii auctoritas
pmagna uideri dž:q oia q ad erudiēdes adole
scētes tradidit:ab ātiq̄s & p̄batissimis uiris ac
cepit: De Plutarcho uero qd attin& pū diceř:
cuius doctrīa & oiuž īr̄ cognitio tāta fuit: ut
uix hūano depndi possit igēio:accedit & libel
lus diui Basili celeberrimo:q tibi ī legēdis ue
tuž scriptor̄ uolūinib̄ modū accuratissie pre
scripsit:q si tua sorte minie cōtētus es:q ea sit
nā hoiuz ut altiorā sp̄ appetat:ī mediū a Xēo
phōte accipe q sub p̄soa tyrāni:q tū uita p̄uata
tyrāice p̄stet:n tā accurate q̄ prudēt explicuit.

Vale.

D MP

1

VERGERIO

De ingenuis . . .

101111695

COBISS

SLOVENSKA - RTR LIBRARY SYSTEM

Hain 15383

Br. Maron, VII, + 914

Tempo a Padova

de Dominicus Silvarius

(1475?)

L'Autore è Pietro Paolo Veronese
il vecchio (1370 - 1454)

